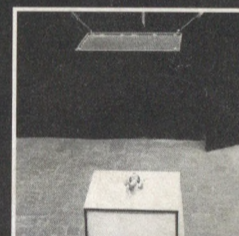
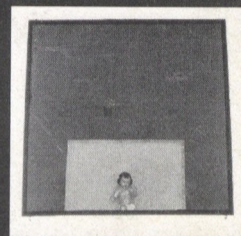
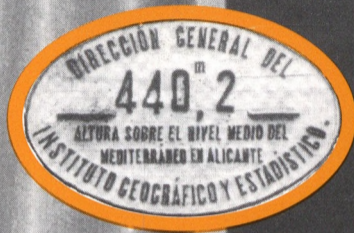

a **440** m
SOBRE EL NIVELL DEL MAR
(LA REVISTA D'OLOT)

EL PERQUÈ DE TOT PLEGAT una conversa sobre l'existència de Déu

LA GUERRA
DEL FESOL

25

PER UN
NACIONALISME
POPULAR

DESEMBRE 1997 PREU 500 PTES.

DESCOBREIX CATALUNYA

AL PALAU ROBERT

Vols saber-ho tot sobre
el menjar a Catalunya?
Vine al Palau Robert.

Vine a fer un viatge pel passat, el present i el futur del menjar a Catalunya. La nostra és una cuina fortament arrelada a la terra, una cuina de contrastos que ha rebut i ha donat moltes influències. Per això, al Palau Robert, hem preparat l'exposició "Menjar a Catalunya, l'estil d'un poble", on hi trobaràs, explicat d'una manera sorprenent i didàctica, l'evolució de la cuina del nostre país, del seu estil actual i de com s'hi ha arribat, des de quatre interessants punts de vista: l'històric, el mediambiental, el tecnològic i el del gust. Vine! Quan tornis a seure a taula tot serà molt diferent.

Des del 18/11/97 fins al 30/5/98

Centre d'Informació Turística de Catalunya

Generalitat de Catalunya

Amb el suport de:

Nestlé

[25]

D E S E M B R E
1 9 9 7

4	Política Bramon, Barnajas, Fargas, Llorens
7	Entrevista Carod-Rovira Meius Ferrés
9	Notícies Jordi Serrat
11	La guerra del fesol Josep Guix, Francesc Canalias
15	Ausiàs Marx Àngel Parada
16	2001 Salvador Cardús
18	OFF/ON J.V.F., A. Rubirola, etc
21	Entrevista: J. M. Melció/X Ruscalleda Carles Oller
29	Mitja vida Domènec Moli
30	Premsa Olotina en el temps Domènec Moli
35	Arqueologia de les plantes Gabriel Alcalde
36	Sobre el valor dels sentits Jaume Busquets
37	Seccions cultura Autors diversos

Portada: Foto: **Pep Cuesta**.
Fotografia de l'exposició dels alumnes de
l'Escola de Belles Arts al Museu Comarcal.

Coordinació: X. Ruscalleda
Consell de redacció: Juli Clavijo, Pep Fargas,
Meius Ferrés, Àngel Parada, Sergi Navarro, Albert
Rubirola, Joan Serra, Jordi Serrat.

Edició: Associació L'Al·ligràfica
C/Valls Vells 15 Olot. Tel/FAX 269802
Concepte portada: Kim Domene
Il·lustració conte: Xavier Bulbena
Fotografia d'autor: Pep Cuesta
Impressió: Impremta Aubert

Dipòsit legal: GI-801/95

Desembre 1997

Biblioteca
Marià Vayreda

Car. del Patí, 2
Tel. i fax: (972) 26 11 48
17600 OLOT (Girona)

EL MERCAT DE LA CARN

S'ha obert la veda de la indecència i de l'especulació desenfrenada en el mercat audiovisual; tot per la quota d'audiència. I a nosaltres, soferts espectadors, ens toca assistir sovint a un espectacle deplorable. L'única opció que ens queda és tancar la ràdio o apagar el televisor. Si hem de fer cas de les estadístiques, però, hi ha més de cinc milions d'espectadors diaris que segueixen amb expectació la gasòfia iconofílica del mercat de la carn que serveixen puntualment Pepes Navarros, Xaviers Sardàs, Apeles, Gemios i Puentes, la qual cosa vol dir que la misèria agrada. El que ha estat fent en Pepe Navarro amb el Cas Feliu és de jutjat de guàrdia, impresentable, es miri com es miri, sobretot per l'ínfima categoria humana dels participants, tots ells enfangats en tèrbols negocis paradèlictius. Com s'ha d'aturar aquest desgavell de despropòsits contra la dignitat i la llibertat de les persones? És propi d'un sistema democràtic que la Justícia s'inhibeixi d'un abús flagrant de la llibertat d'expressió?

Fa tot l'efecte que els aires de lliberalisme econòmic que bufen per l'Occident civilitzat han arribat als mitjans de comunicació, que es permeten sense vergonya i sense cap mena d'escrúpul moral, d'embrutir tot allò que toquen, convertint la misèria en or.

FER L'ESTRUÇ

Si hem de fer cas a l'Ajuntament, el comerç a Olot va molt bé. La gent està satisfeta amb l'horari comercial, el tracte i l'atenció, els preus i les ofertes, la varietat dels productes, la promoció i l'ambientació i l'horari de la zona de vianants. Els olotins només troben que es podria millorar les facilitats d'aparcaments... Us sembla estrany, oi? Doncs aquestes són les conclusions d'una macroenquesta realitzada a Olot i pagada amb els diners de la Comunitat Europea. L'objectiu d'aquest dispendi -si hem de fer cas al títol de l'informe europeu- era saber com està el comerç a la ciutat d'Olot i així poder determinar quines necessitats formatives tenen els comerciants, si cal alguna política específica de promoció, algun canvi d'orientació en el comerç, etc... I ara ja ho sabem: hem d'anar fent, que a Olot tot va perfecte!

Una vegada constatada la versió oficial, deixeu-me que us expliqui com s'ha arribat a unes conclusions tan sorprenents. Resulta que

l'enquesta no es va realitzar pel mètode clàssic (una mostra representativa dels olotins) sinó que es va optar per entrevistar únicament als clients del comerç tradicional olotí. I encara no a tots; només als que compren a les botigues "adherides a l'enquesta". Ni tan sols d'una manera representativa; opinen els que volen opinar. Això sí, els elegits tenien el privilegi de poder opinar unes quantes vegades i els botiguers a llegir l'opinió del client. Tot molt científic i molt creïble... Ara us ho expliqueu, eh?

Quan en el Ple Municipal vaig fer notar al regidor de comerç que s'havien descuidat de copsar l'opinió dels que eren clients del comerç olotí i que ara ja no ho són. Hi va treure importància. I deu tenir raó, a qui li interessa l'opinió dels quatre gats que compren a les grans superfícies i a les botigues de Girona, Figueres i Barcelona? Insignificàncies! L'important és saber que el client -no l'olotí- està satisfet amb el que li donen i que els petits comerciants també estan satisfets del que ofereixen. Per ell -regidor i negociant- ja n'hi ha prou. Però, per nosaltres no. És per això que demanem que facin una enquesta de veritat i que arxivin aquest fiasco a la paperera. Com deia aquell, una bufetada ben donada ajuda més que mil petons. I els comerciants ho saben! Els hi va el panís.

Joan Barnadas i Puigferrer
Portaveu municipal d'ERC

UN TREBALL IMPORTANT D'EN JULI CLAVIJO

Ala ciutat de Lleida, fa unes quantes setmanes, es van fer diverses conferències i fins una exposició per a commemorar el 60è aniversari del terrible bombardeig que va patir la ciutat el 2 de novembre de 1937. Mercè Barallat, que fa uns anys va publicar a l'Abadia de Montserrat el llibre «La repressió a la postguerra civil a Lleida», no ha parat d'explicar les seves investigacions. Lleida, segons Barallat, fou Gernika. Els bombardetjos sobre poblacions de Catalunya havien de ser molt nombrosos, a Barcelona, a Granollers, a Lleida... Aquest, però, fou un dels primers i va tenir efectes devastadors. En no més de 5 minuts, quatre avions de l'Espanya nacional van deixar anar la seva càrrega mortífera sobre el carrer major, el mercat i una escola. Hi hagué 218 morts, quaranta-vuit dels quals foren nens de l'escola.

L'episodi no estava gens fixat a la memòria col·lectiva. Algunes persones, certament, encara el recorden, per haver-ne estat testimonis presencials. No hi havia, però, cap quadre de Picasso que hi fes referència i, durant molts anys, ningú s'atrevia a parlar-ne, ni a escriure res al respecte. No en va, s'havia procurat d'esborrar-ne tot rastre. En el Registre Civil de Lleida, per obra de les autoritats de la postguerra, es van arrancar les pàgines on hi constaven els morts. Les revistes i diaris de l'època, de les hemeroteques públiques, també van estar destruïts.

Mercè Barallat, així, va poder només elaborar la llista dels morts mercès a una revista titulada «V.H.P.» d'una col·lecció particular. A Olot, que no va patir el terror de les bombes durant la guerra, ens passa quelcom similar amb un altre episodi d'aquella guerra terrible. La ciutat, tothom ho sap, fou una de les capitals de la retirada republicana. Especialment a finals de 1938 i a principis de 1939, es va omplir de refugiats que fugien del terror de la

[POLÍTICA]

guerra. Algunes vegades eren gent amb compromís polític d'altres territoris de l'Estat o de Catalunya, que no volien caure en mans de les tropes de Franco. Molt sovint, però, eren gent senzilla que no tenien cap altre culpa que viure en un territori devastat per l'odi de la guerra. En el seu llibre «Els últims dies de la Catalunya republicana» Antoni Rovira i Virgili, que va passar per Olot, ens en fa una descripció molt emocionant d'aquell allau de gent que, vençuts i miserables, avançaven cap a la frontera.

En el cinquantè aniversari d'aquests fets, ningú va voler fer memòria. Encara era, potser, massa aviat. Hi havien moltes ferides d'aquella època no del tot tancades. Estic segur, per altra banda, que el pseudo-marxisme dominant en aquells anys hagués fet una interpretació molt esbiaixada de tot plegat. Ara, però, seixanta anys després, crec que seria bo reconciliar-nos amb aquell passat. Les ferides estan més tancades i, des d'un punt de vista intel·lectual, estic segur que avui no estem atrapats per cap reduccionisme. En aquest aniversari, podem ponderar, per sobre

de visions estretes, el dolor de tanta gent i mostrar el terrible despropòsit d'aquella guerra. Podrem mostrar també com aquell fou, potser, el primer èxode massiu, d'un període que n'havia de tenir molts altres, tant a l'occident d'Europa gràcies al nazisme, com a l'orient mercès a l'estalinisme.

Principis de 1999, quan es celebrin els seixanta anys d'aquella efemèride, serà un bon moment per a concretar aquesta reconciliació. En qualsevol cas, sembla que disposarem d'un treball d'en Juli Clavijo sobre el tema. Serà un bon aliat! Per les converses que he tingut amb ell, em sembla que és un treball a fons i rigurós. El llegirem amb atenció i, estic segur, que la ciutat sabrà valorar-lo en la seva justa mesura. Si més no, ajudarà a fixar bé a la memòria col·lectiva uns fets que, com els de Lleida, estan ja una mica desdibuixats pel pas del temps.

Carles Llorens

President Comarcal de Convergència

DÉUS MENORS

Els corrents milenaristes auguren l'aparició imminent de falsos profetes, l'adveniment de déus profans i tot un seguit de cataclismes amenaçadors, ara que ja tenim a dos o tres anys vista, segons es miri, l'arribada del segle XXI. Durant aquest segle que s'acaba, sovint poc a poc i a voltes molt de pressa, hem anat construint els nostres petits déus domèstics que hem acabat adorant amb la fe del convers: el telèfon, la televisió, el cotxe i els ordinadors. Curiosament, a cada casa, hem alçat veritables altars pel televisor i per l'ordinador. Aquests aparells han ocupat literalment l'espai preferent que, temps enrere, havíem reservat pel Sagrat Cor o la Verge del Roser i son adorats pels seus fidels ajaçats al sofà o asseguts reverencialment davant el teclat. El telèfon ha superat fa poc aquest estadi i avui, qui més qui menys, porta al damunt el "mòbil" amb la mateixa devoció que els nostres avis portaven penjat l'escapulari. Però el déu per excel·lència que ha ultrapassat els límits de la intimitat domèstica és el cotxe. És un déu terrible. Per afavorir-nos amb el poder de desplaçar-nos, ens impulsa a una guerra santa que ha deixat més morts a les carreteres del món civilitzat que les croades medievals. Tanmateix, totes les famílies li hem cedit gustosos una part important de la casa, del nostre espai vital, per fer-li un garatge tant o més gros que les capelles de les cases pairals. A les grans ciutats, els pàrquings soterranis, alguns de set i vuit pisos inferiors, superen amb escreix les catacumbes. Els seus devots es compten per milers de milions i, convertits en una secta influent han acabat per configurar les nostres ciutats, els nostres carrers i els nostres costums per a major honor i glòria del déu cotxe. Naturalment han aparegut els descreguts que, amb la noble pretensió de posar seny a tan-

ta idolatria pagana, s'escarrassen per recuperar l'espai vital que hem cedit a la deïtat rodada. A moltes ciutats han fet fortuna i han proliferat illes peatonals, limitacions de velocitat, voreres amples i places sense cotxes. Aquí, a casa nostra, ho tenen molt més pelut. La fe dels olotins en el cotxe està tan arrelada que l'agafem per fer trajectes que a peu són molt més curts. Els comerciants estan convençuts que els compradors miren els seus aparadors des del volant. L'Ajuntament estableix uns horaris inèdits a tot el món per a l'illa peatonal, i així, us podeu trobar els carrers tallats - i buits, naturalment - a les dues de la matinada i jugar-vos el físic a les set del vespre. Algunes voreres són tan estretes que més aviat semblen cornises. I si mai organitzeu un acte al carrer que obligui a tallar el trànsit, la policia municipal analitzarà la vostra proposta subversiva i, amb grans esbufecs i algun exabrupte, consentirà magnànimament en retornar per unes hores l'espai conquerit pel cotxe als seus pobladors originaris. Els més observadors, però, haureu descobert una excepció notable: tots els camions i furgonetes que reparteixen habitualment per la ciutat duen un senyal portàtil de prohibit el pas que, quan operen en carrers estrets, situen impúnement al capdamunt del carrer i per un moments el converteixen en una espontània i fugaç illa peatonal. Convençut que un dia veurem la llum i descobrirem que tots som peatons, des d'aquestes planes vull cridar a la rebel·lió pacífica i proposo que tothom es compri el senyal portàtil de prohibit el pas. Podreu agafar el vostre cotxe i anar fins allà on us plagui. Quan l'hagueu aparcat col·loqueu el vostre senyal i ja podeu passejar tranquil·lament, mirar els aparadors de prop, fins i tot potser comprar alguna cosa. Amén.

Pep Fargas (IC)

POLÍTICA ESPORTIVA

En aquest començament de curs he tingut interès en conèixer les inscripcions que hi ha hagut d'equips esportius escolars (volei, bàsquet, futbol, hoquei) i he tingut una gran decepció, hi ha molt pocs equips. Encara hi ha una dada més decebedora, no hi ha ni un equip infantil, de l'edat de 1er i 2on d'ESO. Potser pensareu que això de l'esport és només una forma de divertir-se i que només interessa a aquells que estan ficats dins del tema o d'aquells que tenim els nostres fills en edat escolar.

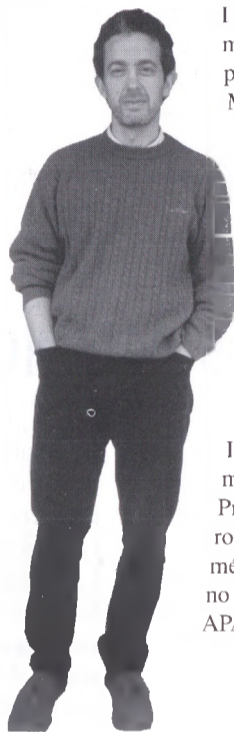
Tinc una opinió ben diferent. La política esportiva és una eina de futur importantíssima i, dins d'ella, hi ha un pes clau dels equips esportius escolars.

Com a membre que sóc del Patronat Municipal d'Esports he intentat parlar d'aquesta qüestió moltes vegades i conec també la roda de lamentacions que tot seguit surt, els responsables del Consell Esportiu diuen que qui hauria de preocupar-se'n són les escoles, les escoles i els professors d'educació física diuen que el tema l'haurien de fer les APAS i els pares, i aquests, tornen a portar la responsabilitat a l'administració.

Només puc dir que, des de sempre m'ha interessat el tema i que, fa 15 anys, hi havia a la Garrotxa molts equips escolars i que ara n'hi ha molt pocs, que hi havia hagut una coordinadora de monitors esportius, un Patronat i un Consell que havien enrolat a les escoles i als pares i que ara hi ha indiferència bastant general.

Probablement la responsabilitat es troba repartida, però, tot i això, el Consell Esportiu de la Garrotxa havia aconseguit molta promoció i ara es comporta com un organitzador neutre de la feina que li porten les escoles, és a dir, que si no hi ha equips, doncs, no n'hi ha i s'ha acabat el tema.

Per a mi la política d'esports és una cosa diferent, és conèixer quines són les prioritats i fer d'animador.

Els equips esportius escolars són una prioritat per moltes raons. A les avantatges que porta fer esport, de salut física i mental i d'educació dels hàbits de l'autodisciplina, s'hi afegeix l'aprenentatge que poden fer els nois d'aquestes edats de relacionar-se com a grup dins i fora de l'esport, com també la de donar els primers passos dins d'entitats, assumint petites responsabilitats (fer d'entrenador, d'àrbit, de taula,...) i sentir-se part activa d'un club i, per tant, de la ciutat.

És, en definitiva, una oportunitat de practicar allò que s'anomena, de forma massa teòrica, la societat civil o l'educació de la ciutadania. I insisteixo també en aquesta edat d'entre 12 i 14 anys perquè, a més de l'educació a la qual m'he referit, s'hi afegeix el perill de perdre generacions silencioses completes.

M'explico: tots els nens, qui més qui menys, comencen fent alguna activitat esportiva a partir de la seva entrada a l'escola, però, quan arriben als 12 anys, entren als instituts, els pares no hi estan tan darrera i, a la vegada, comencen a perdre la motivació, a menys que no es trobin embolicats en algun equip d'escola o de club. Per acabar, els clubs, que al principi volien a tothom, comencen a seleccionar.

El resultat final és la deserció d'una gran capa de nois i noies. Una pèrdua irreparable. Aquests mateixos nois moltes vegades intenten, quan són més grans, tornar a practicar algun esport, però llavors és molt més difícil, les dificultats que he explicat abans es multipliquen i el salt es fa quasi impossible.

I una gran massa social i amb ella la societat, perd silenciosament una eina de cultura de primera necessitat.

Probablement els qui em coneixeu m'haureu sentit aquest mateix rotllo moltes vegades. Us demano que me'l deixeu escriure un cop més, però, sobretot, si compartiu alguna d'aquestes idees us demano que feu pressió a qui té possibilitats d'influir, les escoles, les APAS i el Consell Esportiu de la Garrotxa per, canviar la situació.

Albert Bramon i Vives
portaveu del PSC

MUNICIPALS 99: L'ESCENARI

Amb el projecte del túnel de Bracons sobre la taula i el desdoblament de la C-260 fins a Besalú, les eleccions municipals del 99 obren tot un munt d'interrogants a resoldre i, malauradament, una gran incertesa de futur. Sembla que la inèrcia de l'actual equip de govern de CIU ens porta orfes de projectes a les acaballes del segle. Amb les grans obres d'infraestructura en marxa, o si més no en previsió de marxa, molts dels arguments que han sostingut la inoperància del Consell Comarcal i de l'Ajuntament olotí, ja no seran excusa.

Al 99 caldrà afrontar d'una vegada per totes el futur de la ciutat i de la comarca; el problema radica, i segurament radicarà llavors també, en el fet que CIU té el dipòsit buit de gasolina. Tindrà les esperades comunicacions, però ni el cotxe per passejar-s'hi, ni la gasolina per demanar-ne un de prestat i ni molt menys la mínima imaginació per saber què fer amb tanta carretera. Gossos llebrers no en faltaran, ja ens hi tenen acostumats, però caldrà veure si a més de lladrar saben fer alguna altra cosa.

Només cal veure la reacció de CIU en el moment en què les Associacions de Veïns han demanat tenir una major presència representativa en la vida ciutadana. No han faltat ni els paranys, ni les desautoritzacions, ni els descrèdits a tort i a dret. Dóna més la sensació que actuen tirant cops de cosses com qui se sent atrapat, que amb l'elegància democràtica de qui els resultats electorals han donat el recolzament necessari per a tirar endavant el conjunt de la comunitat. La migradesa dels interessos de partit o particulars ha pogut més que el saber fer. La sensació d'inoperància ja no és sols quelcom compartit per uns quants, sinó per una important majoria de ciutadans. Les promeses de l'excalde Macias han acabat essent una vegada més sols promeses. L'excusa ara, és la falta de capital. Excusa de mal pagador aquesta: quan un sap el que vol els diners s'aconsegueixen com sigui, o sinó que ho demanin a l'Ajuntament de Vic, o al de Figueres, o al de Girona (i no tots són governats per l'esquerra). El problema és no saber què fer amb la ciutat, ni amb la comarca. Aquest és el problema de CIU, de l'anterior alcalde, de l'actual i del presumible candidat.

[POLÍTICA]

L'estèril gallardia dels continuats mandats al capdavant de la comarca ha portat a Convergència i Unió a despreciar la validesa dels programes i dels projectes; i ara, saber si l'Anna Plana continuarà o no, o si Unió demanarà més o menys, o si l'opció Carles Llorens és amb ell de número u, o de número dos darrera la Isabel Brussosa, esperant que aquesta al cap d'un any dimiteixi, o la capacitat d'incidència dels cadellats de la JNC a l'hora de configurar les llistes, esdevenen els problemes existencials en la coalició de govern. Bé és cert que s'està produint una certa reactivació industrial i que el teixit social s'està revifant, però tothom sap que no és gràcies a ells. Tancats al cenacle de Can Joanates sembla que no s'assabenten de què va la missa, ni del que està passant. Si fins i tot en la presentació amb industrials de la comarca del projecte del túnel de Bracons, els mateixos industrials varen haver de fer callar en Carles Llorens perquè no en deia ni una de dreta.

Ara fa prop d'un any, i en aquestes mateixes pàgines, l'Arcadi Calzada i en Lluís Sacrest apostaven per la conveniència de definir de nou el model de ciutat, d'enfrontar-se a les noves exigències del futur, i de plantejar i replantejar el que calgués en benefici de resoldre la incertesa en què es troba la ciutat i la comarca. Sembla ser, però, que no se'n varen enterar: no és d'estranyar tampoc.

Amb CIU preocupada per resoldre les desavinences internes després de la marxa d'en Pere Macias, algú ha d'assumir, capitalitzar i construir el procés de canvi, però no és aquesta una aposta fàcil. Els interrogants, les especulacions i un cert gust de precampanya comença a aflorar ja en l'ambient. Ni la ciutat, ni els ciutadans ens mereixem que l'olla es remeni a corre-cuita i de manera precipitada pocs mesos abans de les eleccions, i menys quan ara el que es necessita és precisament imaginació, reflexió i decisió; i això demana temps, dedicació, il·lusió i treball. Bo és que les possibles opcions electorals comencin a projectar sobre la comarca les seves propostes, tot i que, a més d'un any vista de les municipals, el que pugui passar a nivell general de Catalunya pot condicionar aliances i escenaris encara no del tot configurats.

A ningú no se li escapa que al 99 es pot construir l'escenari pel canvi, per l'alenada d'aire fresc i renovador que Olot i la Garrotxa necessiten. Com tampoc a ningú no se li escapa el fet que la capacitat del PSC per convocar al seu voltant una alternativa real de progrés, és avui per avui una de les claus més importants per a la construcció d'aquest nou escenari. Abans de l'estiu, l'Albert Bramon ja va manifestar de manera clara la seva voluntat d'integrar sota la seva estela inicial a tots els diferents sectors del partit amb la voluntat d'iniciar el camí pel 99. En aquest sentit la resposta que es doni a l'oferta llençada acabarà condicionant sens dubte el que pugui succeir en un futur. Un PSC segur de si mateix i amb la suficient força com per aglutinar els sectors industrials i professionals que ja ara aposten per la conveniència d'afavorir un canvi de rumb significatiu en el govern comarcal, és sens dubte l'alternativa més ben posicionada. Però tampoc no ha d'acabar essent aquesta una obsessió que acabi condicionant excessivament les propostes de futur. Si l'escenari polític comarcal urgeix d'un canvi dràstic, és igualment cert que determinats noms de l'esquerra local han d'apostar de manera decidida perquè això sigui possible. L'Albert Bramon a l'estiu va mencionar tota una sèrie de noms que aquesta tardor no tenen

per què no confirmar-se. CIU no va tardar en moure peça, com també l'està movent ara; però els resultants estan essent per ara del tot desil·lusionants.

Al marge de socialistes i convergents-unionistes, el panorama del 99 dibuixa, també, altres expectatives. Els canvis de regidors anunciats per ERC ja han començat a tenir lloc, i amb ells la possible aposta de futur del partit. L'anunciat abandó de la política activa per part de l'encara cap de llista Joan Barnadas no hauria de condicionar la futura col·laboració entre PSC i ERC. Si es pot produir una majoria de progrés en les properes eleccions passa inevitablement per l'acord entre aquests dos partits, acord en el qual la figura d'en Joan Barnadas resulta clau. Avui per avui la trajectòria municipal del cap de llista republicà està resultant una de les més reconegudes per amplis sectors de l'esquerra local, i es fa difícil plantejar opcions de canvi sense la seva presència. Descartat qualsevol acord preelectoral tipus CUE, la seva influència en els sectors de l'esquerra nacionalista és quelcom que algú ha de posar sobre la taula i valorar-ne la seva importància.

Una candidatura d'ERC «rejuvenida» i més preocupada per les qüestions nacionals, i en la qual s'incorporin els sectors juvenils de la JERC o el BEI, com sembla que és proposada des d'alguns sectors del partit, pot ser una incògnita que o bé acabi amb la trajectòria ascendent dels republicans, o bé permeti restar impuls a la presència de la JNC a les llistes de la dreta nacionalista.

Pel seu costat IC-Els Verds haurà de sospesar amb calma, però també amb tot el realisme que sigui possible, no sols la seva aportació a aquests quatre anys de política municipal, sinó el que pot representar tant la fissura creada pel Col·lectiu Roig-Verd-Violeta (en la recent creada intercomarcal gironina d'aquest col·lectiu hi ha presència olotina i no es descarta que acabin configurant una llista per les properes municipals), com la conveniència de mantenir-se al marge de l'opció de llista única amb el PSC. La pèrdua d'un possible regidor que implicaria la opció de no presentar-se i afavorir així la llista del PSC, potser quelcom que els resulti innegociable, però, repeteixo, caldrà que calibrin molt bé el que pot significar tornar-se a presentar. En tot cas els possibles acords a nivell nacional entre IC i ERC que ja s'estan començant a produir caldrà veure com queden a casa nostra i si això fructifica en una candidatura única entre els dos partits.

Igualment dubtosa és la posició d'en Miquel Macias. El tema Bracons l'allunya de qualsevol acord amb el PSC, però tampoc no l'apropa de manera clara a ERC. La seva intenció de tornar-se a presentar, com sembla que així ho ha manifestat, pot obrir una nova escletxa a la tan necessària unitat de les forces d'esquerra; però tampoc no queda clara la seva incidència electoral. IC, Els Verds i el Col·lectiu Roig-Verd-Violeta proper a IU, són avui algunes de les incògnites que poden acabar configurant un o altre escenari electoral, però al marge de l'anècdota que això pugui resultar, poden acabar essent opcions testimonials en benefici de la consolidació de la dreta nacionalista al govern comarcal, i aquest és un cost -no sols polític- que no queda clar que ens puguem permetre.

Joan Serra Capallera

JOSEP LLUÍS CAROD-ROVIRA

«Cal superar l'actual fase de precarietat en l'ús social de la llengua»

El dirigent d'ERC va ser al Fons d'Art d'Olot fa unes setmanes, i vàrem voler aprofitar l'ocasió que se'ns presentava per parlar una estona sobre la situació d'estancament de la nova Llei, i li vàrem voler demanar els motius de la manca de suport del seu partit a la proposta.

Havent demanat, com s'ha fet, l'opinió i el parer de col·lectius, entitats, i fins i tot de particulars, en relació amb la nova Llei del català, cosa que feia suposar que alguna cosa se'n recolliria, el resultat final ha estat ben decebedor. Què se n'ha tret, de tot plegat? Ha servit, realment, per a la ponència?

Això ho hauria de respondre cada grup. Jo només puc parlar pel meu, i nosaltres vàrem escoltar les opinions de la gent, i hi havia opinions noves d'àmbits que potser no coneixíem tan directament, vàrem valorar les apreciacions que havien fet cadascun dels compareixents, i hi ha coses que nosaltres hem tingut en compte a l'hora de redactar les nostres esmenes, i en les nostres aportacions al text de la ponència. El que passa és que allà hi compareixien entitats tan diferents com les cases regionals espanyoles, fins a Òmnium Cultural, o una entitat acadèmica com l'Institut. A vegades es fa molt difícil de recollir tot això.

El fet de presentar cent esmenes al text de la Llei, seria com una esmena a la totalitat, no?

El fet de presentar cent esmenes, representa el 40 % de les esmenes presentades per tots els grups. Això vol dir que per a nosaltres aquesta Llei es troba molt lluny de ser la llei que cal per treure el català d'una situació d'inferioritat jurídica, i per superar l'actual fase de precarietat en l'ús social de la llengua.

De fet, la impressió que n'hem tret és que tot es reduiria a una qüestió, la de considerar el català com a única llengua oficial. No ve d'aquí, tot el problema?

El problema ve que estem en un marc legal que ve determinat per la Constitució espanyola, que estableix un sistema de desequilibri i de desigualtat lingüística, del qual en surt perjudicat el català perquè imposa la llengua castellana. D'aquí ens vénen tots els mals, i d'aquí arrenca tot, des del punt de vista total. Aleshores, del que es tracta és de modificar aquesta situació, i fer possible un marc on hi sigui possible un sistema legal de plurilingüisme igualitari on totes les llengües tinguin els mateixos

drets i deures, a cada territori tingui hegemonia la llengua pròpia del territori i cada ciutadà, ell individualment, pugui utilitzar la llengua que li sembli més oportú.

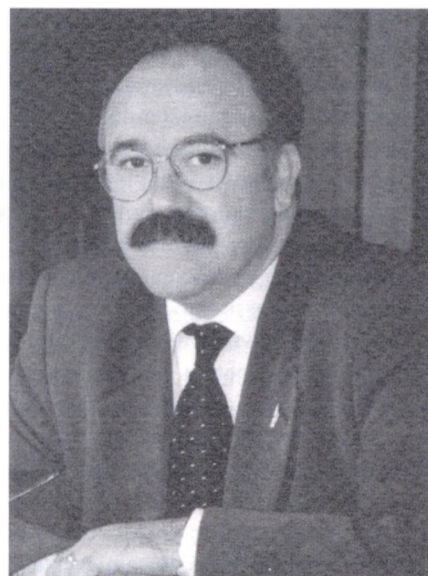
S'ha de poder exigir que tothom conegui el català, per treballar? Ara fins i tot a l'Administració encara no es fa plenament efectiu...

Nosaltres entenem que enlloc del món una llengua oficial no és desconeguda pels funcionaris. A Dinamarca saben danès, i a Madrid saben castellà. Si el pretext és que alguns són cossos estatals, no queda cap més recurs que convertir el català en llengua d'Estat, és l'única sortida legal possible. També de l'Estat espanyol, o bé, i aleshores ja seria un recurs estrictament polític, que seria convertir el català en la llengua de l'Estat català.

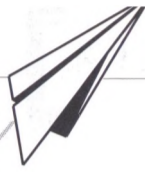
Al marge del que seria el marc legal, el problema no ve del fet que els nous joves ja no associen llengua i identitat? Usen indistintament el català i el castellà...

La llengua no és en aquests moments només una qüestió d'identitat, i crec que el futur de la llengua no quedarà garantit només a partir d'un fenomen d'identitat, sinó bàsicament a partir d'un fenomen d'utilitat. Només en la mesura en què el català sigui útil. Si el català és útil, i per tant, és convenient, és necessari, tindrà el futur garantit, per més o menys identitat que representi.

◀ Meius Ferrés

[CORREU]

CURS DE COSMOLOGIA A CÀRREC DE CARLES LLORENÇ

Suposo que tindrem la gran sort de veure publicats en diferents medis de comunicació aquest curs magistral sobre les lleis de l'Univers dictat per l'insigne professor garrotxí, Carles Llorens. No l'importarà que, com a l'última carta en el «440», uns quants empresaris garrotxins i alcaldes li preguntessin si s'havia begut l'enteniment. No! Ell havia escrit unes quartilles on es demostrava amb precisió matemàtica que la culpa de l'endarreriment

de les comunicacions de la Garrotxa era dels socialistes i en particular d'en Daniel Terradellas, el Luzbel de la Garrotxa. Segur de les seves conviccions havia guardat aquesta brillant argumentació a la seva butxaca i havia de fer-la pública o rebentar.

Estava davant d'una troballa tan innovadora i fantàstica que havia decidit donar-la a conèixer per glòria pròpia i llum dels gentils.

Creieu que li ha tremolat la mà dubtant sobre què és el que de veritat demana aquesta comarca i el paper que reclamen als seus polítics?

No, de cap manera! La veritat es troba per damunt de tot i cal que els no creients vegin la llum.

El món es troba dividit entre el ying i el yang, la bondat i la maldat, el cel i els socialistes.

Que es construeix una nova biblioteca? Els dimonis dels pastorets cauen recargolats a terra, folls de dolor i amb ràbia impotent contra la llum de l'arcàngel Isabel.

I encara ens falta veure un article seu que circula entre les universitats com a preprint, on es demostrarà que, quan un socialista entra a la nova biblioteca, el detector de llibres sona a causa de la pudor de sofre que desprenen.

Que per fi les forces celestials encapçalades per l'arcàngel Annabel han decidit anar cap a el Betlem cultural de la ciutat? Docs els dimonis socialistes es revolcaran per terra morts de ràbia i de dolor, tot veient com els pastorets adoren el pessebre. Per fi ens ha arribat la llum! Alegrem-nos del dia que en Carles va caure del cavall com Sant Pau i mentre treballava a l'Olotí va anar a parar de cap sobre una fotocopiadora i la llum el va cegar i el va conduir al camí de la veritat.

I en aquestes festes nadalenques només puc acabar desitjant que, a través seu, aquesta llum arribi a tothom. Amén.

Albert Bramon i Vives
Regidor del PSC

[CRÒNICA]

NOVAMENT A LA «CARGA»

El Centro de Arte Reina Sofía de Madrid s'ha adreçat al Museu Comarcal de la Garrotxa per demanar-li el quadre de Ramon Casas «La Carga». Des del punt de vista legal, no hi ha res a dir, ja que va ser adquirit pel Museu d'Art Modern a principis de segle. Tanmateix, pensem que per tenir legitimitat sobre una obra s'han d'exercir de manera contínua els seus drets. Vist així, no sembla clar que el Reina Sofía pugui tenir el dret moral de reclamar un quadre que fa prop de vuitanta anys que roman a Olot. És a dir, pràcticament des de la seva adquisició. I encara menys, si és per «tapar» una paret buida del Centro per la simple raó que l'obra que hi sol haver normalment ha estat cedida a un altre museu per a una altra exposició.

No ha estat fins al 1992, en ocasió de la commemoració de la capitalitat cultural d'Europa, que Madrid ha «descobert» que «La Carga» es trobava a la nostra ciutat. I quan es va demanar, el ple del consistori va acordar l'any 1985 negar-se a autoritzar el seu trasllat. Per què es torna a incomplir tan a la lleugera aquest acord? No és possible condicionar aquest desplaçament a un estudi previ sobre l'estat de la pintura i els possibles riscos que poden afectar la integritat física d'una obra única?

«La Carga», efectivament, s'inspira en la vaga de la construcció que va haver-hi a Barcelona l'any 1902. De fet és una reproducció quasi fotogràfica de l'instant en què els guàrdies civils dissolen a cops de sable la multitud d'obres que es manifestaven pels carrers. Una temàtica semblant ja havia estat tractada anteriorment pel pintor Pau Febrés, el qual representà els enfrontaments que hi va haver entre els obrers i la Benemèrita al

Paral·lel barceloní durant la vaga general de 1890. Ramon Casas és, però, qui millor expressa el dramatisme que envolta aquell esdeveniment, fins al punt que la seva anàlisi, pedagògicament, és fonamental per conèixer la realitat social de principis del segle XX.

«La Carga» és segurament l'obra emblemàtica del nostre Museu. Cal que els responsables polítics de la comarca, sense distinció de colors, ho facin notar a les autoritats del Ministeri. Olot i la Garrotxa tenen uns drets adquirits sobre aquesta obra

pel fet d'haver-la preservat de les múltiples contingències que han sacsejat el país durant el segle XX. està bé que es doni a conèixer arreu una obra única de la pintura contemporània, però cal deixar ben clar que no som uns simples dipositaris. N'hem estat els conservadors durant decennis i això ens ha fet guanyar la legitimitat d'exigir que aquesta pintura continuï al Museu Comarcal i que si ve al cas que hagués de sortir cedida a un altre indret, exigir prèviament un estudi tècnic per evitar mals irreparables. No oblidin que estem parlant d'una obra fonamental de l'Art europeu del segle XX.

J. Clavijo.

COM MÉS PETITA ÉS LA NOU... MÉS FRESSA REMOU

“ Tots aquells qui es pensin que l'única bona notícia que ens depara el mes de desembre és la celebració de les festes nadalenques -això si és que li agrada el maleït Nadal, ès clar-, han de saber que han tingut lloc fets que poden ser motiu d'alegria per més d'un. La possibilitat que es desencalli la variant de Castellfollit, el fet que arribem a tenit el casc antic més modern del món, i que d'una vegada s'acabi l'any Plà són alguns dels motius que s'exposen a continuació i que comparteixen plana amb d'altres notícies no tant optimistes. Potser no són grans notícies, però ja se sap que com més petita és la nou, més fressa remou. ”

LA VEDETTE DE LA REVISTA

A finals del mes passat s'inaugurà, a la Sala Oberta del Museu Comarcal, una exposició de les revistes que Olot ha generat en els darrers vint anys. La mostra recull un total de 170 publicacions, on destaquen La Comarca d'Olot, l'Olotí, el Doble Set, La Comarca d'Olot, publicacions d'àmbit escolar, el butlletí del Centre Excursionista d'Olot, La Comarca d'Olot, la Comarca Carlina, l'Alimara, i com no, La Comarca d'Olot. Durant el debat que s'organitzà amb motiu de l'exposició, es formulà la pregunta de per què la Comarca d'Olot s'havia mantingut durant tants d'anys, mentre la resta de premsa comarcal no subsistia. No pretenc donar resposta a aquesta qüestió, però sí preguntar-me per què no es va parlar de la revista del Molino, també desapareguda. Potser perquè és més antiga que la Comarca?

EL PREGONER DEL MALLOLL

Durant el primer cap de setmana de desembre, el terme municipal del Mallol celebra la tradicional fira de Sant Nicolau, amb pregoner i tot. La tria del pregoner però, pot ser força complicada si en el poble en qüestió no es disposa de personalitats pròpies d'un

cert renom. En aquests casos, que són majoria, una de les solucions més emprades ha estat la de convidar els protagonistes de la telenovel·la de tevetrés de torn, atès que encara que no tinguin ni idea de la història, els costums o la tradició de la festa on se'ls convida, demostren les seves aptituds d'actor o actriu aprenent-se quatre frases i alabances a la gent de la contrada, i amb això i la seva presència ja aconsegueixen un pregó lluit.

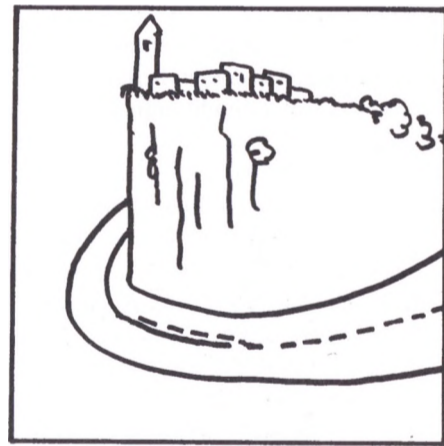
El Mallol, que no n'és una excepció, ha convidat però a un exfutbolista del Barcelona F.C., i com que la fira de Sant Nicolau és bàsicament agrícola i ramadera, qui millor que el Bakero per fer el pregó.

Ara bé, ja em direu què hi feia un Bakero, enmig de tanta gent fent l'indi...

TANT SI VOLS COM SI NO VOLS

Si hem de parlar d'un fet indiscutible gràcies al qual podem saber de manera fefaent que ja arriba la temporada nadalenca, ens hem de referir a la il·luminació i l'ambientació musical dels carrers del centre d'Olot. Per si no ho sabíeu, l'ambientació musical l'acostumen a pagar els comerciants, sembla ser perquè algú els ha dit que d'aquesta manera, amb la música, com si del conte del flautista de Hammelin es tractés, els olotins aniran a comprar a les seves botigues com si estiguessin hipnotitzats.

Enguany però, els botiguers han dit que no poden assumir tal despesa -dues centes mil pessetes-, i l'Ajuntament ha decidit, sense que serveixi de precedent, posar-hi música. Així doncs, si enguany també heu de patir les repetitives cançonetes nadalenques, amb aquella qualitat de so que ratlla la més despiatada tortura, feu un esforç i aneu a comprar al comerç del centre de la ciutat, perquè aquesta vegada els comerciants no en tenen cap culpa.

LA VARIANT QUE NO VARIA

Segons ha anunciat la delegada del Govern Central a Catalunya, en el termini màxim de dos mesos, es posarà a concurs la redacció del projecte i les obres de construcció de la variant de Castellfollit

de la Roca. Si s'acompleix aquest fet, les expropiacions podrien començar a mitjans de l'any vinent i tot semblaria indicar que la variant té tots els números per ser una realitat a curt termini.

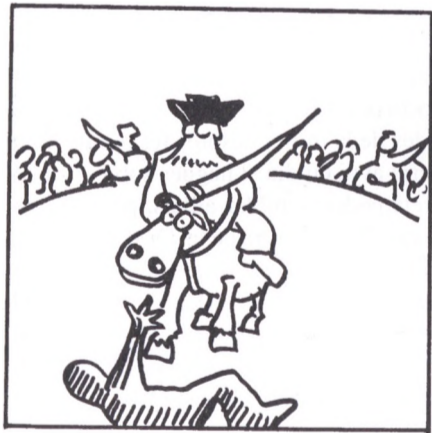
Ara bé, si tenim en compte el que ha trigat tot plegat, i els entrebancs que s'han hagut de superar, potser és millor no cantar victòria tan aviat: només faltaria que el concurs finalment es declarés desert, i la situació de la variant no variés.

EL CLOT ES FA PETIT

Tot sembla indicar que l'abocador comarcal del Clot de les Mules, a Beuda, no dona l'abast. El motiu és ben senzill: generem més deixalles de les previstes, i si en el seu moment es va calcular la vida de l'abocador en vint-i-cinc anys, les perspectives actuals es redueixen a la meitat.

D'aquí a pocs anys doncs, -ja en porta deu en funcionament- tornarem a mirar-nos amb recels i desconfiances, fins que sapiguem a quin municipi li toca un nou abocador comarcal.

Perquè ningú no vol les escombraries a casa seva, i pel fet que el President Pujol ja va sortir-ne prou escaldat de Besalú ara fa deu anys, tot sembla indicar que aquesta vegada encara costarà més decidir qui es quedarà amb les deixalles.

PROPIETARIS I DIPOSITARIS

Els agrairia, estimats lectors, que tornessin a llegir l'enunciat del titular que precedeix

aquestes ratlles. L'han entès? Coneixen la diferència entre les dues paraules? Si les respostes són afirmatives en ambdós casos han de saber que el quadre "La Càrrega", és propietat del Museu Reina Sofia de Madrid, però està dipositat des de l'any 1919 al Museu Comarcal de la Garrotxa.

Ara, el Reina Sofia l'ha reclamat perquè el vol tenir un temps exposat, i aquí a la Garrotxa tothom està desesperat perquè tenen por que els de Madrid no el tornin. Deixant de banda que la majoria dels qui més s'exclamen no han trepitjat ni una punyetera vegada el Museu Comarcal, seria bo tenir present qui és el propietari del quadre per trista que sigui la realitat, tot i que després de gairebé un segle guardant-lo, ja ens l'hàgim fet nostre. Sembla mentida com un afer tan senzill es pugui complicar tant, quan el tema es polititza.

EL CASC MODERN D'OLOT

A principis del mes passat, l'Ajuntament d'Olot va començar una nova tongada d'enderrocs al casc antic de la ciutat. Aquesta vegada li ha tocat el rebre a un immoble del carrer Proa, a l'antic taller de reparacions de Teisa i a l'illa de cases situada entre els carrers Alfons V i Bellaire, on s'hi vol construir una nova plaça pública.

Si les coses continuen a aquest ritme, d'aquí a pocs anys ens congratularem de ser la ciutat amb el casc antic més modern de tots.

Jordi Serrat i Vinolas

BREUS

A diferència del setmanari "La Comarca", cap escola d'Olot ha portat els alumnes a visitar la revista a "440" m. Se'n desconeixen les causes.

"a 440 m" lamenta no haver pogut fer el seguiment de les VI Jornades d'Anestesiologia a l'Hospital Sant Jaume d'Olot. El redactor que havia de fer la crònica es va adormir i va arribar-hi tard.

L'Ajuntament d'Olot ha decidit augmentar les zones de parquímetres. Així, ben aviat, en comptes de tenir una ciutat amb zones verdes, la tindrem amb zones blaves.

L'Ajuntament confirma l'èxit del lavabo automatitzat del Firal d'Olot. "S'autorrenta, l'aigua i l'eixugamans són automàtics, i fins i tot s'espantia sol", ha manifestat un regidor i usuari.

Per aquestes festes, a més de celebrar el Nadal, Cap d'Any i Reis, es preveu que molta gent celebri que, finalment s'haurà acabat l'any Pla.

El cantant Albert Pla, després d'actuar a Olot, nega conèixer l'ex-senador Ramon Sala. Les primeres hipòtesis apunten a una confusió, i que el Pla que va conèixer Sala fos algú que es digués igual que el cantant.

ANIVERSARIS, I QUILOS DE VÍDEOS

...ixeu el missatge en sentir el senyal Piiiiiiiiii.

Ei, torno a ser jo. Aquest cop has de tornar a Olot. Mira què pots averiguar d'una TV privada local que es paga amb diners públics. Sembla ser que començaran a emetre al gener i que amb els diners que els dóna l'Ajuntament no en tenen prou i van demanant a industrials una nova modalitat del «pay-per-view»: els diuen que vénen de part del Messies-Macias i que esquitxin un kilo de ptes. a canvi de vídeos comercials... Els honoraris són els de sempre, no?... click. Piiiiiiiiii.

Arribo a Olot al capvespre. Total, que ja estava tancada la biblioteca i no vaig poder llegir «La Comarca». Res no és pitjor que no estar ben informat ni ben format en el tarannà local quan es trepitja territori desconegut.

Me'n vaig anar a fer una cervesa, per tres raons, com diu la Rahola: una, perquè tenia set, dues, per tal d'escoltar alguna conversa que encaminés la meua investigació, i tres... en fi, ella tampoc no diu mai la tercera raó.

Vaig sentir de tot mentre em passejava pel bar amb la gerra a la mà. Que si la Sonrisa del Pelícano, que no m'ho crec... que ja t'ho deia jo que sí... que l'Anderson no tira, que si has vist com està d'imponent la Sílvia..., que si vols dir?...

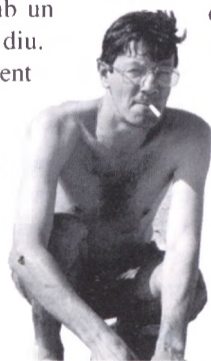
Res que m'interessés... perdut en la immensa mar olotina... Passejant pels carrers veig un cartell que anuncia unes xerrades en memòria d'algú que havia mort feia 13 anys. Hòstia, vaig pensar... no recordo jo homenatges als difunts pels 13è aniversaris i mira que ens agrada retre culte a les efemèrides, 5 anys d'això, 20 anys d'allò, 100 d'allò altre, ara 13? O és un símptoma de l'astralisme triomfant, o Olot, «is different»...

Em va intrigar la xerrada quan vaig saber el «cartell» dels xerraires: Calzada, Macias... Primeres espases. Caldria anar-hi em vaig dir, aquests deuen tenir alguna cosa important a dir, habitualment són gent ocupada, difícil de reunir un mateix dia en un mateix acte.

Per a fer temps vaig entrar a l'Hospici i Oh! sorpresa! una exposició: «20 anys de premsa a Olot». Per fi havia trobat la dreuera correcta, aquí trobaria pistes, finalment diuen que la premsa és comunicació, no?

Vaig entrar decidit a il·lustrar-me correctament. La Sala era plena de gent. Resulta que inauguraven l'exposició amb un col·loqui sobre la premsa i tot allò que habitualment es diu.

Vaig escoltar una bona estona els col·loquiants i segurament influït per la deformació professional, vaig analitzar el que allà es deia a la llum del meu profund coneixement de les aventures del detectiu del Marsalh Jevons i la realitat és que si canviéssim de lloc els col·loquiants i penséssim que en comptes de premsa es parlava del tèxtil, sentiríem coses com «La barretina és un producte impressionant i amb molt d'èxit. i els joves no desitgen altra cosa que comprar barretines...»

Era com un funeral. Només una petita al·lusió a la TV local de passada. Res important.

Decebut, en acabar l'acte, vaig acostar-me a una noia que s'ho havia empassat tot i amb l'hàbil excusa de: «vols fer una cervesa?» vaig aconseguir que m'orientés una mica en aquest laberint.

Sembla ser que l'Ajuntament paga perquè es faci aquesta TV, però tampoc no paga tant, i que els prohoms de l'equip de govern pensen que s'ha explicat malament a la gent i tot això que es diu. Quan li demano pel «pay-per-view» en nom del Macias, es queda perplexa i diu que no en sap res... Deixa la cervesa i misteriosament diu que se n'ha d'anar... Nsch...nsch... un cop que tenia una pista...

Decideixo seguir-la discretament. Olot és petit i fosc, i puc veure com puja el Firal i torça cap el Firalet per entrar en una sala. Caram, caram, pero si és la sala de l'homenatge al noi aquell del 13è aniversari... Entro decidit. L'acte acaba de començar. A la taula hi eren tots, un tal Garrido, en Puigbó, el de TV3, el Macias i l'Arcadi, i entre el públic, a més de l'artista convidat Max Canher, el «tout Olot» versió Marbella Cañí.

Després de sentir les primeres intervencions se'm va fer la llum, i el meu cervell va començar a agrupar idees i els petits detalls començaren a encaixar.

Com acostumo a fer, de tornada i després d'entrar en l'autopista vaig gravar l'informe en el cassette.

«Bé, aquesta tele existeix, i l'ajuntament ha esquitxat uns quants milions a canvi de no gaire res. Sé que això és incompreensible des d'una òptica racional, però enfocat des del punt de vista de l'esfera dominant olotina, no és més que una seqüència lògica.

Mira, una ciutat que considera que la millor publicació que té és la mateixa que ara fa vint anys, ja era «carca», fa pensar, hi afegim que tothom troba normal i inclús necessari trobar-se cada 13 anys amb l'excusa d'homenatjar un bon noi, i que per fer-ho, res millor que fer-ho amb tot el protocol per explicar-se l'un a l'altre les cartes infantils que els escrivia des de la mili, i després fer posats molt seriosos per predir què seria avui en dia si hagués sobreviscut a l'accident. Aquests dos fets poden semblar aïllats, però només aparentment. Tothom sap què hi ha darrera de la TV d'Olot, com es financia, i quin suport polític té. Tant és que sigui veritat o sigui mentida que utilitzin en va el nom del Macias, l'industrial que ha de pagar no dubtarà ni un moment. En resum, un poble que digereix impertorbable en un sol dia totes aquestes coses, pot pagar-se tranquil·lament aquesta tele...

Si els honoraris són els de sempre, més la inflació, of course...

Àngel Parada

Per la transcripció i per canviar les piles del cassette

[TEMA]

LA MONGETA DE MATA BAIXA

O «LA GUERRA DEL FESOL»

*Com diu Domènec Moli a «La Cuina Volcànica»,
«el fesol forma part de la metafísica de la nostra cuina».
Aromàtic i saborós, esdevé per personalitat pròpia el referent de molts àpats
i plat de quasi obligada degustació per als qui ens visiten.
¿Varietats importades de Michigan o la Tavella Brisa al poder?
Sembla ser que tot es resumeix en la qualitat de la terra volcànica
on es conreen i en el fet que gràcies a ella, la pela resulta més fina
i, per tant, són més mantegosos i agradables en el moment de menjar-los.
Fins aquí, cap problema.*

Tot comença quan ara ja fa uns quants anys, l'Associació de Cultivadors de Fesols de Santa Pau es plantegen la conveniència de vetllar per la seva producció i distribució, plantejant-se un sistema de control a partir d'autenticar el seu producte sota el nom de «FESOL DE SANTA PAU». Però, no tot el fesol és fesol de Santa Pau. L'àrea de conreu és molt limitada a un nombre reduït de finques (unes cent quarteres de terra volcànica) i el consum i venda semblaria que supera la producció que es cull. Hi ha qui manté però que el nom de Fesol de Santa Pau s'hauria d'estendre no sols al que es produeix, sinó també al que apareix en les cartes dels restaurants de la zona, tot i que molt sovint el que un troba al plat poc té a veure amb la varietat Tavella Brisa.

S'imposa per l'Associació una doble tasca: per un costat, realitzar el control de la producció i assegurar que tot el fesol que es comercialitza correspon al que es conrea (tasca difícil aquesta, ja que es fa difícil assegurar que el que es ven a granel es correspon al conreat en la zona específica de conreu i no és comprat a Can Morera i revengut després), i assegurar l'autenticitat genètica de la varietat Tavella Brisa, l'autòctona d'aquelles contrades. Però aquesta segona tasca resulta tant o més complexa - i sobretot cara- que la primera. Sembla ser que la llavor, amb el pas dels anys, ha sofert moltes modificacions i la intervenció genètica pot ser llarga i costosa. Amb tot, els productors de fesols no s'hi resignen i decideixen tirar endavant l'obtenció de la «Q» de qualitat a partir del pertinent expedient del Departament d'Agricultura. Ells sostenen que reuneixen les condicions per a demanar-la: parteixen d'una llavor autòctona, d'una terra molt concreta, un clima determinat i una localització geogràfica d'origen. Semblaria fàcil poder obtenir la denominació d'origen, però les coses no estan sortint com ells voldrien.

Per altra banda, ara fa poc més de cinc anys, la Cooperativa de la Vall de Bas introdueix a la seva zona de conreu llavors certificades (o sigui genèticament pures) de fesols de Michigan, fesols que per les seves característiques s'adapten molt bé a la terra i no estan tan subjectes a les condicions climàtiques com la Tavella Brisa. Tot i que els experts aprecien certes diferències entre les dues mongetes, no succeeix el mateix amb els consumidors, ja que l'efecte de la terra volcànica també es dona amb les llavors provinents de Michigan i la pela resulta igualment suau.

Ja hi som: Tavella Brisa o Michigan?

Per altra banda, la producció de fesols americans semblaria que és superior a la d'autòctons, com també l'entrada al consum dels mateixos a partir de les botigues de gra. L'obtenció de la denominació d'origen comença a ser una proposta irrealitzable.

Tant és així que la Cooperativa de la Vall de Bas està en condicions d'assegurar una major producció de fesols, però també l'entrada de maquinària específica per al seu conreu. Com a fesol de mata baixa és difícil poder mecanitzar la separació de la Tavella, però gràcies als contactes amb un poble de Lleó, on també conreen fesols, poden introduir a la Cooperativa una màquina que els permet no sols reduir el temps de treball, sinó la possibilitat d'incrementar la producció. Més endavant, i també a la Cooperativa, es construeix una planta de tria de fesol i envasat. L'Associació de Cultivadors de Fesol de Santa Pau necessita de la maquinària de la Cooperativa, i acorden un ús conjunt de la maquinària, però llavors apareix el conflicte: quin nom donem a l'etiqueta de l'envasat?

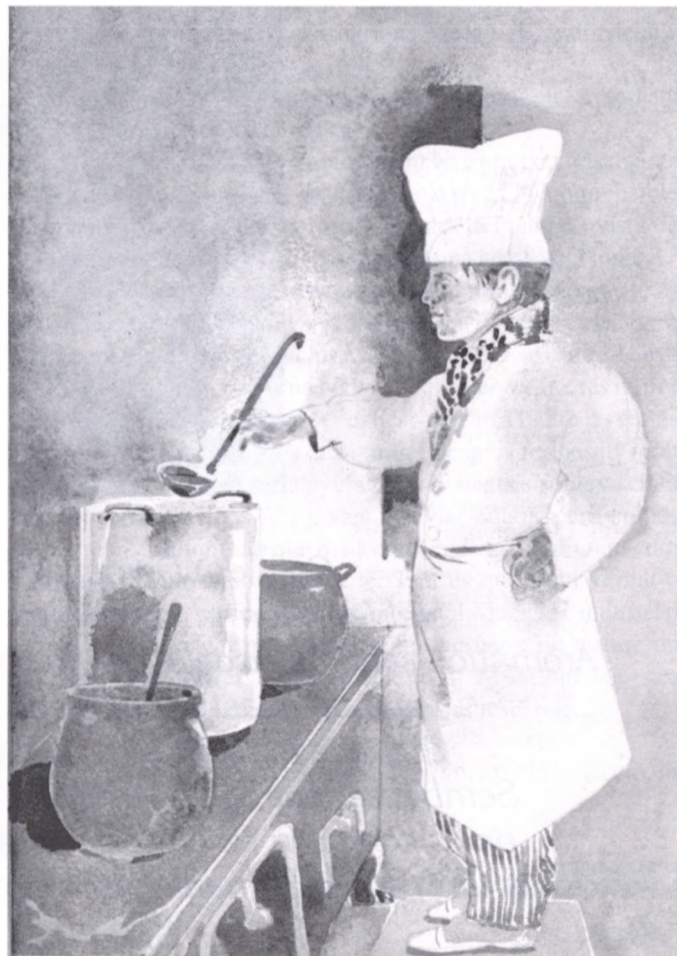
La Cooperativa de la Vall de Bas no vol ni sentir a parlar de «Fesols de Santa Pau», en tot cas proposa la denominació de «Fesols de les Valls d'Olot», però aquesta segona opció pot impossibilitar la denominació d'origen en el moment en què el producte no és autòcton sinó importat, tot i que per les característiques de la terra volcànica acabi essent també diferent de l'original.

Lluny de posar-se d'acord, la disputa sobre la denominació d'origen pot estar mermant les possibilitats de comercialització (i també de possible encariment del producte) en el circuits de venda especialitzats.

Els fesols amb botifarra de perol o fregits amb cansalada, continuen essent els plats escollits pels turistes en busca de cuina típica, sense saber, els pobres, si han sortit d'una saca de Can Morera, de les valls suaus de Santa Pau o dels camps protegits per la mirada del Puigsacalm. El cert és que ara fa un anys, i convidats a compartir taula diversos experts gastronòmics, se'ls va donar a provar fesols de diferent mena, i expliquen que els fou impossible distingir quins eren de la Tavella Brisa i quins de Michigan.

Que l'obtenció de la «Q» de qualitat i la consegüent denominació d'origen podria ser beneficiosa per als productors de fesols, sembla que ningú no ho posa en dubte, el que ja no resulta tan clara és la capacitat d'uns i altres per arribar a un acord que podria resultar-los igualment beneficiós.

Redacció

EL FESOL A LA GARROTXA

-Història recent d'un conreu tradicional-

L'any 1988, l'Especialitat Agrària de l'Institut Professional "La Garrotxa" d'Olot va iniciar un estudi de recerca agronòmica sobre el conreu del Fesol de Santa Pau, a la Comarca de la Garrotxa. Fou el Sr. Aleix Serrat, Delegat Territorial d'Agricultura de la Generalitat qui fixà els objectius de l'estudi. En realitat, es tractava de fer un informe sobre l'estat del conreu, de fer un llistat de propostes per tal de millorar-ne, tant el conreu com la posterior manipulació i de provocar un debat sobre les possibilitats comercials d'aquest preuat llegum. Els resultats del treball de camp d'aquest estudi, realitzat pels mateixos alumnes, a través d'unes enquestes a tots els productors de la zona de Santa Pau, foren una mica decebedors:

- Únicament es dedicaven al conreu del fesol 12 Ha d'un total de 35 explotacions entrevistades (quasi la totalitat de les explotacions productores). Això suposava que el conreu del fesol només ocupava el 3,42% de la superfície de les finques del municipi.

- Quasi tot el conreu i la posterior manipulació eren totalment manuals. Aquest fet havia suposat una disminució de la producció, a causa de l'encariment de la mà d'obra.

- La majoria de productors de fesols utilitzaven com a llavors fesols adquirits al mercat, destinats a l'alimentació humana. Una gran part dels fesols de consum provenen de l'Estat americà de Michigan, situat al sud dels grans llacs que separen els EUA del Canadà. Utilitzar granes destinades al consum humà com a llavor té l'inconvenient que moltes no germinen o que en un mateix camp, les plantes madurin en fases diferents, ja que pertanyen a varietats o tipus diferents, encara que procedeixin del mateix sac i al comerç s'anomenin igualment Michigan, que en realitat no és cap varietat sinó que poden ser més de 50 varietats diferents.

- La varietat Tavella Brisa, autòctona de la zona, que antigament s'havia conreat associada al blat de moro (recordem que el fesol és una planta que pertany a la família de les lleguminoses, que fixen nitrogen al sòl, alimentant el blat de moro que li servia de sustentació) s'estava perdent, ja que era menys productiva que les americanes.

- No existia cap tipus de control ni d'estructura comercial que vetllés pel bon nom dels fesols i la seva procedència. Sovint, sota el paraigua de la denominació "Fesol de Santa Pau" passaven fesols de procedència molt diversa. Comprar fesols a 100 ptes i vendre'ls a més de 400 dient que són de Santa Pau era i és un bon "business".

- Es desconeixia tècnicament el conreu.

Davant d'aquesta crua realitat i després de presentar l'estudi al sector, des de l'escola i d'acord amb els productors de fesols de Santa Pau i amb la Cooperativa de la Vall d'en Bas, es va plantejar la necessitat d'iniciar un estudi comparatiu que pogués diferenciar les característiques de la Tavella Brisa de les varietats americanes, i per altra banda, que definís quin era el comportament del conreu en reg o sense.

Casualment, a l'estiu del 1989, tenia programat un stage en una explotació de vaques holstein a l'Estat de Wisconsin, molt a prop de l'estat de Michigan. Durant el meu stage vaig poder connectar amb el Sr. Gregory Varner, director de recerca del Michigan Quality Beans, i amb el Sr. Jim Kelly, del mateix departament de la Michigan State University. Durant la meua visita, vaig recollir molta informació sobre el fesol, visitant centres de recerca, camps experimentals i grans finques on el fesol era el conreu principal. Cal dir que a tot l'estat s'hi sembren anualment 200.000 Ha de fesols, tots de mata baixa i la majoria blancs, tot i que tenen molta importància les varietats vermelles, molt apreciades a Mèxic.

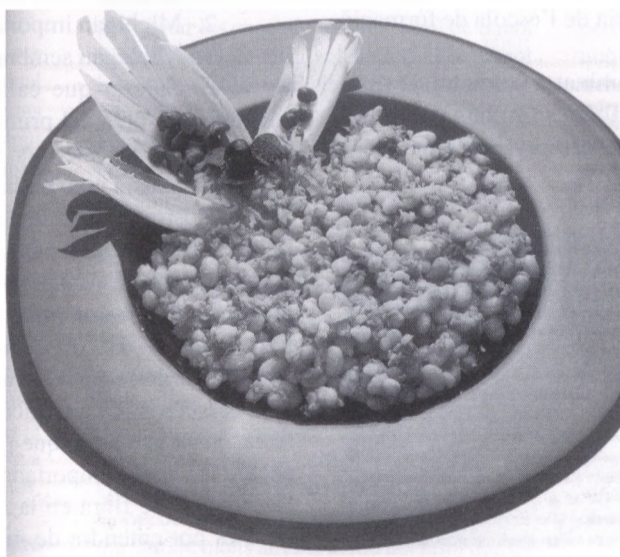
De tornada a Olot, vaig posar tot el material recollit a disposició del sector i del Departament d'Agricultura. Fou durant la tardor del 89 que la Cooperativa de la Vall d'en Bas va iniciar contactes amb el Michigan Quality Beans per importar llavors certificades R-1 de fesols blancs de mata baixa de les varietats Seafarer, Myflower, que eren, segons les informacions recollides, les que es podrien adaptar millor a les nostres condicions edafològiques i climàtiques.

Després de superar molts tràmits burocràtics, ja que pel que sembla la normativa de sanitat no preveia la importació de llavors de fesols dels EUA, cal dir en honor a la veritat que les llavors de fesols van arribar com a material de recerca de la Michigan S. University a la Cooperativa.

Una vegada superada la dificultat de cercar llavors certificades, iniciarem una experiència conjuntament amb la Universitat de Girona, la qual hi destinà un becari, la Sra. Maria Cordón, qui

durant tres anys fou l'encarregada de recollir les dades de camp dels resultats de l'experiència. El camp de pràctiques es va situar al Mas Collellmir de Santa Pau. El treball consistia a comparar la varietat Tavella Brisa, autòctona de la zona, amb dues d'americanes, la Seafarer i la Myflower, en secà i en regadiu, utilitzant el sistema gota a gota.

Els resultats es presentaren com a projecte de final de carrera de la Sra. Cordón i, a grans trets, es deduí que era molt important regar els fesols per obtenir bons rendiments, que la Tavella Brisa era la varietat que tenia un més bon comportament quan hi havia dificultats (temperatures altes,

malalties, humitats, etc.), però que en condicions normals, era la menys productiva.

Val a dir, en favor de la Tavella Brisa, que és la varietat que té millors qualitats òrganolèptiques, segons es desprèn d'un estudi realitzat pel Laboratori Polivalent de la Garrotxa.

De totes maneres, el gran problema de la Tavella Brisa era que la llavor no estava seleccionada ni fixada, amb la qual cosa no podia competir amb les americanes. Per altra banda, durant la primavera de l'any 1990, a la Vall d'En Bas i a Santa Pau, se sembraven més Has, amb llavors americanes importades per la Cooperativa. Fou després de la sembra quan realment es pensà en la recol·lecció i començaren els problemes. En un primer moment, s'estudià la possibilitat de copiar la màquina d'arrencar els fesols a partir de les diapositives fetes als EUA, però aquesta hipòtesi va perdre força ja que els fesols eren al camp i a finals de setembre s'havien d'arrencar. Finalment, després d'estudiar totes les possibilitats, vàrem connectar amb un taller de Santa Maria del Páramo, a la

província de León, que fabricava una màquina pels fesols. Es va establir contacte amb el Sr. Alejandro Álvarez, cap de l'Oficina d'Agricultura de la zona, que ens va preparar una visita tècnica i el contacte amb aquest taller. Resultat? Al cap d'un mes, la Cooperativa de la Vall d'En Bas comprava la primera màquina de batre fesols. Més endavant, l'Agrupació de cultivadors de Fesols de Santa Pau en compraven una altra que està funcionant a ple rendiment. Més tard, l'Agrupació de Santa Pau va dissenyar una màquina per arrencar que s'adaptava més bé a les seves terres. Posteriorment i a través d'una comercial de València, la Cooperativa de la Vall va comprar tot un conjunt de màquines que serveixen per triar els fesols, pesar-los i envasar-los. Aquest conjunt de màquines, de procedència anglesa, han millorat moltíssim la manipulació del fesol i han permès abaratir els costos del procés.

Durant aquests anys s'han realitzat cursos, visites tècniques i seminaris que han ajudat a millorar el nivell tècnic del conreu. S'han dissenyat recipients, bosses, etc., que porten les marques d'origen que han ajudat molt per donar a conèixer el producte. També s'han fet grans campanyes de màrqueting i fires.

Què queda per fer, l'any 1998, un cop mecanitzat el conreu, treballant amb llavors de qualitat i amb marques comercials pròpies? Calen, segons el meu parer, dues coses molt importants:

1. Que el Departament d'Agricultura fixi i seleccioni la varietat Tavella Brisa a través de l'IRTA.
2. Que es controli millor tota l'estructura comercial i la procedència dels fesols, especialment dels que són més apreciats pels consumidors, que són els de Santa Pau.

Josep Guix i Feixas

ELS FESOLS DE SANTA PAU

L'any 1988 la delegació territorial de Girona del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca, va encarregar al Laboratori Polivalent de la Garrotxa l'estudi de caracterització dels fesols de Santa Pau, que s'emmarcava en la petició que es va fer de la Q de qualitat per aquest producte.

El treball va tenir dues vessants ben definides:

a.-) treball de camp: encaminat a conèixer tant la superfície, les condicions de conreu i l'origen i selecció de les llavors. Aquesta prospecció de camp la van fer els alumnes de la branca agrària de l'escola de formació professional.

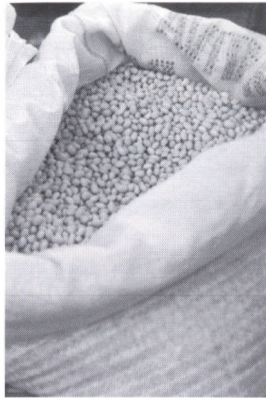
b.-) treball de laboratori: encaminat a permetre de diferenciar la varietat fesol de Santa Pau d'altres similars que es poden trobar en el mercat. El treball de camp va presentar més

dificultats de les esperades i va posar en evidència la dificultat de trobar plantes que poguessin ésser considerades, sense cap dubte, autòctones, ja que és pràctica habitual la sembra de llavors de Michigan en substitució de les varietats autòctones. S'ha de dir que en aquest treball, quan es parla de Santa Pau, no es fa referència al límit del municipi, si no a l'àrea considerada tradicional de sembra de la varietat (terrenys d'origen volcànic), que inclou part d'altres municipis. Per aquest últim motiu es van incloure tres grups diferents en els controls analítics:

- 1.- fesol de Santa Pau.
- 2.- Michigan importada.
- 3.- Michigan sembrada a Santa Pau de primer any.

Es va considerar que calia estudiar el comportament de les Michigan després del primer any de sembra a la zona de Santa Pau ja que les posteriors ressemblen les podien acostar a les varietats locals, i això podia suposar una distorsió dels resultats. En les mostres es van dur a terme una sèrie de determinacions físiques i químiques per tal de caracteritzar-les. Els resultats d'aquestes anàlisis van posar de manifest: En primer lloc la varietat local presentava una mida dels fruits més petita i irregular que l'altra varietat. Això és a causa, en tota probabilitat, a la inexistent selecció genètica per assegurar la millora de la varietat autòctona. Una característica analítica important és la menor quantitat de fibra, quasi la meitat, que presenten els fesols de Santa Pau respecte a la varietat importada, es detecta també una disminució en la quantitat de fibra en la Michigan sembrada a Santa Pau. La fibra es pot entendre de manera simple com l'expressió de les

parts resistents de la planta, que en les llavors és equivalent a la pell, per tant els fesols de Santa Pau tindrien menys pell que les varietats importades, això explicaria que tradicionalment s'han considerat de més fàcil cocció. D'altra banda es dona un contingut de proteïna superior en els fesols de Santa Pau que en les mongetes d'importació i també apreciem que els valors de proteïna tenen un fort increment en la Michigan sembrada a Santa Pau. Cal tenir en compte que aquestes plantes

son lleguminoses i que per tant tenen capacitat, gràcies a la simbiosis amb microorganismes, d'assimilar nitrogen atmosfèric, això les fa molt menys dependents de l'adobat nitrogenat. Per últim es va comprovar que la relació entre sucre (midó en els fesols) i proteïna presentava el seu valor més baix en la varietat local que en la d'importació i també un valor sensiblement més baix en la varietat Michigan sembrada aquí. Aquests valors permetrien entendre que la varietat autòctona és més apreciada al paladar, ja que el fet de tenir menys midó, proporcionalment, la fa menys empalagosa. Les conclusions extreïdes de l'estudi van posar de manifest que la varietat autòctona de fesols de Santa Pau no es troba fixada, això dificulta en gran manera la seva supervivència

com a varietat. Aquest fet és a causa de la manca de sensibilitat cap a la preservació del nostre patrimoni cultural que ha existit durant molt de temps i als canvis culturals que s'han esdevingut en les practiques agràries: sembra de monovarietat, compra de llavors certificades i d'híbrids que assegurin elevades produccions. D'altra banda l'estudi deixava clar, al nostre entendre, que l'origen genètic de les llavors tenia poca importància en els resultats finals. Per tant es va concloure

que el realment important per a determinar les característiques dels fesols de Santa Pau era el sòl en el qual es plantaven, els terrenys desenvolupats sobre materials volcànics són els més adients, les especials característiques d'aquest tipus de sòls (bona aireació, contingut de matèria orgànica elevat, capacitat de retenció d'anions,...), confereixen les seves propietats al producte. Avui per avui quan es parla de fesols de Santa Pau, es parla més d'un territori amb unes característiques particulars, que d'una varietat vegetal establerta.

Francesc Canalias

Una conversa amb Josep Colom, cultivador de fesol

Com diu en Josep Guix en l'article precedent, «el conreu del fesol a nivell industrial és una activitat recent que té encara molt camp per córrer». Ara que les condicions del mercat són favorables i que s'ha aconseguit crear un producte de marca, comercialitzat amb el nom de «Fesol de Santa Pau», ha esclatat una estranya polèmica entre els productors de Santa Pau i els de la Vall d'Albaida. Ara que les condicions del mercat són favorables i que s'ha aconseguit crear un producte de marca, comercialitzat amb el nom de «Fesol de Santa Pau», ha esclatat una estranya polèmica entre els productors de Santa Pau i els de la Vall d'Albaida. Ara que les condicions del mercat són favorables i que s'ha aconseguit crear un producte de marca, comercialitzat amb el nom de «Fesol de Santa Pau», ha esclatat una estranya polèmica entre els productors de Santa Pau i els de la Vall d'Albaida.

el fesol de Santa Pau i la varietat de Michigan, Colom ens explicà que el fesol originari d'aquí era d'una varietat coneguda amb el nom de *Tabella Brisa*, d'origen americà també, que es plantava enmig del blat de moro, que sempre havia tingut la fama de ser de molt bon coure, però per contra, dèbil de gust. A Michigan - ens diu - fan moltes varietats de fesol (Myflower, Midland, etc), que la *Tabella Brisa* sigui la tradicional d'aquí és cosa de l'atzar. L'altra qüestió que li vam plantejar era quins avantatges tindria la comercialització del fesol amb denominació d'origen. Colom va aprofitar per cantar les excel·lències del fesol de Santa Pau: «Plantat en terra volcànica, aquest fesol ho té tot». Qualitats precises i definides de gust, punt de cocció, de color, etc. Fent això al peu de la lletra - ens deia - podríem afrontar tot el frau que hi ha. Va comparar el cas amb aquell que té una casa però no en té les escriptures. «D'una banda, ens convindria molt tenir la denominació d'origen, però de l'altra, veient els problemes que s'han generat, personalment penso que ja la tenim sense tenir-la la denominació perquè ja tenim una clientela feta i venem tota la producció». Sempre va bé un cert reconeixement del producte. Des del punt de vista comercial, és un error no aprofitar aquesta especificitat. Quina és la base del conflicte amb els de la Coop. de la Vall? -li demanem. Colom explica que durant molts anys el cultiu del fesol només

es conservava a nivell familiar. En un moment donat, hi va haver una iniciativa de l'Administració per recuperar-ne la producció, en una època en què la llet i el bestiar encara valien diners. En donar-se la circumstància que la gent de pagès era gran, etc., no s'hi va parar l'atenció necessària; d'aquí que l'Administració, veient que els de la Cooperativa estaven estructurats, van pensar que ells ho podrien tirar endavant. I aquí sorgeix l'intent d'apropiar-se del nom. Que consti, però, que no hi ha res en contra, que els hi vagi molt bé, nosaltres animarem fent el nostre camí. Seria però una aberració faltar en allò que ha donat nom al fesol de Santa Pau. «S'ha de fer un treball de recuperació de la varietat «*Tabella Brisa*» perquè ens doni un rendiment òptim. El problema de no tenir una llavor operativa fa que el mercat et condicioni a tenir un gra tan petit, característica de les varietats americanes» comenta. En comentar-li si en Morera plantava fesol que després s'acabava comercialitzant com «de Santa Pau», el Sr. Colom va ser taxatiu: «En Morera no planta fesol. Ell n'importa o en compra a algun productor». Per acabar, el Sr. Colom va insistir molt en agrair l'interès que en Pitu Guix havia demostrat per aquest tema, ponderant la seva imparcialitat, tot i no coincidir en determinades coses.

Redacció.

[2 0 0 1]

PER UN NACIONALISME POPULAR

(UN DISCURS DE PATRIOTISME ENARDIT)

“ Arran de la diada de l'11 de setembre, com sol fer cada any, la presidenta del Consell Comarcal ens va servir després de l'apertiu de les ofrenes davant l'estàtua d'en Fontanella, un plat força més sucós relacionat amb el tema del «nacionalisme». La conferència d'en Salvador Cardús ens ha semblat prou interessant com per reproduir-la textualment en aquestes pàgines. ”

Seguidament el que jo vull fer és una reflexió fruit d'un exercici, si m'ho deixen dir així, de llibertat patriòtica, amb el risc d'equivocar-me. No els demano que em creguin, sinó que hi pensin, si és que tinc una mica de raó. Pensar vol dir arriscar-se, no vol dir repetir allò que el públic espera que diràs. El que diré és el resultat de la inconformitat amb el present polític que té el nostre poble. El títol de la conferència és “Per un nacionalisme popular”. Pràcticament ja diu tot el que vull dir. Hi ha conferències que s'anuncien amb una pregunta: Què és el que cal fer ara? Hi ha conferències que es poden anunciar amb la resposta: un nacionalisme popular. Per tant, segons com, és un títol amb poc suspens, amb poc enjòlit, perquè ja d'entrada dona les claus de quina serà la meva argumentació final, però té l'avantatge que no podran dir que els portava enganys, perquè ja saben fins on els portaré. Venint cap aquí, m'he adonat que potser la reflexió resultarà una mica barcelonina, una mica metropolitana, vull dir que el país del qual parlaré és el país que es veu més avall, més a prop de la capital, no des de Barcelona, però sí des de Terrassa, des de la Universitat Autònoma, des de Manresa, des de Sabadell, d'aquestes zones molt poblades, tan importants per al nostre país. A mida que vas pujant cap amunt tens la impressió que no només el paisatge o el clima, sinó també la gent d'aquesta part del país podrien donar motius de més tranquil·litat i de satisfacció, de més optimisme respecte

de l'anàlisi que jo pugui fer de la realitat. Però, de tota manera, tot i ser conscients d'aquest esbiaixament en la perspectiva, com que hem de parlar de tot el país, em penso que tot el que diré es pot aplicar en termes generals a la totalitat del nostre

país.

La meva intervenció parteix d'una constatació inicial, una anàlisi de la situació present, i la situació present em sembla que es caracteritza pel següent:

1r. Per la existència, al cap de disset anys de recuperació de les nostres institucions, d'una situació en què el nacionalisme polític ha estat present.

Les forces hegemòniques en aquells moments eren unes altres, que tenien un component nacional, però no un component pròpiament nacionalista.

Hem tingut doncs i s'ha consolidat en l'espai polític -i això és una bona notícia- un nacionalisme polític plural, per tant que va des de les seves posicions més moderades, si em deixen carregar una mica més les tintes, des de posicions profundament ambigües, allò que en diríem típic d'una dutxa escocesa, una de freda i una de calenta, fins a un nacionalisme més moderat, pragmàtic i possibilista, un nacionalisme sobiranista -no estic caracteritzant partits, perquè els partits tenen molts fragments, moltes coses diverses-, un nacionalisme independentista i ara un de superindependentista. Això que podria ser un moitu de satisfacció no ens ha d'amagar que, per contra, ara que no ens sent ningú, podríem dir que és un nacionalisme políticament sobre-representat.

És a dir, que hi ha més vot nacionalista que no pas nacionalisme hi ha en el país que per raons de la lògica política mateix fa que hi hagi majories absolutes, a vegades relatives, si sumessim tots els nacionalistes dels partits que es declaren nacionalistes, hi hauria una majoria ab-

soluta en el Parlament, però això no vol dir que socialment aquest nacionalisme tingui la mateixa proporció.

Primera perquè hi ha tots els que no voten, i aquests no tenen escó en el Parlament, i també hi són, també viuen, i d'altra banda perquè una cosa és l'expressió ideològica i política de l'acció de govern i l'altra és la gent que vota un partit perquè pensa que governaran millor, o perquè són de casa, però que no vol dir que hi vegin aquesta component més pròpiament política que incorpora el nacionalisme. Per tant, un nacionalisme sobre resultats. És normal, no passa res, no és que estigui dient una cosa gruixuda; durant els anys en què a Espanya van governar els socialistes, no volia dir que tots els espanyols fossin socialistes. El socialisme era políticament sobre-representat en relació a una població que no es manifestava ideològicament socialista. No podem creure que la representació política del nacionalisme correspon exactament en la mateixa proporció al nacionalisme social o cultural que hi ha al país.

També sabem que l'expressió política del nacionalisme en el nostre país no satisfà completament la franja dels que sí són pròpiament nacionalistes. És molt habitual que la gent voti determinats partits però que no necessàriament se senti del tot satisfeta amb aquests partits. Hi ha qui troba a faltar alguna cosa més, té la impressió que no n'hi ha cap que l'acabi de representar correctament. I n'hi ha que voten i que es poden sentir traïts, desil·lusionats o no prou ben representats per l'acció pròpiament política. I això passa sobretot amb els qui es manifesten nacionalistes fora del món estrictament polític. Fa uns dies havien sortit a l'AVUI

unes cartes de gent que es queixava...de la política. En definitiva, sabem que la població en general, de totes les democràcies occidentals, solen sentir un desinterès notable pel fet polític en general. Van a votar pressionats perquè els sembla que s'hi ha d'anar, per complir una obligació mínima cada quatre anys, però per la resta els avorreix la política i se sol comptar que, en general, no hi ha més d'un 15% de la població que segueixi els debats polítics, ni tan sols que els sàpiga situar correctament. Per la gent que hi pot haver avui aquí, a vegades això sembla impossible, pot semblar fins i tot un problema d'incultura, però jo seria més comprensiu i diria que hem de reconèixer que el llenguatge de la política en general és incompreensible, girat cap a dins, un llenguatge pel qual s'han de tenir unes claus prèvies per poder-lo entendre. S'ha d'estar molt posat en política per entendre els discursos polítics. I quan la gent es perd sentint parlar de política, desconnecta. No és com el futbol, on podem canviar de canal sense deixar de saber què està passant.

Una ciutadania anacional, que no se sent especialment implicada en la reconstrucció nacional de Catalunya o que fins i tot està profundament desnacionalitzada. O si volen encara, una població que potser a les eleccions vota nacionalista català, però que en la seva vida de cada dia és nacionalment espanyola. Ho és perquè en la conversa amb els amics, diuen: és que en aquest país, qui tenim de músics, de cantants bons, qui tenim? A part del Miguel Ríos, a part del Julio Iglesias, qui tenim? Quan diuen qui tenim, pensen en l'àmbit

espanyol. I quan en les notícies de la ràdio diuen que s'acaba d'inaugurar la indústria automobilística més gran, no pateixin que es refereixen a la més gran d'Espanya. L'implícit, allò de què se suposa que formem part, és Espanya. I quan TV3 comença un Telenotícies dient: "Avui hi haurà una reunió molt important a Madrid amb els tres màxims representants dels partits polítics del país", no pateixin que no volen dir que es trobaran en Pujol, en Ribó, en Serra o el qui sigui. Vol dir que es trobaran l'Anguita, l'Aznar i el qui toqui dels socialistes.

Vull dir que fins de TV de Catalunya quan diuen ...d'aquest país... se'ls escapa el pensar que aquest país és Espanya. La ciutadania viu en aquest context nacional espanyol, que és molt potent, condicionats per aquesta realitat mediàtica i també per la realitat política, que fonamentalment es fa a Madrid. Vostès hauran observat que d'uns anys ençà, dels diaris que s'editen a Catalunya han anat desapareixent les seccions dedicades a la política catalana. Abans, si compraves la Vanguardia, deia Internacional, Espanya, Catalunya. L'Avui mateix es va adonar que tota l'activitat política important que feia el nostre president en el fons l'havia d'anar a fer a Madrid condicionat pels pactes, primer amb els socialistes i ara amb el PP. Per tant, no tenia sentit continuar dividint Espanya i Catalunya, per això només hi ha una secció que es diu Política on es barreja tot.

Amb vint anys s'ha produït un procés gairebé invers: per una banda, si fa 20 anys, no hi havia un nacionalisme polític ben vertebrat, i no era previsible que arribés a una situació d'hegemonia política, i que hi arribés tan aviat, encara menys. En aquells moments el PSUC tenia molta importància i les esquerres semblava que havien de governar Catalunya -això no va anar així-, en canvi fa 20 anys un milió de catalans era capaç de sortir al carrer per reivindicar un país diferent, i avui hi ha una situació de normalitat política que fa que ningú no surti. Abans d'entrar, una periodista em demanava "quina és la situació d'un ciutadà normal?" I se m'ha acudit dir-li: avui un ciutadà normal s'haurà llevat tard, a la tarda mirarà TV3 perquè fan millors pel·lícules que altres dies i quan vegi el Telenotícies al vespre dirà: Ai, no hem pensat de posar la senyera! Aquesta serà l'actitud del ciutadà majoritari d'aquest país.

Aquesta constatació, amb aquests dos fets, fa que els primers, el nacionalisme polític,

vegi en la situació segona, en aquesta ciutadania nacional o desnacionalitzada, les seves pròpies limitacions i no gosi anar més enllà d'allò que estan fent en aquests moments els qui són al govern o fins i tot limita molt l'acció que puguin fer altres partits. El president ja diu que el que no es pot fer es posar el carro davant dels bous, però algú l'ha d'estirar. Quan pensem en aquesta situació habitualment pensem en sortides teòriques. Com n'hem de sortir d'aquesta dificultat? I generalment se solen dir tres coses: Hem d'anar a **fer pedagogia**, hem d'explicar quina és la situació i explicant-la i donant bons arguments, ensenyant història a les escoles, explicant qui som i d'on venim, ens en sortirem. Però la pedagogia és una sortida teòrica que finalment no funciona, perquè no hi ha pitjor sord que el qui no vol escoltar i perquè per fer pedagogia cal que hi hagi algú disposat a aprendre i qui ha d'aprendre pensa que ja ho sap tot, per tant, no hi ha pedagogia possible, només és una pèrdua d'energia que no condueix enlloc. O bé es diu que hi hagi una **presa de consciència**, aconseguir que el ciutadà prengui consciència -nacional, s'entén- perquè contribueixi més decididament en aquesta transformació i, per tant, els polítics puguin estirar una mica més el carro. Per mi és una altra via pràcticament condemnada al fracàs. Per què? Perquè la presa de consciència fa descansar tot l'esforç en la reflexió racional. Prendre consciència vol dir, deixar de veure les coses com les veies fins ara, per tant, tenir noves categories de pensament per analitzar la realitat i a més mantenir-les vives; no vol pas dir que els catalans siguem ases, però no està per anar prenent consciència d'aquesta manera. De fet, com que de gent que tingui ganes de fer-nos prendre consciència n'hi ha molta, si féssim cas de tothom, cada matí abans de sortir de casa, hauríem d'agafar la motxilla per posar-hi la consciència nacional, la consciència ecològica, la consciència cívica, i és clar amb tanta consciència no és manera de sortir al matí. El més habitual és que visquem amb normalitat, encara que sí que hi ha persones que tenen consciències exagerades, que en fan ofici o en fan professió, però en realitat això no és propi d'una ciutadania normal, ni aquí ni enlloc del món. No és un dèficit del país, sinó un element de normalitat. No hi pot haver més d'un 5 o d'un 10% de persones amb una consciència política sòlida, això només es pot produir en situacions excepcionals, de canvi de règim, de transició política, etc., però ara no fa al cas.

També hi ha una versió suau de tot això. Hi ha gent amb molta bona fe que pensa que el que cal és "**engrescar el país**". Jo diria que això és la versió clerical de tot el que hem dit abans. És una mica com passa a l'església que quan la gent deixa d'anar a missa, diuen: hauríem de fer misses una mica més divertides, tocar la guitarra, etc. Això de l'esgrecament té el problema que és una cosa que dura poc, és foc d'encenalls, dura vint-i-quatre hores. El milió de persones se'n va tornar cap a casa i ja no se'n va recordar que havia fet una manifestació on havia demanat no sé quines coses. L'engrescament dona com a resultat efervescències nobles que no duren gaire, per tant no és una sortida sòlida. No estic parlant d'ignorar-les...

No podem demanar a un país que faci tanta militància lingüística com perquè li passin les ganes d'anar a sopar en un restaurant. Si hem de demanar la carta en català, i ens hem de posar de morros amb el cambrer perquè ens parla en castellà, que vol dir que ja et faran esperar més del compte per haver-te posat tossut. No són les coses amb què puc confiar perquè el país es transformi.

I si no podem fer lleis que obliguin a res, no podem esperar que el ciutadà s'autoimposi aquesta obligació per militància

El que estic descrivint és una mena de cercle viciós en el qual ja fa un temps que estem embolicats i pel qual cap de nosaltres no acaba de saber com sortir-ne, ni des del govern, ni des dels àmbits cívics, tots plegats anem donant voltes sense acabar de traspasar aquest llindar en què ens trobem al cap de vint anys.

Per què no podem sortir d'aquest cercle

viciós? Perquè no tenim els instruments bàsics per nacionalitzar el país. Tots els països, tots els governs de tots els estats del món permanentment estan posant en marxa mecanismes de nacionalització, des d'organitzar uns funerals, com cantar l'himne nacional abans de començar un partit de futbol, com aixecar la bandera a les escoles públiques dels Estats Units. No dic que ho hàgim de fer, en alguns encara els faria sortir urticària pel fet d'evocar records nefastos relativament recents. Tots tenen recursos econòmics i materials i recursos simbòlics per crear realitat nacional, i això nosaltres no ho tenim. Tenim un govern regional molt limitat. Fem veure que en tenim més dels que tenim. Si jo vull fer una recerca, si vull ser catedràtic seré jutjat per un tribunal, majoritàriament de condició espanyola i per tant qualsevol cosa que jo hagi escrit, científica, universitària, en català, sé segur que això no m'ho tindran en consideració. Si faig els exercicis en català no cal dir que em jugo l'oportunitat de ser catedràtic. Rebo una carta per convidar-me a la concessió del Premi Catalunya on consta que és un dels premis més importants d'Espanya, doncs em desmoralitza. No sé perquè el senyor Porcel ens ha de dir que és un dels premis espanyols més importants, perquè si és espanyol ja no és català.

Tot plegat deixin-m'ho dir, és un nacionalisme fragmentat, enfrontat, d'estils i llenguatges arcaics, mediocre en el pensament, inútil en l'acció, de costums que més aviat provoquen el somriure i la condescència, i per tant és un existencialisme que s'ha convertit en irrellevant. No ho dic des de fora, ho dic des de dins, estic parlant de mi mateix. Jo sóc d'aquests, dels que fan les coses malament. Saben quants manifestos dec haver escrit al llarg dels últims anys?

Salvador Cardús

Sociòleg

(1a part de la conferència que va fer el dia 11 de setembre de 1997 al Consell Comarcal de la Garrotxa)

[S A N I T A T]

BENVINGUDA REFORMA

UNA NOVA ÀREA DE SALUT

Fa una colla d'anys que el Parlament de Catalunya va decidir reformar l'assistència sanitària pública amb la finalitat de millorar l'assistència primària i racionalitzar (que no reduir) la despesa sanitària. La principal repercussió ciutadana de la reforma és que s'amplien les hores de visites dels metges de capçalera, dels pediatres i dels dentistes, que els especialistes deixen de visitar a l'ambulatori i que es potencien els serveis mèdics i assistencials a domicili.

La Garrotxa és una de les comarques més endarrerides en l'aplicació d'aquesta reforma. L'Àrea de Besalú fa temps que funciona, la de Sant Joan es va inaugurar l'any passat, la d'Olot i rodalies (Santa Pau, Riudaura i Les Preses) ho farà aquest desembre i la de Vall de Bas sembla que haurà d'esperar "sine die". L'endarreriment en la millora del sistema sanitari el podem imputar a la falta de pressupost sanitari o a la política de prioritats de la Generalitat de Catalunya que sempre inverteix primer en les comarques que li són menys fidels electoralment, però no només a això. Bona part del retard es degut a les dificultats reals que el Departament de Sanitat s'ha trobat a la Garrotxa per implantar un sistema sanitari global que sigui sostenible. Desgraciadament per nosaltres la Garrotxa té un nombre d'habitants que no és prou reduït perquè l'Hospital Comarcal sigui finançat amb fons extraordinaris (com Puigcerdà o Campdevàrol) ni és prou gran per poder donar feina a quatre especialistes de totes les especialitats hospitalàries. La nostra mida intermitja novament ens perjudica.

La solució ideal fora augmentar substancialment els recursos que es dediquen a l'assistència sanitària a La Garrotxa, però ens diuen que no hi ha més diners. Als pocs recursos que l'Estat Espanyol destina a sanitat (5.8% del PIB) hi hem d'afegir que Catalunya rep molts menys diners del que li pertocaria (només podem dedicar a sanitat el 4.5% del nostre PIB perquè Espanya no ens torna més diners dels nostres impostos per aquest concepte). És el preu

de la dependència política i la falta de sobirania nacional. Ara bé, lamentar-nos de les nostres desgràcies no serveix de gaire res i mentre no siguem independents i per molt trist que sigui, ens hem d'espavilar per buscar alternatives viables que ens permetin oferir als ciutadans tots els serveis que deman-

den amb els recursos que tenim. És en aquest marc que el model sanitari triat per La Garrotxa -amb el consens de les forces polítiques representades al Patronat de l'Hospital (CiU, PSC i ERC)- es basava en compartir els especialistes i els serveis sanitaris de l'assistència primària i la hospitalària. Que no vol dir barrejar els dos nivells assistencials ni que "l'assistència primària depengui de l'Hospital". Per clarificar aquesta situació, el nostre grup proposa crear una entitat jurídica nova -totalment pública amb representants del Consell Comarcal, l'Ajuntament d'Olot i el Departament de Sanitat- encarregada de gestionar el conjunt de la sanitat pública de la comarca i que d'ella depenguin funcionalment el Patronat de l'Hospital i tants patronats com àrees bàsiques de salut es gestionessin. Aquests patronats haurien d'estar formats pels representants dels Ajuntaments implicats que són els que millor coneixen les necessitats dels seus convilants i les deficiències que puguin existir. És un model.

A aquesta solució possibilista s'hi oposen els funcionaris de carrera de l'ambulatori que no estan disposats a treballar sota la direcció de cap altre administració que no sigui l'ICS. Jo els entenc. Cobren més, tenen unes condicions laborals millors i per si això fos poc tenen la sort de poder treballar en un empresa que en tots els seus anys d'existència no ha trobat cap raó per acomiadar a cap treballador mentre que el Patronat de l'Hospital en només 10 anys

n'hem acomiadat una colla (per ineptitud, per aprofitament personal de les instal·lacions públiques, per solucionar conflictes entre companys que repercutien en el servei al ciutadà, per no treballar, etc...). On no estic gens d'acord és quan diuen que "volem privatitzar la sanitat". Si s'optés finalment per donar la gestió del conjunt de la sanitat al Patronat de l'Hospital o a un nou organisme no s'estaria privatitzant la sanitat perquè l'Hospital és una entitat tan pública (o més) com l'ICS. Únicament estariem caminant cap a la màxima subsidiarietat i acostant la gestió dels serveis públics als ciutadans. Això sí, estariem desfuncionant la sanitat pública, cosa que crec positiva i necessària ja que permetria acomiadar els que no treballen i incentivar econòmicament els que donen un bon servei als usuaris.

Finalment però, la Generalitat no s'ha decidit per cap opció. Com és característic de Convergència han fet un "sí però" i han organitzat un galimaties que al meu entendre no funcionarà. L'ABS de Besalú depèn de l'ICS, la de Sant Joan del Patronat de l'Hospital (Sant Joan) i la d'Olot depèn de l'ICS però els Pediatres són de l'Hospital. Els serveis de laboratori i radiologia no s'han integrat, però s'integraran quan fallin els aparells o quan es jubilin els analistes... Massa embolic.

Joan Barnadas i Puigferrer
Regidor d'ERC i membre del Patronat de l'Hospital Sant Jaume d'Olot

ON ENS PORTA LA POLÍTICA AGRÀRIA DE BRUSSEL.LES?

El desplegament normatiu de la Reforma de la Política Agrària Comunitària l'any 1992-1993 i l'aplicació de subsidis directes a la superfície de conreu, marquen l'inici de noves pautes de conducta a escala individual de l'activitat agrària continental.

La introducció d'aquests pagaments compensatoris a les comarques de Girona, durant els darrers quatre anys (les declaracions d'enguany enceten el cinquè any), continuen provocant canvis en l'estructura i la conformació de les explotacions agràries que planifiquen oscil·lacions en el conreu en funció dels valors dels subsidis, i que globalment presenten una accentuació del contingut i el ritme de treball, un augment de la terra cultivada, i de retruc, una contribució a la modificació de la configuració d'un sistema agroindustrial que des de la dècada dels anys setanta estava articulat en el territori de l'economia.

Moltes empreses viables, amb bons rendiments, enllaminades per les subvencions a l'abandonament de la producció de llet principalment (s'acaba d'anunciar la dotzena campanya de retirada de la producció lletera i més de dues mil explotacions han deixat de produir), es desvinculen de l'activitat, sacrificant l'esforç i l'eficàcia de tants anys. Explotacions que han esdevingut veritables motors econòmics en el territori i que ara, per raons derivades de la por i la incertesa en el futur de l'agricultura dins el marc comunitari, han renunciat a l'estratègia competitiva. I això no és tot, ja que s'afegeixen, de manera irreversible, a la desertització d'un territori que, una vegada desarticulat ja reclama d'altres ajudes procedents de la política rural per a reordenar-se.

La Política Agrària Comunitària, amb la seva pretensió de suport global a l'agricultura europea, dissenya el marc organitzatiu del paisatge rural. Però cada territori presenta una realitat agrària diferent, com a resultat d'una evolució pròpia de factors diversos, com ara la tècnica, la innovació, el risc empresarial..., elements que de manera conjunta i indissociable conformen el sistema agroalimentari d'un àmbit. Aquestes singularitats que donen viabilitat i joc empresarial al conjunt de l'economia no s'han sabut prioritzar.

De manera general i en contra dels principis comunitaris, la Reforma de la PAC està actuant en detriment dels veritables espais agraris. En lloc de reorganitzar les estructures de dimensions poc funcionals, permet i assegura el seu manteniment i al mateix temps introdueix elements que o bé eren passius en el territori, com ara els propietaris rurals, o bé eren aliens, com ara els agroindustrials (escorxadors, engreixadors...).

Mentre s'intenten buscar grans solucions (extremadament cares per a l'administració) pels espais rurals que tenen un potencial patrimonial i paisatgístic sovint singular tot caient sense remei en la repetició d'actuacions arreu, les autèntiques empreses agràries subjectes a la vigilància de les polítiques socioestructurals i recolzades per les entitats financeres, han de fer grans esforços

per millorar la producció dins un mercat europeu cada vegada més exigent i competitiu.

La seva estratègia productiva rau en introduir valors afegits en els processos productius i en definitiva anar més enllà de la simple producció de matèries primeres per a l'alimentació. Aquest efecte pervers en l'economia

agrària i en el territori s'accentua en posar en marxa el vertader enfoc comunitari de política rural integrada que la UE pretén.

Quan Brussel·les argumenta sobre desenvolupament rural, en el territori apareixen multitud de residències-cases de pagès, independentment de l'especialització agrària i del grau de vinculació agroempresarial dels espais agraris. I sovint, sense haver dissenyat uns models específics per les diverses orientacions agràries s'està provocant un efecte desestabilitzador i contrari a les pretensions inicials dels arguments comunitaris.

Es desequilibra el mercat perquè es desvincula l'activitat del circuit empresarial en plena actuació i perquè les estructures agràries, moltes vegades en règims de tinença no directes, desplacen el treball de les explotacions.

La política agrària de Brussel·les versus l'agricultura gironina

És evident que cal redissenyar una política agrària nova que a més de corregir les repercussions i els efectes negatius de la Reforma de la PAC, articuli i adapti les directrius europees a les realitats socioeconòmiques i agràries dels diferents àmbits agraris i que aquestes polítiques es basin en la diversificació d'opcions en el territori i en el sosteniment de les explotacions agràries.

Els criteris de la futura modulació dels subsidis comunitaris passen per prioritzar l'activitat agroempresarial. Efectivament, les pautes del futur per a l'adequació d'espais agraris i la persistència del paisatge rural amb un elevat potencial com és el gironí, porta implícita una condició inicial: que no plegui cap més explotació agrària.

En aquest sentit, tot argumentant criteris econòmics (amb una forta càrrega socioestructural) seria indispensable primar les actuacions que impliquin inversions de capital, redueixin costos d'explotació i diversifiquin la producció i incorporin processos associatius que dominin fins i tot la comercialització dels propis productes. En un segon nivell, seria imprescindible d'impulsar mesures que facilitessin la informació i la formació idònia i especialitzada tant de les pretensions i accions comunitàries com de les aplicacions d'aquestes en les explotacions agràries, així com l'adopció de polítiques urgents que regulessin l'accés a la propietat als joves empresaris. En un tercer nivell, el marc d'acció s'emmarcaria en el tractament diferencial dels espais amb un alt contingut de protecció.

Ara és el torn de les organitzacions professionals agràries que amb el seu diàleg amb l'administració han de ser capaces de consensuar un model de futur per a la protecció comunitària que s'ajusti a les particularitats i a la diversitat dels diferents espais agraris i rurals i que contribueixi a l'equilibri i a l'ordenació del territori.

Josep Guix i Feixas, *Enginyer tècnic agrícola*
Anna Roca i Torrent, *Geògrafa*

SAMIRA

By Autor
Maria Rosa Ribas

Samira té setanta anys; des dels vint que viu a Tuzla. Està aixencallada en una estora teixida per ella mateixa; fuma una cigarreta, pausadament, mentre el cremós marro del cafè es va dipositant al fons de la tasseteta. Al seu costat hi ha la seva néta Albina que s'ha adormit plàcidament. Albina es desperta i molt contenta explica a l'àvia allò que acaba de somiar:

-Hi havia un senyor amb cabells blancs, bigoti gruixut i rialler; jo m'asseia a la seva falda, l'abraçava i li feia petons. La seva barba picava.

Albina en explicar-ho, deixava entreveure el seu benestar...

Samira recordava el seu pare. Era l'única noia dels tres germans, i sovint el pare se l'asseia a la falda i la feia botar d'alegria; de joveneta, ella l'admirava i respectava, tot i la severitat amb què va ser educada. Enyorar la seva joventut volia dir recordar el monstruós terratrèmol que sacsejà la seva ànima, el seu cos i tot el seu poble.

L'any 1995 vivien a **Sbrenica**, ciutat brillant pels seus salts d'aigua i per les fonts termals. **Sbrenica**, que vol dir "platejada", de cop i volta es converteix en rovellada i taladrada pel dolor i el patiment per tots els morts estimats, indefensos, innocents.

Recordà l'infern d'aquella nit; els agressors anaven casa per casa i, després de violar les dones, mataven o s'emportaven els seus marits, fills i germans. Els homes de la seva família, el pare i els germans van escapar-se cap al bosc.

L'últim record que en té és una forta i desesperada abraçada, i la imatge de tres esquenes corrent carrer amunt amb grans

gambades, cap al bosc. Fins quan van córrer?

Quan els van parar? La turmentava pensar en les últimes hores dels seus estimats. On haurien caigut? De quina manera, sota quin dolor? En quina de les in comptables fosses devien reposar?

Samira, amb altres dones i nens, va pujar en un autobús que les duria a Tuzla. No sabien res dels seus homes i no en sabrien mai més res. Eren unes morts mudes: ningú no les hi va confirmar. Eren morts invisibles: desapareguts, sense enterrament. Samira encara no entenia la traïció dels cascos blaus holandesos. Per què, dies abans, els hi havien fet entregar els pocs fusells que tenien per defensar-se? Per què els van dir que era una ciutat protegida?

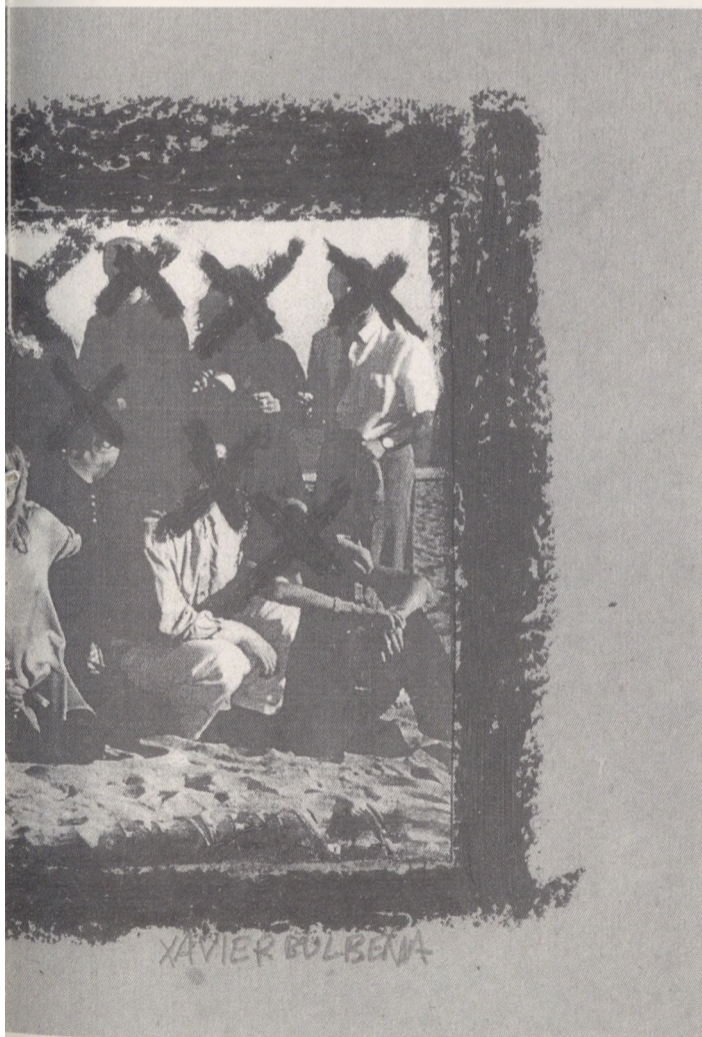
Un any més tard, ella, la seva mare i totes les altres dones van brodar el nom de les seves persones estimades en un rectangle de roba, i tots els rectangles enllaçats van formar un tapís immens amb els noms de tots els desapareguts. Cada nom era una persona assassinada i tots junts, morts i vius, es van tornar a trobar a Tuzla, en un acte en el qual es va fer memòria de la matança i es va intentar compartir el dolor. Es volia mostrar a tot el món, a la humanitat completa, el crim comès, per tal que ningú del món no el pogués oblidar mai

més. Dones i homes estaven ofegats en la indignació, el dolor i el valor.

Tot el recinte del poliesportiu era banyat d'un sord i incessant gemec; en l'escenari hi havia una pantalla en què es projectà un documental sobre **Sbrenica**. Samira no va poder aguantar la visió del seu poble i l'agressió a la seva gent; era tornar a reviure l'infern amb carn viva. Es va desmaiar. No recorda gaire res més d'aquell dia, només unes emboirades visions de quan li preguntaven a crits *¿Com et dius? ¿Caco se some?*, li havia dit una senyora amb accent estranger. Intentaven refer-la i la feien parlar. Ella, amb molt d'esforç i molt baixet, contestava: "Samira". I tornava a caure al món inconscient en el qual no havia d'admetre ni reviure la turmentosa realitat. La seva mare li explicà que aquest dia, una infermera li posà un sedant i va dormir dotze hores seguides. Mentre ella dormia, un grup de persones -treballadors del poliesportiu- li feien

companyia prenent cafè i parlant animosament; la mare agraïa aquesta companyia i l'acte s'anava realitzant. L'endemà, unes amigues li explicaren que una senyora gran, que parlava *spaninski* perquè venia de l'Argentina, havia dit que, a ella, els militars li havien matat quatre fills i el marit. Feia vint anys, d'allò, i la senyora, malgrat el

dolor, havia continuat vivint per donar testimoni a tot el món d'allò que havia sofert. Calia no deixar en la impunitat els vils responsables; calia no deixar en l'anonimat cap de les persones desaparegudes.

L'Albina s'adonà que l'àvia estava mirant amb la mirada perduda, absorta. Li va preguntar què li passava.

Samira no gosava respondre. Li digué que estava pensant en quan ella era jove, en la seva mare, en el pare i els germans. Li va explicar que el seu pare s'assemblava al senyor que ella havia somiat però no en va saber explicar-li el perquè els van arrancar un dia de la seva vida. La guerra explica els fets, la destrucció, els assassinats... però qui justifica una guerra? En aquest punt, Samira es perd i es desespera. Només la calma el record de la seva mare que, tot i que no la va veure somriure mai més, el seu esperit, ple de força i valor la va ajudar a tornar a estimar la vida.

Han passat cinquanta anys, i Samira assaboreix la seva vida entre els moments de dolor i els moments de benestar i felicitat. Samira contempla l'Albina, que amb la seva vitalitat li transmet la certesa que, tot i els malvats i vils cervells dels despreciables amos de la guerra que saben sembrar l'odi i la misèria, la vida acaba sent més forta que la mort.

Maria Rosa Ribas i Poch

Premià de Mar, estiu 1996

[ENTREVISTA]

Josep Ma. Melció
&
Xavier Rusalleda

EL PERQUÈ DE TOT PLEGAT

“ Dimecres al vespre, havíem quedat a la rectoria de Riudaura. Fora feia fred, força fred. Per fi feia el fred que molts esperàvem -com el que diuen que feia abans- i semblava que per fi ens acostàvem decididament a l'hivern.

A dins, l'ambient era càlid. Una taula llarga, un espai acollidor ens facilitava entrar en conversa distesa i planera. Certament, teníem un guió, però que no ens havia d'esclavitzar. Ens hi sentíem bé. Començarem divagant sobre fets i notícies d'actualitat.

De seguida, però, enfilàvem el tema que ens havia aplegat.
Ens havíem plantejat parlar de la fe, de l'existència de Déu ...

Certament, si hi ha un tema recurrent en la història de la humanitat -i m'atreviria a dir, en la vida de cadascú- aquest és el de Déu i la seva existència.

Mai en nom de cap altre ésser, com en el de «déu» no s'han fet tantes coses grans ni s'han comès tantes bajanades i barbaritats.

Els qui ens assèiem a parlar-ne no teníem cap pretensió adoctrinadora. Senzillament, en volíem fer tema de conversa. Bé, hauria de dir, «en volien», perquè ells dos, en Josep M. Melció -en Mel- i en Xavier Rusalleda eren bàsicament els contertulians, el meu paper es reduïa al de simple conductor.

S'havia optat per una conversa que aflués des de l'experiència de cadascú i sense ànim de polèmica, i així va ser. ”

Hi ha una sèrie d'interrogants que ja han esdevingut allò que diríem un clàssic en tota reflexió cabal: qui som?, d'on venim?, on anem? Per què no comencem, doncs, per aquí? Enceta tu mateix el tema, Mel, si més no per raó de la teva edat ...

Mel: - A mi, més que una reflexió sobre aquests tres interrogants, m'interessa centrar-me en la persona: com és aquesta persona; en els trets que la defineixen. Aquests, al meu entendre, són bàsicament tres: la racionalitat, la llibertat i responsabilitat. I per a mi, tot això complementat per un fet d'una gran transcendència: «sóc un fill de Déu a qui ell estima». Aquest fet dóna un sentit a la vida, a la tasca de l'home. Algú va dir una vegada que «l'home és un poema començat de l'univers». Acomplir-lo és una tasca individual, però també col·lectiva, i aquesta trobarà la seva plenitud en Déu mateix. Sant Pau diu als cristians de Filipis: «Déu, que ha començat en vosaltres un bon treball, acabarà de dur-lo a terme fins al dia de Jesucrist».

Xavier: - La meua reflexió, bàsicament, parteix del fet que em sento inserit plenament en la contemporaneïtat. Crec que a la meua vida hi ha, actualment, com un canvi de perspectives. Val a dir que ara per ara em sento com en un mar de dubtes, en el benentès que tothom té dubtes, i que dubtar és bo. Si analitzo el meu passat, em veig absolutament condicionat per una trajectòria i per una història. Sóc conscient que he viscut una experiència militant que m'ha dut a compromisos concrets i a adquirir un codi moral i ètic. I és en el context d'aquest esperit que no comparteixo el model que en diríem d'Església.

Ara bé, en certa manera em sento, també, part de la crisi actual d'ideals i de referències -algunes de les quals podrien ésser perfectament compartides per la ideologia cristiana-. Darrerament he llegit un llibre que m'ha ajudat a repensar certes coses que em pensava tenir superades i apreses. Em refereixo a *Pensar la religió*, d'Eugenio Trias. Comparteixo l'afirmació que s'hi fa que hem destruït molts esquemes i ara ens sentim un xic orfes.

Entre els aspectes que he redescobert hi ha el de la necessitat ritual de compartir, de poder mantenir cites periòdiques amb gent amb qui tens aspectes en comú. El fet religiós -qüestionat des de la Il·lustració, Nietzsche, etc.- torna a ser present en moltes converses i reflexions. En certa manera, reconec que la consciència d'un Trascendent ajuda a viure i que l'oració, en la mesura que hi ha un interlocutor que t'escolta, és un bon instrument de reflexió, una fórmula de descompressió envejable.

- Hi ha una frase que no sé quin autor té, però que recordo haver sentit a un meu professor de filosofia i que al llarg de la meua

vida he aplicat a molt diverses situacions: «De joves tots incendiàries i de vells tots bombers». És que, potser, hi ha una edat a la vida que «toca» dir certes coses, però n'arriba una altra que cal començar a veure-ho tot un xic diferent? Diguem-ho planerament. Déu torna a ser un concepte de moda? ...

Xavier: - Potser sí, com he dit sóc conscient que s'està donant un canvi a la meua vida, i a la de moltes persones de la meua generació. Penso que hem bandejat aspectes que són constituents de la persona: família, religiositat, ... i ara queda un buit. Se'ns fa difícil d'omplir els moments d'hores baixes. De totes maneres, però, pel pes de la meua tradició, m'hi resisteixo, i opto encara per una visió científica de la vida humana.

Mel: - Trobo interessant la referència que fas al Trascendent i a la pregària. Ara bé, jo hi afegiria -des del meu punt de vista- que la transcendència és el que és en referència a una persona. Preguar és escoltar la veu de Déu: què vol de mi? I no és tant anar cap a Ell; és, més aviat, acceptar que Ell ve cap a mi.

Aquí no s'hi arriba de cop, ni d'avui per demà. En molts casos - i és el meu cas - s'hi arriba per un procés que, a voltes, arranca de l'entorn familiar, i que anirà madurant i posant en crisi molts plantejaments, fins a anar experimentant que Déu m'estima tal com sóc. Poc a poc, intueixo que Déu és nou i diferent a com me l'havia imaginat -o me l'havien ensenyat-... I Jesucrist en aquest camí hi juga un paper cabdal: en ell hi trobo tots els elements que em fan una persona diferent, en procés permanent de conversió.

- Humanisme i religiositat -intel·lecte i fe- són opcions irreconciliables que, en certa manera, s'autoexclouen?

Mel: - De cap de les maneres, no solament no s'autoexclouen sinó que se sumen. La primera és la base per poder continuar un procés cap a la fe.

Xavier: - Jo crec que representen supòsits diferents. L'humanista recull una concepció de l'home com a valor absolut, però crec que hauria de ser relativitzat.

Em trobo en una etapa en què voldria establir determinades metes, no necessàriament transcendents. Jo crec que la vida comença i acaba aquí. Per altra banda admiro la generositat extraordinària del Déu fet home, però la veig com la d'altres, també extraordinàries.

Mel: - Jo no crec que sigui exactament el mateix. Per bé que hi ha hagut un gran sacrifici, equiparable al d'altres éssers humans, en el seu, en el de Jesucrist, hi ha un fet que el dimensiona i és la capacitat de retornar a la vida, de ressuscitar. Si Jesús no hagués ressuscitat, vana seria la nostra fe, diu Sant Pau. Es tracta d'una resurrecció que assolirà la seva plenitud, col·lectivament, quan Déu sigui tot en tots.

Xavier: - Hi ha una autocomplaença, un egoisme en aquesta aspiració a transcendir-se ...

Mel: - Jo crec que és més posar la confiança en algú. Refiar-se'n. Rebre. Acceptar i acollir. Però aquí no s'acaba tot: jo hi he de ser fidel. I no és fàcil ésser-ho. A voltes es fa difícil ser fidel a la confiança. I he de dir que l'entorn tampoc no m'hi ajuda, a ser-ne de fidel.

Al cap i a la fi, però, la fe per mi és fer confiança en Jesucrist que és original i irreplicable, tal com diu Joan Pau II.

- Bé, però, hi ha Déu o no hi ha Déu, com quedem?

Xavier: - D'entrada jo diria que no, i menys com a persona. Cal, però, un projecte, un ideal que sigui un referent a uns valors.

El component religiós de la història de la humanitat ha portat a un monoteisme. La persona ha necessitat una explicació que li assegurés el perquè de tot. Darrera de tot això hi veig un component màgic. Un ideal que agermana com a utopia i com a desig.

No puc tornar a començar, em veig condicionat pel passat. M'agradaria, però, poder fer un acte de llibertat que em permetés redefinir totes les coses i tornar a començar.

Déu, existeix per qui creu, i no existeix per qui no creu. En fer aquesta afirmació sento que m'hi empeny una realitat: pertanyo a una generació que ha destruït molt i construït poc, que té un buit, una mena d'orfandat.

Mel: - No cal que digui que crec fermament que sí que hi ha Déu. Crec que era André Malraux qui va dir que «el segle XXI serà el segle de la religió o no serà de cap manera». L'home té necessitat de Déu. Però compte amb la interpretació d'aquest «té necessitat». Mai no s'hauria d'entendre com un repenjar-s'hi. Com un déu tapaforats, un déu fet a mida.

Déu no és això. Ell ve a la vida. I si vols que et digui una cosa, és exigent. Massa sovint ens en fabriquem molts de déus, d'ídols: ni que sigui el futbol, o el diner, ...

Xavier: - Per mi, això ja és la consciència.

Mel: - No ben bé. La consciència és un instrument a través del qual Déu s'hi manifesta, com també ho pot ser l'humanisme, l'ètica o la història personal de cadascú.

- Tantes religions, cadascú defensant aferrissadament el seu Déu. No és un descrèdit això?

Xavier: - No necessàriament, perquè per una banda, la religió no es pot deslligar de la cultura i de la història, i per l'altra perquè les Religions no són res més que l'expressió de les religiositats.

Mel: - La Religió no és més que un relligar-se, en part per aclarir

els misteris de la vida. Ara bé, la fe és tota una altra cosa. És una experiència personal. Com deia abans, és fer confiança a algú. És deixar-se sorprendre. No es tracta de cap manera d'una seguretat, és més aviat un risc.

Xavier: - Crec que la religiositat caldrà, però, que s'expressi en un ritus. Jo no combrego amb la idea que Déu actua en mi. Com es ven això? Hi ha potser una predestinació?

Mel: - Hi ha senzillament un camí, acompanyat per unes formes, però no només és això. És un camí en llibertat, però una llibertat creadora. Per tant, la fe sempre serà un acte creador.

Xavier: - Per fer això, no cal Déu. El creixement personal es pot aconseguir per altres camins. Ara bé, repeteixo, els de la nostra generació -havent bandejat els referents religiosos- ara estem a l'espera de trobar nous camins. I reconec que la Religió en podria ser un.

- Escolta, Mel, com és que tu creus, i altres no creuen? Què has fet per ser un home religiós?

Mel: La fe és un procés, crec que ja ho he dit. Recordo que hi va haver un moment de la meua vida que em va fer un tomb important, va ser en els Cursets de Cristianitat. Allí em vaig obrir a unes altres perspectives. Vaig obrir els ulls. Vaig iniciar el procés que he dit més amunt. Un procés, però que l'he hagut de continuar. Va ser una experiència compartida amb un col·lectiu enfront d'un formulisme religiós anterior, enfront de tota una formació més tradicionalista.

Cadascú segueix el seu de procés. Hi ha una cosa que s'ha de respectar, i que només Ell la controla, i no em preguntis el perquè és així, vull dir «el temps de Déu». Hi ha un temps per a cada cosa, i sovint no coincideix en el temps que jo voldria que succeïssin les coses...

Normalment en tota fe s'hi dona un binomi: una persona que busca, i Déu que fa el do de conèixer-lo. El que cal és sintonitzar amb l'oferta de fe que Déu fa a l'home.

Cal fer un pas decisiu: el pas del fet religiós al de la fe. I per fer això s'ha de deixar molta càrrega: prejudicis, racionalitat, control de la situació, ... S'ha d'assajar a ser net de cor, a despullar-se d'un estil de jutjar les coses.

- «O adores, o t'adores», deia Francesc d'Assís, pot ser aquesta la dicotomia que fa obrir-se o tancar-se a la fe?

Xavier: - No entenc aquesta dicotomia, jo tampoc no he de ser el centre del món. La meva consciència demana la presència d'«uns altres», tot no es decideix, necessàriament entre Déu i Jo.

Per altra banda, considero que la persona humana és per si mateixa «adorable».

Mel: - És en aquest sentit que jo també faig meua la teua reflexió. L'home cal situar-lo proper a la realitat. El Regne de Déu també és aquí. Recordaria allò que «la fe sense obres no pot ser autèntica». L'home, al llarg del seu esdevenir, és el veritable protagonista de la història.

- *Xavier, si dones un cop d'ull a la teua vida, hi ha hagut algun moment que puguis dir que has tingut una experiència de «fe» ni que sigui passatgera? Bàsicament, què t'ha portat a no creure?*

Xavier: - Faré una mica d'història: la meua trajectòria, fins als disset anys, es va veure immersa en un pur formulisme religiós. El meu pare és una persona molt tolerant -i li ho he d'agrair-, però sempre ha estat una persona extremadament religiosa, vaig ser alumne de les Escoles Cristianes a Cassà, durant uns quants anys, vaig viure l'ambient del món scout, ... i et diré que fins i tot un bon escolà. De tot aquest passat em costa dissociar religió de fe i dels personatges que han estat vehiculadors del missatge de la fe que m'arribava.

Després com a estudiant de filosofia, vaig començar a qüestionar-me l'existència de Déu, etc. etc.

Mel: - Vols dir, Xavier, que tu més que un antireligiós, no ets un anticlerical, per resumir-ho d'alguna manera?

Xavier: - Un anticlerical i fins potser un antieclesial. D'ençà d'aquells anys vaig optar per abocar-me a una recerca de la solidaritat com a valor i a intentar fer-ne bandera de la meua vida, apartat de les justificacions que no em convenien.

Reconec haver tingut, en el passat, reaccions obertament crítiques fruit d'experiències viscudes; malgrat tot -he de ser sincer- mai no he sentit, i menys ara, cap tipus de rebuig davant d'una persona religiosa.

- *Diries, potser, Xavier, que l'experiència de la teua vida, de les persones que has conegut i els fets que has compartit, et confirmen que la fe pot ser una covardia, una justificació, una mirada perduda als núvols, ...?*

Xavier: - En primer lloc, diria que no m'he confeccionat una

teoria feta a mida, ni tampoc m'hi he aturat a pensar massa. Ara bé, jo diferenciaria la fe com a resposta individual de la fe circumscrita a un moviment.

Pel primer cas hi sento un gran respecte. Ho valoro com una opció personal, i crec que és un camí vàlid per a un desitjable equilibri interior. Fins i tot diria que apostar per un camí que dugui a una harmoniosa pau interior no és en si mateix cap covardia. Tothom necessita establir i definir uns límits i trobar unes raons que l'equilibrin.

En el segon cas, no puc combregar amb un organització - l'Església- que fa aigües per tot arreu. És al meu entendre una institució que s'acaba menjant la criatura

- *Hem arribat -ho havíem de fer- a uns dels temes claus: l'Església. En la nostra tradició cultural, parlar de la fe és bàsicament parlar de l'Església, i en general de la Catòlica. Quina experiència en tens de l'Església, què és per tu, quina sensibilitat et desperta el seu nom?*

Mel: - A mi no m'interessa tant parlar de l'Església institució com del paper de les persones dins de l'Església. En tot cas, la meua preocupació és la de l'Església local, i de les persones que la componen. M'interessa, per exemple, el moment clau que està vivint l'Església d'Olot, amb l'arribada de tres persones noves com a responsables de les parròquies; la recerca d'una resposta adequada als missatges del Concili Català de la Tarraconense. Val a dir que aquest ha fet un pas molt decisiu en l'escolta dels laics. Aquesta és la verdadera Església de la qual hem de parlar: la de les persones: la del capellà, la de l'empresari o obrer, la del bisbe, ...

Xavier: - Ja entenc que no vulguis qüestionar l'Església, perquè aquesta és com el gresol, però no em negaràs que la institució Església ha derivat cap a la jerarquització més absoluta, que s'ha pervertit. Diria que talment com els partits polític d'avui en dia, en els quals no és possible de sentir la veu del militant. Tot està dit des de la cúpula.

A l'Església, el fidel es veu reclòs a les figures del pastor i el ramat, imatge molt bucòlica, però, per altra part, molt poc adequada.

- *Podries dir, doncs, que des del teu punt de vista, hauria de fer trontollar la fe fer una mirada retrospectiva a la història de l'Església: Inquisició, corrupteles vaticanes, intransigència i manca de tolerància d'alguns dels seus caps visibles, poca fidelitat i nul compromís de molts dels que es diuen creients?*

Xavier: - Veig l'Església inserida en la història, que desmonta amb els seus fets tot allò que predica amb les seves paraules.

- *Acceptaries, Mel, la comparació que l'Església institució és equiparable a una altra institució: partit polític, entitat, etc.?*

Mel: - L'Església no és purament una institució. No és ni podrà ser mai una organització democràtica, entesa en la concepció més pura. Externament hi ha una entitat com d'altres, però hi ha quelcom més que només s'entén i es viu des de la fe. Des de la teua òptica, Xavier, només hi veus que normatives, obligacions, formulismes, una manera ser essencialment conservadora, ...

però no hi veus l'experiència de la comunitat que comparteix un mateix camí; que participa de la joia de l'Eucaristia; que s'encoratja, que es compromet; que bada, flaqueja i peca, i que demana perdó, ...

Aquest mateix diumenge -tant l'hi fa la data- he participat en tres Eucaristies, de tarannà i d'intensitat ben diferent,... ben diferent perquè la gent, les persones són també diferents, i els seus ritmes i camins de creixement són també diversos, ... i és la mateixa Eucaristia, tots són la mateixa Església.

És fàcil carregar-se la institució -et diria que qualsevol institució- però el que compta són les pesones de dins.

Xavier: - Trobo que a part de respostes lloables, la institució Església ha perdut els missatges bàsics. Cíclicament hi han aparegut moviments de renovació, però que sempre han quedat engolits per la inèrcia del col·lectiu.

Mel: - És cert, l'Església és lenta de reflexos. Jo crec que ara es troba en ple procés de purificació per no haver donat resposta a gent com la de la teva generació. Per això, hi ha tantes esglésies que només s'omplen amb pesones d'edat avançada. L'Església sovint no està ajustada al temps, i hauria d'aglutinar gent molt diversa. Té el repte immens d'interessar a persones amb nous plantejaments i altres necessitats.

Voldria afegir que seria un error analitzar la visió històrica de l'Església, a la qual feies referència, amb la perspectiva i els ulls actuals. Hi ha hagut fets reprobables, però d'altres que ara poden semblar més que discutibles i fins i tot aberrants i no seria just judicar-los fora del context i amb ulls de les acaballes del segle XX.

- Fa qüestionar-se la fe com a opció personal, Xavier, reconèixer els testimonis d'homes i dones com Francesc i Clara d'Assís, Joan XXIII, Teresa de Calcuta o inclús el de gent senzilla i simple que diu estimar Déu per sobre de totes les coses?

Xavier: - Admiro aquestes persones i, com he dit abans, sento un gran respecte per elles, però vull creure que aquest model és possible viure'l fora de la comunió de l'Església.

- No sé si no serà hora d'anar acabant... Mel, què li recomanaries a un no creient perquè pugui facilitar el camí per a una futura experiència de Déu en algun moment de la seva vida?

Mel: - Sobretot afrontar la realitat amb fermesa. Cal una recerca sincera de la veritat; no tenir por al què podré trobar o a allò que puc descobrir. No tenir por a l'exigència del camí, ni a allò que els altres puguin pensar de mi. I finalment, viure amb simplicitat. A les Benaurances es diu que «els nets de cor veuran Déu».

- Xavier, quina seria la teva recomanació per a una persona bàsicament religiosa, de quina manera li proposaries reorientar la seva vida?

Xavier: - Pot ser regenerador posar-se davant de la vida sense tot aquest pòsit de formulismes i religions que no et deixen ser tu mateix. A un creient, però, li demanaria coherència entre la creença i els seus compromisos. Una gran radicalitat per a emular aquell qui és presentat com a model seu. Actuar en conseqüència amb la seva condició de creient, i viure en un estat permanent de qüestionament, perquè és molt possible que la veritat absoluta no sigui patrimoni de ningú.

* * *

No es tractava de fer cap manual apologètic, ni tractar tots els aspectes de manera ordenada i metòdica. Sóc conscient que molts temes no s'han tocat de manera prou clara o aprofundida, i és que, com dèiem al començament, l'única pretensió era la de divagar, compartir, ... escoltar-se per construir. Tampoc no es pretén que cadascú, ara, prengui partit. Totes les aportacions recullen una mica de les nostres certeses i dels nostres dubtes. Al cap i a la fi, però, jo també he tret les meves pròpies conclusions: jo no sé si Déu existeix o no, però, en qualsevol cas, si no existís, el trobaria molt a faltar.

Carles Oller Barnada

MIQUEL PLANA, 25 ANYS DE BIBLIOFÍLIA

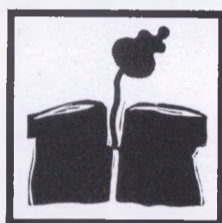
Fa vint-i-cinc anys que en Miquel Plana va deixar la seva feina a la impremta per dedicar-se totalment a l'estampació gràfica, ofici que havia après als tallers de l'Escola de Belles Arts i en el d'alguns gravadors de vàlua indubtable. En aquell temps, en Miquel s'havia distingit per l'edició d'uns cartells que, d'alguna manera, reflectien la societat olotina dels últims anys de la dictadura, quan alguna cosa del tarannà de les persones estava canviant i es recuperava un sentiment nacional que feia que les coses assolissin una altra dimensió. En aquesta òrbita, una sèrie de gent agafava el relleu en el camp de la creació com a preludi del gran moment que s'anava a viure dins del clos de l'art més minimitzat, com ara

el cartellisme, la ceràmica, el gravat, la reprografia, les tècniques d'impressió, etc. Realment, fa 25 anys, es va viure a casa nostra una mena de revifalla de la curiositat envers tots els mecanismes creatius i també en relació a la vida social mateixa, cosa que es

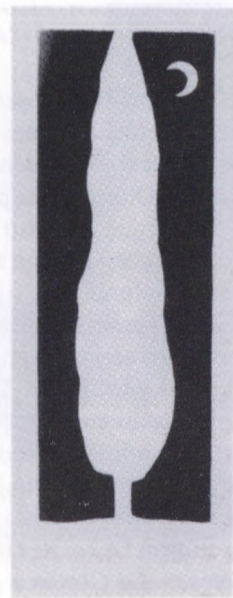

confirmà en els primers anys de la transició. Fins que la nova generació de polítics abandonaren les normes lliberals a què els conduïa la ciutadania i recuperaren el control de la situació, en un intent reeixit de controlar la societat civil, acabant alhora amb tota

la creativitat incipient. Però alguns elements d'aquell interessant moment no van voler abandonar els aires de llibertat que havien intuït i seguiren la seva obra en solitari, distanciant-se dels postulats oficialistes. Així, com un fet aïllat en el món de la creació olotina, veig l'obra d'en Miquel Plana. Una obra -més de noranta títols editats- que, avui per avui, no pot exhibir ningú, ni a Olot, ni a cap més altra ciutat de Catalunya.

Tornant al principi, en Miquel Plana, un cop va haver deixat la impremta, es va dedicar al tòrcol, estampant per ell i per encàrrec obra gràfica. Ben aviat va aprofitar els seus coneixements en el món de la impressió i acompanyà els seus gravats amb textos, iniciant així l'edició de llibres de bibliòfil que, foren, a més, els primers llibres pensats com a tals que eixien d'Olot. L'acceptació quedà ben aviat palesa, i en Miquel va veure en aquella acceptació que anava pel bon camí. Fruit del seu èxit particular i del moment favorable a la creació, van començar a sortir intents semblants al seu arreu de les comarques gironines; alguns no dubtaren a demanar-li consell, però la cosa durà ben poc. Amb l'assentament d'una classe «políticament incorrecta», es retornà a la monotonia habitual de l'art,

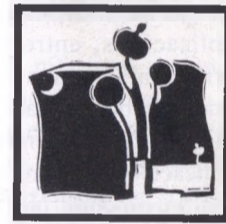

al qual no esperona cap sentiment de progrés. A partir d'aquí, el fet individual és molt difícil i només s'entén des de la tossuderia amb què ha treballat aquests 25 anys en Miquel Plana. El resultat és aquesta impagable col·lecció de volums que s'acosta al centenar i que ara podem veure a la Sala Oberta de l'Hospici. Aquest reconeixement ve avalat per les innombrables col·laboracions i pel suport que li han donat les patums de les lletres catalanes, des de l'Espriu, a Miquel Martí Pol, de Perucho a l'Olga Xirinachs, i també pel recolzament de laplana major dels artistes plàstics, com ara Subirachs, Argimon, Niebla, Cesc... El resultat són moltes coses més que seria llarg d'anomenar, però que podríem explicar afirmant amb rotunditat que aquesta obra és la més important col·laboració que Olot ha fet a

la nació catalana en el camp de la cultura artística, al llarg d'aquests darrers 25 anys del segle XX.

Que tot això s'hagi pogut fer des d'Olot és mèrit d'en Miquel. Si hagués traslladat el seu taller a Barcelona, considerant el

centralisme xovinista que vessa aquella ciutat, avui aquesta obra seria el tema de tota premsa de la capital, a part que en Miquel s'hauria estalviat una immensa quantitat de quilòmetres i de temps, ja que, ara mateix, la seva obra està estretament re-

lacionada amb la societat barcelonina, des de la recerca de col·laboracions fins a la comercialització final dels seus llibres.

En aquest sentit i per donar una idea de fins on està reconeguda la seva obra, hem de dir que fa poc va fer una edició de «l'Atlàntida» de Verdager per encàrrec de l'Associació de Bibliòfils de Catalunya.

En Miquel és una d'aquelles persones a qui només li falta el reconeixement de les entitats olotines; segurament és la cosa més difícil de tenir, potser per allò que el bosc no deixa veure els arbres o simplement perquè sempre allò que ve de fora és més important, o potser perquè hauríem de començar a entendre que, a part del pessebrisme, hi ha gent que treballa seriosament a Olot.

Domènec Moli

LA PREMSA OLOTINA EN EL TEMPS

“ El dia que es va presentar el primer número d'aquesta revista que ara teniu a les mans, al Saló de Descans del teatre Principal, Domènec Moli va fer una dissertació sobre la premsa olotina que ara, arran de l'exposició «La premsa comarcal en democràcia» que s'ha instal·lat a la Sala Oberta de l'Hospici, hem considerat adient de reproduir. ”

Si donem un repàs a la premsa olotina i comparant-la especialment amb la d'altres ciutats de la nostra envergadura, ens adonarem que hem sigut extremadament prolífics en la producció d'informació periòdica. El Dr. Danés, fins l'any 36, en la seva *Història d'Olot*, ressenya cent-dues publicacions que han sortit, viscut i, desgraciadament, mort a Olot. Aquestes publicacions, entre butlletins, fulls parroquials, setmanaris, mensuals, trimestrals, bisetmanals, fins i tot un diari, fan un garbeig increïble. La primera publicació que apareix l'any 1859 és *L'Aurora olotense*, bisetmanal. Una breu mirada sobre la premsa de l'època ens permet constatar dues coses: Primera, que tot era en castellà. De 1859 fins al 1900, totes les publicacions que varen sortir eren en castellà. *L'Aurora olotense* va viure trenta-quatre números, del 6 de gener a l'1 de maig de 1859. Curiosament, es va acabar el mes de maig i curiosament, fent un repàs de les dades de les revistes que s'han publicat a Olot, ens adonarem que la immensa majoria neixen a la primavera, algunes es moren a la tardor i algunes es moren la mateixa primavera, n'hi ha molt poques que arribin a fer el Nadal. La primavera deu ser un temps propici per aquest tipus d'activitats. Després de *L'Aurora olotense* surt *El Faro de la Montaña*, setmanari, que va viure quaranta números. *L'Iris*, tercera publicació, viu setanta-tres números. De moment, la cosa va en augment. Som a l'any 1874. Després apareix *El Olotense* que ja viu 129 números; serà la primera que travessarà la ratlla del 1900. *La Locomotora*, on ja es publica algun

Lliurament dels Premis Tasis Torrent de premsa comarcal al setmanari *L'Olotí* (per la seva trajectòria en defensa dels drets democràtics) i a la revista «*Gra de Fajol*». A la fotografia, hi podeu veure Carles Llorens i Joaquim Ventolà (*L'Olotí*) i l'Antoni Mayans i Joan Serra (*Gra de Fajol*)

article en català (1879). *El Montsacopa*, que viu 103 números. Aquestes són per ordre cronològic les vuit primeres revistes que s'editen a Olot. Valia la pena fer-ne recordança perquè jo penso que les nostres arrels es troben aquí, en aquestes publicacions, malgrat que siguin en castellà i que ja passin dels cent anys. Llavors vénen una sèrie de revistes -no les he consignades totes, però m'interessa destacar alguns noms curiosos-, com *El Eco olotense*. El primer precedent que tenim de revista mensual es titula *El rosario florido*. Devia ser una revista deliciosa. Després trobem *La voz de Olot*, altre cop *El Olotense*, *La Comarca Leal*, la primera publicació carlina, suposo que un

precedent de *La Comarca carlina*. D'això en parlarem més tard, perquè en un moment donat, apareixen una sèrie de revistes de caire humorístic que també mereixen un comentari. *L'Olotí*, en català, segueix aquestes revistes. Posen *L'Olotí*, segona etapa, perquè la primera va ser en castellà. Aquestes i algunes altres que no he mencionat són les que trobem en el segle XIX. Al XX, hi arriba *El Deber*, que encara que neix l'any 1897, sobreviurà fins l'any 1935. És un cas increïble de supervivència. Només s'entén des del punt de vista de l'immobilisme de la nostra societat, on les coses no avançaven com ara. L'església tenia un punt de preponderància important en la societat i

aquesta no deixa de ser una revista editada pel clero. Seria la revista rècord quant a números editats: 2024 números. S'hauria d'arribar a una altra època de tranquil·litat, jo diria de pau de cementiri, per trobar una altra revista que també superarà els mil números: l'*Arriba España*, però amb *El Deber* travessem el segle XX i a continuació ja trobem *La abeja* que viu del 1899 fins al 1902, *La Unión* i *L'Olotí*.

De *El Deber*, tinc una crònica curiosa que em va caure a les mans on descrivia el descarrilament del nostre petit tren i després de parlar dels detalls de l'accident, deia: «sortosament, tots els vagons eren de tercera».

A partir del 1900 neix *La Comarca olotina*, *Sang Nova* i *Democràcia*. Després surten, *El muntanyenc*, *La Revista industrial*, *La fulla seràfica*, *El Ateneo* (mensual), *El Fluvià* i *el Flabiol*, *La ciutat*, *L'Ull* i *l'Ullera*, *L'esclat*, *El celler olotí*, que fa un sol número. Aquí, amb *L'Ull* i *l'Ullera* i *El Fluvià* i *el flabiol* ja s'apunta una premsa humorística que tindrà un gran relleu durant l'avantguerra, durant els anys 20-30. És una premsa que desapareix al final de la Guerra i que mai més no ressucitarà. L'únic intent que hi ha hagut és el que ja he comentat de *La Comarca carlina*, però jo penso que a totes les societats, una mica de premsa humorística no li faria pas cap mal., el que passa és que potser s'han perdut les ganes de riure, de fer broma, potser la gent

s'ha tornat excessivament susceptible, no sé quin punt hi podríem trobar, però el cert és que la premsa humorística no ha reeixit mai més. Es va morir amb la guerra i allà es va acabar. *La Comarca carlina* va ser un intent molt remarcable, però no va passar d'aquí. *El celler olotí* és la primera revista que fa un sol número, obre i tanca. Hi ha dues o tres revistes que fan un sol número. Totes treuen el número 1. Hem hagut d'arribar al nostre temps per superar aquest rècord. Hi ha hagut una revista recent que només ha tret el número 0, *Ciutat d'Olot*. Em recorda aquell acudit que fa: Quin és el nom més curt? I l'altre respon: la o, de Maria de la O. Diu: No, encara n'hi ha un altre: Ni-casi-o.

El Fusell, *l'All*, *La ciutat futura*, *Eh!*, *El diari d'Olot*. Som al 1916 i ja comença un veritable allau de revistes humorístiques com *Les Pessigolles*, *Rialles*, *El despertador*, *L'oncle Joan*, *La bomba*, *La Bombeta*, *La llufa*, una quantitat de revistes que neixien i morien ràpidament. Jo havia sentit explicar al meu sogre -si vostès tenen l'amabilitat de seguir la relació que dóna el Dr. Danés de les revistes olotines, veuran que el 90% havien estat publicades a la impremta Aubert- que en aquell temps era normal tenir un home de palla, que no era ni tu ni vós, deliciosament tocades de l'ala, que assumien la responsabilitat de director. Llavors, és clar, venia la broma, venia la denúncia, agafaven el director, que era una persona que no tenia cap mena de d'allò, el deixaven anar, acabava la revis-

ta i el mateix equip sortia amb una altra revista. Això explica una mica aquest continu canvi de noms i de títols. L'última revista que recull el Dr. Danés en el seu llibre no és d'Olot, és de la comarca, val a dir que és la primera revista de la comarca; es diu *Bram d'ase* i surt a Sant Joan Les fonts l'any 1932. A partir d'aquí, el Dr. Danés ho deixa en blanc perquè per a ell, la vida a Olot es va acabar el 1936. Evidentment, durant la guerra es van editar algunes revistes, jo tinc un exemplar d'una que es deia *El camarada*. En acabar la guerra, sortirà l'*Arriba España*, que durarà 50 anys, 50 anys de pau, no arribarà a enderrocar numèricament *El Deber*, però déu n'hi do! I més tard, arran d'unes «misiones», s'edita una revista que es dirà *Misión*. Jo arribo a Olot l'any 59 i intento escriure al diari. Per què? Perquè jo tenia molta afició a escriure i llavors només tenies dues opcions: una era escriure al diari del Movimiento, censurat pel Movimiento i l'església, o bé escriure al diari de l'església, que estava censurat per l'església i el Movimiento. És a dir, podies triar, no hi havia altra solució, si volies publicar ho havies de fer en una d'aquestes revistes perquè no hi havia altra sortida.

L'*Arriba España*, més tard, es dirà *La Garrotxa* i finalment *La Comarca*. La *Misión* més tard es dirà *Olot-Misión* i finalment, *L'Olotí*. Aquesta història més o menys ja la coneixem perquè la majoria de les cares que veig per aquí són les cares que he vist sempre en coses de premsa. Dissortadament, no és una feina massa lucrativa, per això sempre ha sigut la mateixa gent de bona fe, de bona voluntat que l'han tirada endavant. Mentrestant, han aparegut algunes revistes remarcables, d'aquestes que en diem marginals, com podria ser el cas de *Pyrene*, que va tenir dues etapes. Una bastant fructífera i l'altra que va ressucitar perquè un senyor que es deia Vilarrassa que tenia molts diners, de Besalú, resulta que tenia la vena poètica i a canvi que se li publicés una poesia pagava el número; van fer sis o set números... sis o set poesies. L'Aramburu sempre deia: *Cómo coño quieren que esto tire alante si está en catalán...?* En fi, va tirar bastant endavant, va ser una revista científica que no es va ficar mai en res. Es va dedicar a les pedres, als centenaris, als mil·lenaris, etc. Després va sortir *Puigsacalm*, de la qual em sento absolutament responsable. Des del primer

Acte de presentació de la revista *Gra de Fajol* al juny de 1980. En la fotografia hi podem veure Salvador Batalla, que va fer la presentació juntament amb el pintor Josep Pujol i el literat Miquel de Garganta, Xavier Rusalleda, Antoni Mayans i Joan Serra entre d'altres.

número, als anys 60, semblava que el règim ja estava una mica a la defensiva, però encara havies de demanar permís perquè et deixessin publicar. Vàrem fer instància a Informació i Turisme demanant que ens deixessin publicar i no hi va haver contesta. Si ara, la llei diu que el silenci administratiu vol dir que sí, abans volia dir que no. En el número 7, es varen presentar un senyors d'Informació i Turisme de Girona que deien que «venian a secuestrar las galeradas». És clar, nosaltres treballàvem encara amb el sistema...de plom, potser pesaven 200 quilos. «Miren -els vaig dir-, esto son las galeradas.» Aquells homes van quedar de pedra. «¿Qué tenemos que hacer?». «Ah, vostès sabran, si els hi han dit que havien de venir i intervenir les galerades, les agafin i se les emportin.» No se les varen pas endur.

Curiosament, encara m'enrecordo com si fos avui, el mateix dia que venien a buscar les galerades, van anar a tancar Ràdio Olot perquè interferia el senyal de TV. Algú es va queixar que no podia veure la tele, és clar era al començament i no poder veure la televisió era terrible. I doncs, aprofitant el viatge van anar a segellar Ràdio Olot. Ràdio Olot es va tornar a obrir, però el *Puigsacalm* ja no es va tornar a editar.

També hem de parlar del *Gra de Fajol*, que no va sortir amb una periodicitat excessivament rígida. Aprofitant l'estada entre nosaltres de Jaume Bach, que es va comprometre a assumir les tasques de disseny - potser és la primera revista de disseny professional que es va fer aquí a Olot - va sortir el *Gra de Fajol*. Va ser una gran revista, quant a disseny, quant a contingut, quant a tot. Va ser una les experiències més enriquidores que vaig tenir en el camp de la premsa. Treballàvem amb gent molt agradable. Després de totes aquestes revistes, hi va haver l'intent del *Doble 7* que va durar exactament un any.

El canvi va representar que tota una sèrie de revistes fossin obsoletes. En temps de la dictadura, s'havia aconseguit una premsa fabulosa, una premsa que no era el que es llegia sinó allò que no es llegia. La gent havia après a fer una cosa difícilíssima, que era llegir entre línies. L'important no era el que es deia, sinó el que no es deia, era una premsa de dobles sentits, de dobles intencions... Ara en canvi, ni es diu d'una manera ni de l'altra. La por a la presó franquista era un joc de pati de col·legi, comparada amb la por a

la repressió econòmica; avui tot és del partit o està comprat. I algunes coses ja es compren abans que surtin. A la nostra ciutat hi fa falta una premsa independent, com el 440. Molt bona nit.

Domènec Moli

LA PREMSA COMARCAL A DEBAT

El proppassat 28 de novembre va tenir lloc a la Sala Oberta de l'Hospici un debat sobre *La premsa comarcal en democràcia*, organitzat conjuntament pel Museu Comarcal i l'Arxiu Històric, moderat per l'Antoni Mayans.

Hi assistiren, Antoni Garrido, director del setmanari La Comarca, Carles Llorens, cap de redacció del desaparegut setmanari *L'Olotí* durant el període 1983-1984, Ramon Esteban, fundador i director del setmanari *Doble Set*, Àngels Parada, creador de *Dijous a la Bústia*, nau capitana de la premsa gratuïta a les comarques gironines, avui també desaparegut, i Xavier Rusalleda, director-coordinador de la revista mensual *440* sobre el nivell del mar.

En el primer torn de preguntes, Antoni Garrido ponderà els encerts de la publicació que dirigeix emparant-se en el progressiu implantament del setmanari en el teixit social i en el tiratge (3.000 exemplars, avui), afirmant que havia intentat aprendre la lliçó dels errors comesos en l'etapa en què col·laborà amb el setmanari *Olot-Misión*. Va voler desfer el tòpic de titllar la seva revista de dretes, recordant que en una ocasió havia estat amenaçat de mort i censurat, i remarcà que la clau del seu èxit estava en el fet d'haver implicat els redactors en les tasques de maquetació, creant a l'ensem una infraestructura de serveis editorials que ha permès afrontar amb èxit els costos de la revista.

Carles Llorens, a qui el moderador va titllar de promiscu, pel fet de ser l'únic dels presents que havia col·laborat en gairebé totes les revistes significades d'aquesta època, va definir la seva etapa a *L'Olotí* com una «gamberrada» de joventut i afirmà que «sociològicament,

no hi ha prou gent progressista a Olot disposada a comprar i avalar una publicació que fes de contrapès a La Comarca.

Ramon Esteban va explicar que el *Doble Set* havia estat un intent fallit de professionalitzar l'edició d'un setmanari que tradicionalment s'havia fet per voluntarisme i amb recursos mínims. En Ramon, molt autocrític, va dir que l'empresa que el fabricava no ho havia fet prou bé i que el producte havia de ser més ben fet.

Àngel Parada considerà que la fórmula dels setmanaris d'informació i opinió estan gastades i que, amb la premsa gratuïta tenien la possibilitat d'arribar a molta més gent.

Una tria desencertada

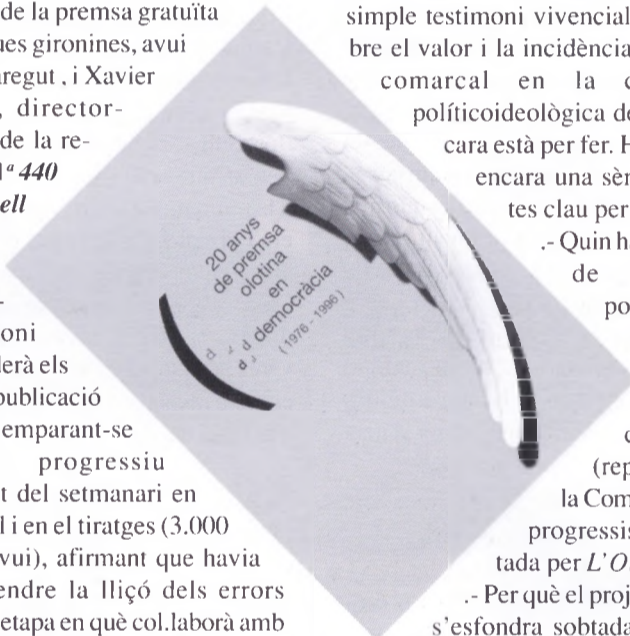
El fet d'haver escollit com a protagonistes d'aquest debat persones vinculades directament en alguns mitjans, va convertir l'anàlisi i controvèrsia potencials en un simple testimoni vivencial. El debat sobre el valor i la incidència de la premsa comarcal en la configuració políticocultural del territori encara està per fer. Hi havia i hi ha encara una sèrie de preguntes clau per contestar:

- Quin ha estat el paper de les forces polítiques en la configuració del binomi premsa conservadora (representada per la Comarca) i premsa progressista (representada per *L'Olotí*)

- Per què el projecte de l'*Olotí* s'esfondra sobtadament deixant la ciutat sense una de les referències ideològiques més importants de la Transició? Renúncia, deixadesa, fracàs de l'Esquerra local?

- Quin ha estat el grau de complicitat de l'Ajuntament governat per CiU en el manteniment de *La Comarca*?

- En quin context cal situar la irrupció sorprenent de les revistes *Gra de Fajol*, *Inserts*, *Quèrn* i *Paper de vidre* i com cal valorar avui la pràctica inexistència (salvant l'intent del 440) d'edicions culturals?

LA NIT AMERICANA

CINEMA DE PROSA I CINEMA DE POESIA

A finals dels anys 60, es va encetar en determinats cercles intel·lectuals i cinèfils, un debat al voltant de si el cinema era un art proper a la prosa o en canvi, ho era a la poesia. Va ser un debat estrictament per a especialistes, sense cap mena de conseqüència pràctica, però va servir, almenys, per definir tendències i estils des d'un punt de vista diferent. En aquell moment, Eric Rohmer era considerat el màxim representant del cinema de prosa i el de poesia, Pier Paolo Pasolini. El primer era un prosista pel seu cinema narratiu, cinema que volia mostrar més que no pas significar, que negava la poesia en ell mateix i la dipositava en la cosa filmada. El segon s'identificava com a poeta pel simbolisme de les imatges que creava, per la importància de l'efecte estètic, per la vocació d'estil, per voler oferir la imatge del contingut més que la representació d'aquest contingut.

Ara, 30 anys més tard, seria interessant veure si un debat d'aquestes característiques tindria elements de discussió i, sobretot, exemples significatius. És possible dibuixar una línia que separi la prosa de la poesia en el cinema actual? Podem agafar, com a punt de sortida, la programació del Cine-club Olot del primer trimestre. **Cosas que nunca te dije, Capitán Conan, Naked, Un verano en la Goulette i La promesa** són clarament pel·lícules de prosa i, en canvi, **Rompiendo las olas** ho és de poesia. Pel que fa al cinema espanyol, Víctor Erice i J. L. Guerín són realitzadors de prosa i Pedro Almodóvar de poesia. Si parlem de cinema francès, Rohmer continua essent el màxim representant de la primera tendència, juntament amb Tavernier, Leos Carax, però ho seria de la segona. Pocs casos tan clars hi ha com el cinema anglès. Greenaway és clarament un director-poeta i Ken Loach o Stephen Frears, en canvi, són prosistes. En relació al cinema nord-americà actual, Scorsese, sobretot, però també Woody Allen, serien els nom més il·lustres vinculats al cinema de prosa, al contrari de Coppola o Tim Burton, directors més propers als efectes de la poesia. I Clint Eastwood o els germans Coen? A vegades, la classificació es fa més difícil com és el cas d'aquests directors. Eastwood i els Coen tant es mouen en la prosa (**Los puentes de Madison, Fargo**) com en la poesia (**Sin perdón, El gran salto**).

Gairebé per acabar, i per parlar dels clàssics, el cinema de prosa ens portaria els noms de John Ford, Anthony Mann, John Huston, Billy Wilder, William Wyler... i el de poesia els d'Orson Welles, Alfred Hitchcock, Ernst Lubitsch, Vincente Minnelli...

Eric Rohmer en el rodatge de «Cuento de verano»

Per últim, i malgrat la mancança d'un estudi més profund, el cinema sembla, quantitativament, més proper a la prosa que a la poesia. Quantitativament parlant, això també passa amb la literatura i, és clar, a la vida.

➡ Miquel Barti

LA LLISTA DE... CARLES SABATER
(viatger de la TEISA)

- **ARSENICO POR COMPASION** de Frank Capra (1944)
- **COMO UN TORRENTE** de Vincente Minnelli (1958)
- **A SANGRE FRIA** de Richard Brooks (1967)
- **CAMELOT** de Joshua Logan (1967)
- **LA BALADA DE CABLE HOGUE** de Sam Peckinpah (1970)
- **FAT CITY** de John Huston (1972)
- **GRITOS Y SUSURROS** d'Ingmar Bergman (1972)
- **CHINATOWN** de Roman Polanski (1974)
- **UN PUENTE LEJANO** de Richard Attenborough (1977)
- **OTRA MUJER** de Woody Allen (1988)

SHORT CUTS

* Important presència de pel·lícules espanyoles en la cartellera cinematogràfica d'Olot en els darrers dies: **Carne trémula, Perdita Durango, La camarera del Titánic, Airbag**. ... Al final el públic ha oblidat l'"espanyolada" i s'ha reconciliat amb el cinema del nostre país.

* Sorprenent i inesperat èxit de públic de **The Full Monty** de Peter Cattaneo. El boca a boca ha set fulminant. El cinema britànic ha aconseguit un important èxit comercial que suposa un reconeixement al brillant moment que està vivint actualment gràcies a directors com Ken Loach, Mike Leigh, Stephen Frears, Mark Herman, ...

* Al cartell de la pel·lícula **Carreteras secundarias** d'Emilio Martínez-Lázaro apareix un troç d'un mapa de la carretera N-150 al seu pas per la nostra comarca. Sota la fotografia d'Antonio Resines i Fernando Ramallo es pot distingir fàcilment la problemàtica carretera travessant els municipis de Castellfollit de la Roca, Sant Jaume de Llierca, Argelaguer. ... No sabem si això forma part del paquet dels 550 milions que el govern del PP ha concedit per iniciar la variant de Castellfollit.

* El pèssim so del Teatre impossibilita una audició correcta i comprensible de les pel·lícules espanyoles o doblades. Si es continua així s'hauran de subtítular totes les pel·lícules; incloues les espanyoles.

VEUS DISTANTS

«De las mujeres sólo pido que tengan el suficiente cerebro para admirarme. Pero no tanto como para pretender ser ellas objeto de admiración.»

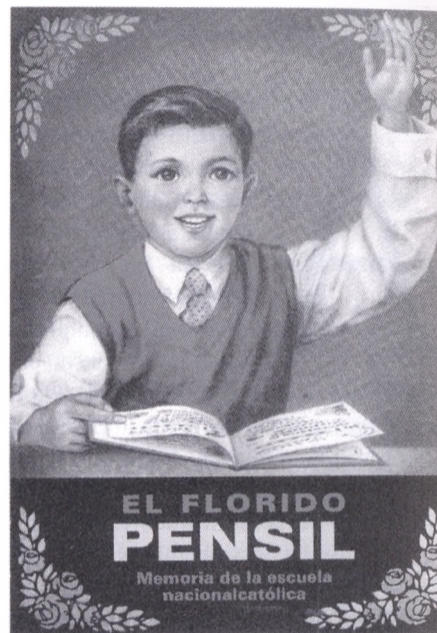
(Lord Byron (Hugh Grant) a Clara Clairmont (Elisabeth Hurley) a **REMANDO AL VIENTO** de Gonzalo Suárez, 1988)

EL FLORIDO PENSIL

Autor: Andrés Sopena
Monsalve
Adaptació: Tanttaka
Teatroa
Versió Catalana: Guillem
Jordi Graells
Direcció: Fernando
Bernués / Mireia Gabilondo
Actors: Francesc Albiol,
Carles Canut, Pep Cortés,
Pep Anton Muñoz, Enric
Pous.

A més dels textos, són remarcables les escenes familiars a casa de cada alumne després de la desaparició de la medalla del professor de FEN i també tot el joc dramàtic que descobreix que, malgrat la grisor de la vida quotidiana a les classes, els nens sempre estan disposats a jugar i fer la riota de qualsevol cosa, únic antídoto a l'abast per superar la por. Aquella por obsessiva que impregnava tots els racons, no sols els de l'escola. És doncs una obra de costums, de mals costums que, afortunadament i malgrat els intents dels PP's, el temps deixarà en anècdotes.

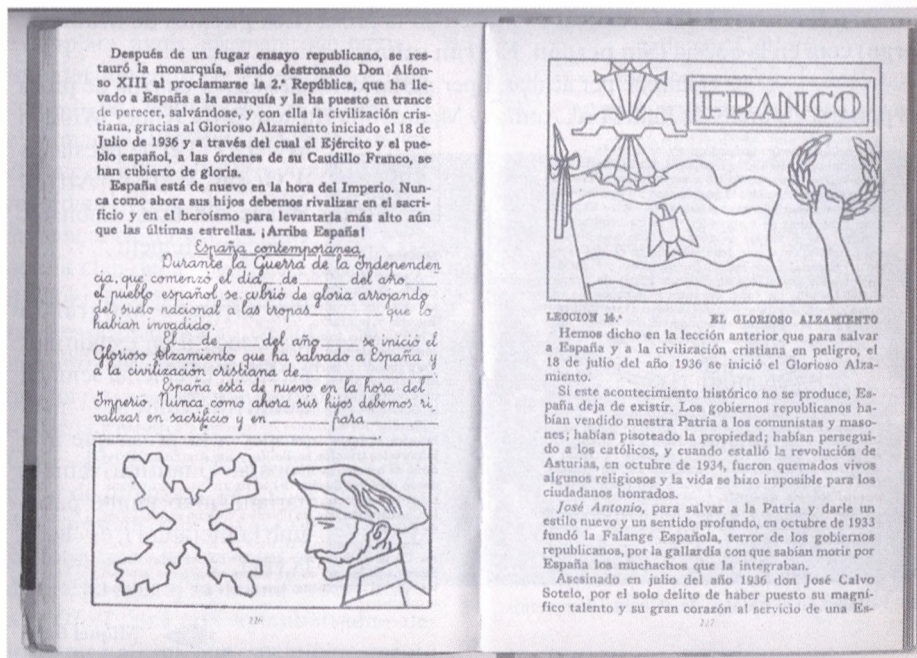
Després de veure-la només em queden un parell de dubtes: anys a venir, algú escriurà una obra de teatre plena de "dissenys curriculars" "crèdits de síntesi o variables" "valoracions objectives" "claustres" "ESO,s", on podrem veure la caricatura dels professors actuals? I si això és així, ens quedaran gaires ganes de riure?

Fa poc vaig tenir l'ocasió de llegir el llibre i la veritat és que se'm feia difícil imaginar-me l'adaptació teatral d'aquest divertit compendi de coneixements amb què l'escola nacionalcatòlica va amargar les nostres infanteses i que la Sra. Aguirre amenaça amb ressuscitar per al gaudi dels nostres fills.

Els bascos de Tanttaka Teatroa han aconseguit bastir una obra de teatre partint d'un document compendiat, i a més ho han fet amb gràcia i amb una imaginació brillant, donant-li un cos argumental prou sòlid per mantenir l'interès i la complicitat del públic. A la sessió del Principal d'Olot, el respectable, compostat majoritàriament per mestres i professors, va connectar des del primer moment amb els cinc nens crescuts i les seves desventures, corejant els textos extrets literalment del llibre demostrant els resultats brillants de la pedagogia del mastegot i les orelles de burro.

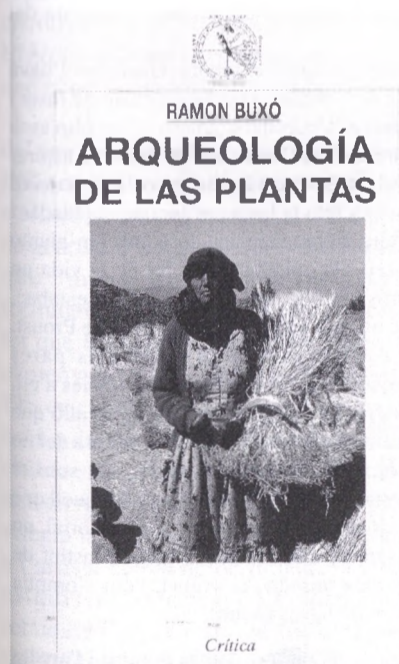
► Pep Fargas

ARQUEOLOGIA DE LES PLANTES

Buxó, Ramon (1997). *Arqueología de las plantas. La explotación económica de las semillas y los frutos en el marco Mediterráneo de la Península Ibérica*. Barcelona. Ed. Crítica.

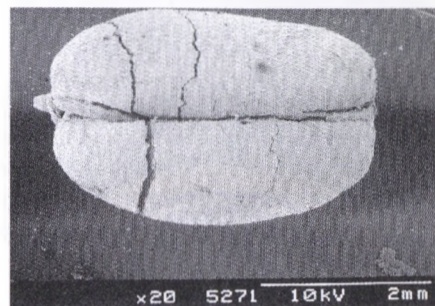
Una vegada més, l'editorial Crítica (col·lecció Arqueologia) posa a l'abast del públic una obra d'especial importància i transcendència pel que fa a la investigació i a la pràctica arqueològica en l'àmbit internacional. Dic internacional, perquè el llibre *Arqueología de las Plantas*, de Ramon Buxó, a més d'oferir una història detallada de l'origen i evolució de les pràctiques agrícoles en el marc de la Península Ibèrica i del sud de França, constitueix un excel·lent manual d'obligada lectura, no tan sols per aquelles persones especialitzades en la disciplina carpològica i en l'arqueologia en general, sinó per a tothom que tingui interès envers les relacions que al llarg de la història s'han establert entre els grups humans i les plantes. Relacions dinàmiques i canviants que han condicionat directament, en molts casos, la configuració actual del paisatge que ens envolta.

Les plantes recol·lectades, les domesticades, les implicades en sistemes agrícoles intensius o extensius o en els rituals funeraris, no són, però, exclusivament éssers biològics que creixen, es reproduïxen i moren. El sol fet d'haver estat seleccionades, gestionades o explotades d'una manera específica per part de les diferents comunitats prehistòriques, protohistòriques i històriques, els confereix l'estatus de recursos alimentaris, productes alimentaris, productes intercanviables o béns de prestigi. Cal, doncs, anar més enllà de la seva simple descripció biològica, atorgant-los el tractament de restes arqueològiques, tal i com ho pot ser un recipient ceràmic o un punyal de bronze.

Una més de les excepcionalitats d'aquest llibre, radica precisament en aquest punt. Ramon Buxó ens ofereix, en aquest sentit, una descripció detallada i precisa de quins procediments cal seguir per arribar a estudiar correctament les restes de llavors i fruits que formen part del registre arqueològic. Des de la seva recuperació, a partir de l'excavació arqueològica, passant per la seva determinació i classificació, fins a la seva interpretació. Són diversos els mètodes i les tècniques desenvolupats des de l'arqueologia que intervenen o poden intervenir en aquestes operacions. El seu coneixement, a partir d'aquesta síntesi, contribuirà sens dubte a avançar i millorar en una de les línies de treball més complexes en el camp de la recerca arqueològica.

A part dels aspectes tècnics de la disciplina, cal tenir present també, en relació a la interpretació de les restes de llavors i fruits, que la gestió de les diferents espècies vegetals al llarg de la història, ha comportat el desenvolupament i l'establiment de diversos sistemes agrícoles en el marc dels quals s'han combinat diferents tecnologies que han permès reproduir artificialment i modifi-

car el cycle natural de les plantes. Les operacions de sembra, collita, emmagatzematge, processament, etc., dels recursos vegetals han anat evolucionant i canviant al llarg de la història. El seu coneixement es fa imprescindible si volem interpretar adequadament la situació present. Qüestions tals com per què es domestiquen algunes plantes i d'altres no, quins són els sistemes prehistòrics i tradicionals de treball agrícola, o algunes de més específiques com poden ser l'origen i desenvolupament del cultiu de la vinya i l'olivera en el vessant mediterrani, podrien quedar en interrogants sense resposta si no fos pel treball rigorós endegat per l'autor d'aquest llibre, i per la seva voluntat de fer extensius els coneixements adquirits a la comunitat científica i a la societat en general.

En definitiva, l'arqueòleg olotí Ramon Buxó ha aconseguit fer-nos arribar un excel·lent treball. No només pel seu contingut teòric, metodològic i tècnic, sinó alhora pel seu contingut històric. En aquest sentit, *Arqueología de las plantas* és també una important eina de reflexió. En un present on un dels temes més preocupants són precisament els desequilibris ecològics, es fa imprescindible disposar de referents passats i de vies alternatives. La investigació arqueològica - en aquest cas, la carpològica, de manera particular - ens pot ajudar a aconseguir-los. Amb contribucions com aquesta, sens dubte, no podem quedar exempts del debat a l'hora d'intentar cercar solucions.

➤ Gabriel Alcalde

SOBRE EL VALOR DELS SENTITS

Quan penso sobre la meua pròpia condició, m'adono que tota la meua capacitat de percepció del món és a través dels sentits. La meua ment disposa de múltiples informacions de l'exterior i totes passen inevitablement pels sentits. Començo a veure que el que tinc per percebre el món, el que

els meus sentits m'han d'entrar, moltes vegades està contaminat d'elements diversos i em desvio d'allò que hauria de ser la meua percepció necessària. Intueixo que l'excés de llum artificial a les nits de ciutat ha anat disminuint una de les qualitats inherents de la nit: la foscor. Aquesta pèrdua, si l'analitzo, em fa arribar a una paradoxa: com a ésser humà, és durant la nit que puc fer observacions de més llarga distància. Només durant la nit puc veure la llum de les galàxies, allà dalt, gairebé imperceptible en la immensitat de la volta celeste. Sé que cada vegada menys miro l'univers nocturn. L'abandó d'aquest costum em pot portar problemes, ja que necessito cada dia uns minuts mirar serenament l'univers per situar-me en l'espai i en el temps. Allò que tinc de més immediat, de més semblant a mi, és la natura. M'he de reconèixer en els altres éssers vius. Formant cercles concèntrics, primer m'he de reconèixer en els altres de la meua espècie, passats, presents i futurs; tot seguit, també m'he de reconèixer, de cercle en cercle, en els primats, en els mamífers, en els animals i les plantes, àdhuc en els més petits microorganismes unicel·lulars. I no m'he d'aturar aquí, perquè, si accepto que sóc matèria, també m'he de reconèixer en tota la matèria, que em porta més enllà de la natura i em fa ser part material de l'univers. És per això que tinc l'íntima necessitat de veure l'univers, de veure'm. La llum d'aquella estrella en el seu espai potser ja no existeix, però jo encara la veig: com l'amor que perdura a través de la mort humana. Per les mateixes raons que necessito la llum de la natura i de l'univers, també en necessito el so. Moltes vegades, immers en l'engolidor caos urbà dels sorolls de les màquines, no puc sentir els sons que m'expliquen el món: el vent, la caiguda d'una fulla, la gana d'unes cries d'oreneta, els grills acompassant la nit, una garsa insistent, la queixa d'aquest desconegut que travessa amb mi apressadament el carrer major, el batec del cor.

Dic que el més greu dels sorolls de les màquines no és la seva pròpia evidència, sinó que la seva presència agressiva dificulta enormement que pugui entrar en mi mateix, i em fa tot el contrari: com si fos un mirall, em predisposa a l'agressivitat envers els altres. M'equivoco com un ase, l'agressivitat sempre

em perjudica perquè m'allunya del que ha de ser la meua finalitat: la relació amistosa amb els altres. El mutu coneixement, l'ampliació d'aquest coneixement. Els altres són el meu referent i he de comprendre que tot el que sóc és dels altres. Per això no puc renunciar a captar-los en tota la seva humanitat, en tota la seva essència animal. Els perfums i desodorants m'impedeixen identificar les persones, me les confonen. M'arriba una flaire i em sembla familiar, però resulta que no és la persona que pensava, el que passa és que fa servir el mateix perfum. Estic perdent una sensació imprescindible per reconèixer aquells que estimo: la seva olor natural. Sóc allò que respiro, allò que oloro. Què en faré d'aquesta ciutat que s'omple de gasos amunt i avall? Quin remolí farà front al remolí irrespirable? L'olor és font de vida. L'olor és font de literatura. L'olor de magdalena descabdella en el geni una obra mestra: el porta, a través de la memòria, a tornar a viure el temps perdut. Tota la literatura universal està amarada de les reaccions dels sentits. La literatura mateixa serveix, fonamentalment, per despertar els sentits. L'art és això: la potenciació dels sentits. L'art, com el vi. Aliments de l'esperit a través dels sentits. Aquests joves que puguen, rebels com sempre són els joves, valents i ardits, insaciables desconeguts, vida que vol vida futura: sabran trobar les delícies del vi posat a taula? Tinc por que es decantin cap al temps ràpid i americà. L'abandó del vi com a plaer de tots els sentits serà la imatge del nostre fracàs col·lectiu. El fruit de la terra i del treball dels homes també s'ha criminalitzat, com el tabac, en una mostra més dels errors humans. Tristament observo el tabac convertit en arma mortal. Escapço amb les dents la punta del cigar.

Mastego i escupo el rebuig. Gaudeixo l'hava abans de l'encesa. Encenc un misto de fusta i l'acosto a la corona. L'amaro i l'envolto amb la puresa de la flama. Aspiro i torno a aspirar a l'instant. M'entro la primera calada, la deixo córrer per tota la boca, m'inundo el paladar i sóc feliç. Entenc ara una cosa més i m'ajunto amb tots els qui abans han fet de la vida un vaporós plaer de fum i de foc. Estimo el tabac, ara sé que per a mi és la magdalena de Proust. Que el fum m'obre la porta dels pares estanquers i de tot el temps que, gràcies a ell, encara no he perdut. I em fa evident allò que no puc recordar més enllà de la cultura del no toqueu: l'infant de bolquers, els sentits despertant-se en un ordre ancestral, aquell que era jo mateix descobrint un món sensorial, un món que es tocava amb la boca, l'instint de sentit més primari, el primer, com s'omplia l'entorn de baves i sentit.

Jaume Busquet i Paredes

SOBRE "EL PLAFÓ" I LA POLÍTICA CULTURAL D'OLOT

Brecht, Dario Fo, Fellini, Passolini,... i també Umberto Eco, i sens dubte Bolònia, la roja i culta Bolònia. Vestir i pensar una ciutat, treballar per la seva construcció i somiar-la habitable, vol dir quelcom tan simple -però també tan màgic i difícil- com ajudar a fer-la entre tots real i tangible. Quin somni en l'època dels grecs, o en els escrits de Voltaire, o en les llums i ombres renaixentistes! Quina decisió, quantes preses de partit, quantes opinions abocades, quants problemes a resoldre, quanta cultura per fer córrer entre les venes i els carrers! Sí, quanta cultura no amagada en les hemeroteques, els museus o els arxius! Quanta vida entre el treball, els cercles de relació, l'oci, el plaer i l'entorn! Quanta cultura no bipolar -negre o blanc, positiu o negatiu- com ens ensenya en Pàniker, sinó carregada de matisos i de la infinitud del gris entre els pols negre i blanc! Però, també, quanta misèria ocultada a l'ombra dels cretins!

La confusió ideològica d'aquests darrers anys ens està portant a tots plegats a un estrany port, en el qual el pensament es torna dèbil, fins i tot volgudament dèbil, perquè en la seva debilitat, el compromís en el jo col·lectiu és quelcom fàcilment renunciabile en nom d'allò que es defineix com a culte, com a il·lustrat, com a clàssic, com «allò» que pot existir al marge, i no subjecte, de les migradeses dels conflictes socials. La còmoda posició de l'il·lustrat culte li permet pensar i crear (encara que tot sovint pensament i creació siguin quelcom molt dubtós tenint en compte les seves produccions) sense compromís i en nom de l'objectivitat eclèctica més enllà del bé i del mal. La misèria queda pels incults, perquè en la misèria hi radica la pobresa, i ella és, sents dubte, la gran enemiga dels cultes pensadors dèbils. El producte «ben fet» importa molt més que el producte «socialment ben fet».

Bolònia va remoure tota la força del seu pensament creador, quan en la Itàlia de Berlusconi el pensament dèbil s'alineà sense cap mirament a l'estela de la dreta. Eren pensadors -els dèbils- que menystenien determinades fórmules del passat emparant-se en el fet que la caiguda del mur justificava el menyspreu a la cultura progressista. Ells en canvi representaven el retorn al bon gust, a la forma elegant del classicisme, a la paraula docta, a la cultura en majúscules, a la cultura que privilegia la creació individual i el retorn a l'artista com a home il·lustrat i amb estudis «superiors». La formació rebuda i l'acreditació de títols era el salconduit que els atorgava la raó,

perquè ells eren la raó, la veritat i la vida. Bolònia no en deixà ni els ossos, però per a ells quedaren les tertúlies televisives i l'amistat funcional dels amics, parents i coneguts d'en Berlusconi.

El pensament dèbil va bé als partits governants conservadors. Els permet lluir un prestigi cultural fet per bons professionals en nòmina. Un prestigi que no els compromet i que els permet conviure sense conflictes amb el fracàs escolar de les classes més populars, amb la creació de guettos socialment i culturalment desfavorits i amb la idiotització dels mass-media. Encara no fa massa dies, en Moragues comentava en un programa radiofònic el seu menyspreu a aquesta concepció de la cultura que en nom del rigor i l'academicisme oculta i falseja la realitat d'aquest final de segle contradictori i apassionant. Entronitzant els dèbils, els conservadors s'asseguren la fidelitat dels il·lustrats, i fan de la memòria la inútil eina dels qui no pensen com ells.

Prínceps i lacais, fan de la cultura la concubina del seu prestigi mutu, i així mentre als primers els serveix per poder omplir la boca del que no tenen, els segons poden veure premiat l'exercici de la seva professió permetent-los jugar al joc que més els agradi. Sense cap mena de recança ni temença els Prínceps poden dictar sentència i llei, per així, sense el més mínim rubor i amb tota la gallardia que sempre ha estat pròpia de la dreta, poder-se despatxar a gust amb aquells que encara creuen en la veritat de l'avui, perquè tenen memòria de l'ahir i saben que el demà ha d'ésser l'aposta de tots i per a tots.

No és d'estranyar doncs sentir a dir que si han fracassat les propostes editorials no vinculades a Convergència i Unió, ha estat degut a les «punyalades» entre els qui s'aventuraven a portar-les o a la manca de qualitat dels productes que s'oferien. Dictada la veritat, el Príncep sap que l'única rèplica pot sorgir dels que no són dels seus, però la mateixa gosadia el porta a dir que això és més que insignificant, i que una editorial no publicada en un dels seus mitjans no té per a ell cap valor. I si pot dir-ho amb aquesta tranquil·litat és perquè ja li han ben preparat l'àgora per poder-ho fer: «La Comarca» és seva, com el convit -sorprenent- a la taula rodona on així de gust es despatxava, o la primera pàgina del butlletí d'informació cultural que els seus paguen.

Però avui, quan la memòria no és volgudament dèbil ens podem permetre recordar que algunes de les publicacions d'aquests darrers anys han estat premiades precisament per la seva qualitat, i que si varen haver de tancar les portes fou entre

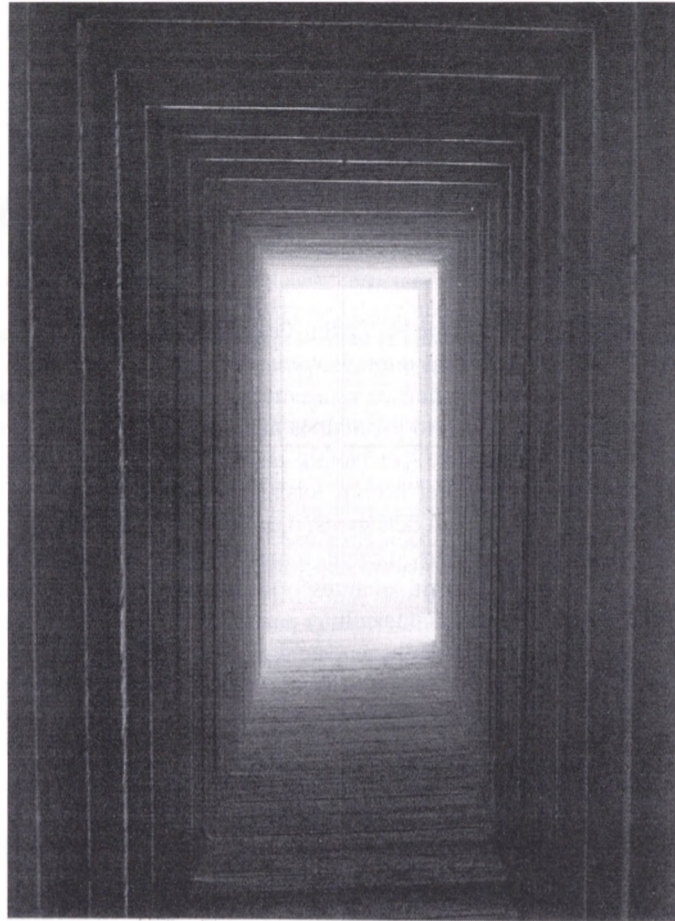

altres raons perquè els costos d'edició eren insostenibles quan, per més desgràcia, la publicitat els és negada. Sense anar més lluny, en un mateix any passaven les dues coses: El «Gra de Fajol» rebia el Premi Tassis Torrent com a revista cultural per la seva qualitat i «L'Olotí» per la seva trajectòria en defensa dels valors democràtics; mentre que en demanar ajut a una coneguda Caixa en concepte de publicitat aquesta s'hi negava (no és casualitat que sigui ara aquesta Caixa qui s'anuncii al butlletí d'informació cultural). Però l'atzar a voltes es simpàtic i juganer, aquell mateix any, en Faulí (periodista vinculat a Convergència) fou triat per fer el pregó de la festa major, i vet-ho aquí que mal informat, glossà en el pregó una exaltada lloança a aquells que feien el «Gra de Fajol», no cansant-se de fer menció de la importància per a la ciutat de tenir un producte com aquell.

També l'ahir ens pot recordar de manera gens dèbil el fracàs de la CUE en organitzar els Premis Ciutat d'Olot. L'Adelaida Plana és cansà en aquell moment de suggerir a l'alcaldia la conveniència de reorganitzar-los i d'incrementar-ne la dotació econòmica. La resposta fou clara i contundent: ni agradaven personatges com en Benet i Jornet fent de jurat, ni la cara de qui els organitzaven. Es despatxà a tothom, es col·locà en el seu lloc a fidels del partit i no es dubtà ni un moment en reorganitzar-los tal com l'Adelaida es desgargamellava en explicar-los, i, és clar, no hi hagué cap problema per incrementar molt considerablement les dotacions econòmiques. Ara l'organització i els Premis eren seus.

Però al pensament dèbil no li interessa això. Des de la seva lògica, els dos exemples responen a l'anàlisi ideologitzada del que succeí. Enlloc no està registrat, sols en la memòria d'alguns, però per ells aquesta memòria és perniciosa. Ben clar ho digué el Príncep en referir-se a les noves generacions, però d'això en parlarem més endavant. La raó està en la no ideologia, en la creença que és possible ésser culturalment objectiu davant el que passa o en les decisions que un pren. És Eco -com ho és de volguda i intencional la voluntat de qui això escriu de parlar d'ell- qui en més d'una ocasió en referir-se a la pretesa neutralitat i objectivitat dels pensadors dèbils que insisteix que sota la pretensió de fer cultura sense ideologia el que en el fons s'està fent es precisament una cultura «amb» ideologia. La ideologia dels Prínceps, la ideologia de Palau, on els ben pensats són protegits i afalagats pel Rei il·lustrat. Fora les portes del Palau, sortosament la vida és rica de matisos i contradiccions, de lluita i de desig. Per això en l'Anglaterra tatteriana la cultura ha viscut dels insurrectes, dels Martín Amis o Hanif Kureishi, dels Stephen Frears o Ken Loach; els il·lustrats i cultes pensadors dèbils han editat les seves pulcres revistes, han escrit els seus correctes i il·lustrats llibres o han realitzat les seves acadèmiques pel·lícules, però l'oblit sortosament ha pogut amb ells.

Amb insistència es pontifica que ara la cultura és per fi l'èxit de la política dels que ens governen. No és d'estranyar, en la seva lògica és així, predicadors no els en falten que així ho confirmen. Què passaria si algun dia en aquesta ciutat la llei del silenci permetés fer circular el que molts saben i callen? Quines clavegueres culturals no mostrarien la misèria acumulada? Avui que els cortesans s'admiren de la seva bellesa tallada a mida pels seus sastres, Olot no pinta res en l'àmbit de la cultura. Han menystingut el que tenien, els anys en que Olot era una «rara avis» cultural. Un Olot que somiava en Bolònia, perquè volia ser Bolònia. Un Olot que com un adolescent entestat parlava de tots i per tots, i no en sabia, és clar, i l'errava, és clar, i es resistia, és clar, i avançava, és clar... Un Olot en el qual no hi havia plafons,

perquè no hi havia parets on penjar tanta gosadia.

I demà? El Príncep parla dels joves i de la seva fe en ells, perquè tenen formació universitària, tenen títols i són cultes (no és broma així ho manifestà). Però de quins joves està parlant? Dels seus joves! No pas d'aquells que representen el prop del 40% d'aturats. Aquest no existeixen ni pel Príncep, ni pels cultes i il·lustrats pensadors dèbils. Però de nou l'atzar és juganer i divertit. Aquell mateix vespre em vaig trobar un jove pel carrer, d'aquells que també van per títol i em va dir que ell passava del Príncep, dels seus consorts i dels joves del partit. Astorat li vaig demanar com era possible. Em digué: - Mira Joan, si aquí (vaig entendre que es referia a Olot) no et veuen per determinats llocs culturals públics no existeixes, i jo, ja em coneixes, no hi ha res més collonut que no existir per la seva misèria, que es fotin la seva cultura al cul. Oh! els joves, sempre seran iguals. Ara que, ben mirat, potser té raó; la veritat és que el tio no para i que d'aquí a uns anys l'Associació Astronòmica ens el portarà per que doni una conferència. I com diu ell, els altres ni se n'hauran enterat.

A la mitja part d'aquell intens vespre cultural a la ciutat d'Olot, vaig recordar en Bogart, i parafrasejant-lo vaig anar a sopar amb els amics:

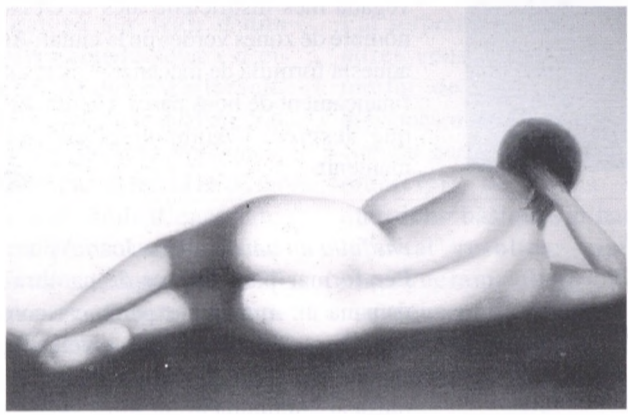
- SEMPRE ENS QUEDARÀ...BOLÒNIA! I també, és clar Brecht, Dario Fo, Fellini, Passolini,... i per què no?, Umberto Eco.

Joan Serra Capallera

[A R T]

Josep Navarro Vives a la Galeria Arcadi Calzada. Nascut a Castelsarrasin (França) el 1932, es traslladà a Barcelona just abans de començar la Guerra Civil, quan només tenia 4 anys. La seva infantesa va estar marcada per les vicissituds de la guerra i la postguerra que alhora van dificultar extremadament el desenvolupament de la seva formació artística a l'Escola Superior de Belles Arts Sant Jordi. Arran del període de la natura morta que inicià l'any 1979, Robert Saladrigas parlava de la solitud dels cossos, cossos sense gravetat, immersos en espais tenebrosos entre els negres i els grisos. Cossos abandonats, sols, adolorits. Apreciacions ben oportunes per entendre l'obra que ara exposa a Olot.

FIRA DE SANT NICOLAU

Tavi Algueró exposa al SAT Cooperativa de la Vall de Bas

Dibuixos de Pagès a Pagès és el títol d'aquesta divertida exposició que restarà oberta del 6 de desembre al 6 de gener.

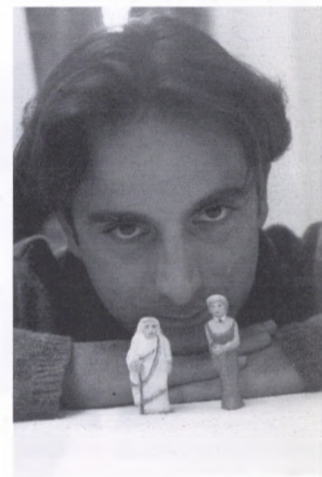
PESSEBRES: ARA PLA!

De petit, a casa dels avis, muntaven un pessebre molt gran, a mi em semblava gegant, hi havia moltes figuretes i de totes, la que més recordo és la d'un pastor dret recolzat a un gaiato; era més alta que les altres i per això, la col·locàvem davant. La mare li deia en "Manelic" i quan jo preguntava qui era en "Manelic" tots cridaven: "Que ve el llop! Que ve el llop!..." De gran, vaig saber qui era en Manelic i potser per aquest fet, vull posar al meu pessebre personatges no anònims. L'any passat vaig començar a fer una petita sèrie de figuretes pel pessebre, primer va ser en Dalí i la Gala, després en Josep Pla, la Comtessa de Molins, la Lola Flores, etc... fins arribar a la dotzena; va començar mig en broma per ampliar l'elenc del pessebre que em semblava incomplet. M'agrada que els protagonistes (no tots, alguns) que formen part de la nostra vida cultural surtin al pessebre; quan surto de viatge, compro figuretes de 8 cms. dels llocs on vaig i les afegeixo a les altres: l'alcalde de Perpinyà, un "nazareno" de Sevilla, una pastora de Fontainebleau, etc... i també els amics em duen figuretes de tot el món: d'Austràlia, d'E.E.U.U., de l'Índia, de Cuba, de Mònaco, d'Anglaterra, etc... No és fàcil tenir figuretes pel pessebre típiques d'arreu on vas: o en aquell lloc no saben què és un pessebre, o no fan la mida adequada, o senzillament no les fan pel pessebre; a Verges, per exemple, no trobes les figuretes de la dansa de la mort. Cada comarca, cada

CAL AIX

poble, hauria de tenir els seus "pastors" característics per posar damunt la molsa; i també resulta difícil trobar personatges menys localistes, com la bruixa, una parella de nuvis, el dimoni dels pastorets, en Patufet, el llop...

No tots els ninots de mida petita serveixen: la figura del pessebre ha d'ésser de fang, d'uns vuit centímetres d'alçària (això dependrà de la

mida de les que tenim), no ha d'ésser una caricatura sinó una representació simbòlica del personatge en qüestió, no fa falta que s'hi assembli, només l'ha d'evocar, recordar-lo, mantenint-li, malgrat el seu reduït tamany, tota la dignitat que l'ha fet mereixedor de formar part del pessebre. Aquest any hi he afegit la Lady Di i la mare Teresa de Calcuta, i ara estic treballant en una figureta d'un negre amb bata blanca que carrega un boiximà dissecat, camí de Betlem. Potser algun Ajuntament del Pla de l'Estany s'hi interessarà, però això, ja de cara a l'any vinent.

Narcís Coderch

CLÍNICA
DENTAL

DR. TOMÀS BOIX I SANS

ESTOMATÒLEG
METGE DENTISTA
Col·legiat nº 2256

Consultes hores convingudes

CLÍNICA DENTAL

C. Sant Rafael, 35, 1r-1a

- Casa Batlló -

Tel. 26 95 19

17800 OLOT (Girona)

PARCS PÚBLICS AMB DINER PRIVAT

A partir de les vacances de Setmana Santa de l'any vinent, Olot i més concretament el barri del Morrot, gaudiran del parc més gran de la ciutat -uns 6.000 metres quadrats de superfície-, i que actualment es troba en fase de construcció. El nou parc estarà dividit en dos nivells,

separats per una paret seca, i comptarà amb una selecció d'arbres autòctons, una pista poliesportiva i una àrea de jocs infantils. La singularitat del parc del Morrot, però, no rau en la seva extensió,

sinó en el fet que l'ha finançat una empresa privada, en aquest cas la firma Simon.

Actualment, l'Ajuntament d'Olot destina una partida anual de 10 milions de pessetes per a la millora i manteniment de les zones enjardinades, pressupost cada vegada més insuficient, atès el creixent nombre de zones verdes de la ciutat. Amb aquesta fórmula de mecenatge es resol el finançament de nous parcs. Caldrà, però, que després, l'Ajuntament els pugui mantenir.

COR DE CAMBRA

Fa un mes i mig que es va crear a Olot un cor de cambra; recentment s'han donat a conèixer públicament, si bé esperaran fins al gener per a consolidar-se com a grup i incorporar-se al món coral olotí.

El cor de cambra està format actualment per 17 membres, "si bé ens agradaria arribar al 18 membres ideals, tres per corda", comentava el seu director Joan Asín.

Aquest 17 cantaires es reparteixen en sis cordes: soprans, mezzosoprans, contralts, tenors, barítors i baixos (els tres primers

corresponen a les veus femenines i els tres últims a les masculines) "però

ens falta un baix", afegia Joan Asín.

Per formar part del cor de cambra es demana un mínim d'experiència com a cantaire en el món coral i un nivell mínim també de coneixements de lectura musical. Actualment, el grup assaja els dilluns al vespre a l'aula de música de l'Escola Malagrida. Una de les principals tasques que es duu a terme actualment és el treball de tècnica vocal, feina destinada a trobar la sonoritat del grup i conèixer les diferents tècniques d'emissió de la veu segons l'època (Renaixement, Barroc, etc.).

Durant els quatre primers assaigs es treballà repertori del Renaixement i actualment estan estudiant repertori romàntic.

La idea estructural, referent al repertori, és la d'oferir parts monogràfiques, a fi de donar coherència al contingut del programa.

Segons Joan Asín, no hi ha cap pressa per efectuar el primer concert públic, ja que

la prioritat és la de consolidar el grup i assolir el millor coneixement possible de la interpretació de músiques d'èpoques i estils diversos, així com trobar el millor nivell interpretatiu possible, d'acord amb les característiques del grup.

CARTES GORDIANES

(A RAMON CANADELL, ALCALDE DE SANTA PAU)

Vostè i jo vam tenir un malencontre que la Llei va resoldre a favor seu. Era l'any 90, en un Fòrum de Teatre, arran de la instal·lació titulada "Trànsit", d'en Jordi Rocosa a la Fageda d'en Jordà. Tot plegat va ser fruit d'una enrevenxada seva i d'en Josep Maria Mallarach, aleshores director del Parc Natural de la Zona Volcànica. Deixem-ho córrer. Li he de dir que amb molt d'encert ha potenciat arreu una determinada imatge de Santa Pau que li ha donat molt bons resultats. M'imagino que deu tenir una part de la clientela satisfeta i

que probablement el poble de Santa Pau li tornarà a donar la majoria en unes properes eleccions. Ara bé. Suposo que deu saber que en política - i no n'és pas l'únic exemple - els anys t'acaben atorgant una sèrie de drets plenipotenciaris més propis dels déus que del comú dels mortals. I un, acaba desenfocant les qüestions sense adonar-sen, convençut que allò que fa és el millor que hom podria arribar a fer. Tot això ve al cas de la Festa de la Unió de Pagesos que se celebrà a Santa Pau a principis de novembre, on la majoria li va tirar floretes per l'acolliment i per haver estat un dels pocs alcaldes que s'havien posicionat clarament en contra dels desnonaments. Em sorprèn, però, saber per altres veus, que més de la meitat de les 29 masies habitades del sector del Parc Natural que depenen del seu municipi, no tenen les qüestions bàsiques d'habitabilitat resoltes: aigua, clavegueram, electricitat, manteniment de camins, etc., la qual cosa no em lliga amb la defensa dels antics

masovers. Em consta que han fet mans i mànigues per aconseguir la intermediació del vostre ajuntament i que vostè no n'ha fet ni cas. Si assumeix bona part del discurs de la Unió de Pagesos, hauria de ser conseqüent i fer el possible per mantenir obertes i habitades aquestes masies. El turisme està molt bé, però alerta amb abusar d'una sola mamella! Urbanísticament, us queda encara molta feina per fer. A part del nucli antic estricte, la resta de Santa Pau és impresentable, hi ha greus problemes d'accés que exigeixen una intervenció valenta i acurada. Als extrems del vostre municipi, al sector de Ca la Guapa, s'estan fent autèntiques aberracions, construccions adotzenades, palpables infraccions de la normativa de protecció... La profusió de barris tan allunyats del nucli, a la curta o a la llarga, només pot deparar que problemes i conflictes. Si encara fossin veïnats de tres o quatre cases com sempre han existit en aquests país...! Sembla mentida que essent la porta d'entrada a un municipi extraordinari, no hàgiu tingut més cura a l'hora de donar permisos d'edificació. Sé que el to d'aquesta reflexió no li agradarà gaire, reconec que em falta mà esquerra per dir segons què, però jo apelo al ciutadà que és, no pas al capitost i em sembla que hi ha prou ele-

CAL AIX

ments objectius com perquè consideri seriosament la seva conducció. Prengui model de França, on municipis amb un patrimoni paisatgístic-arquitectònic semblant s'erigeixen en centres d'irradiació de cultura (Sept, Aigües Mortes, Ceret, i tants d'altres), no pas exclusivament en un entramat de botiguetes d'artesanía i restauració. No li sembla raonable destinar la plusvàlua de la seva privilegiada situació a activitats lúdico-culturals d'un altre ordre que no sigui el culinari?

➔ Xavier Rusalleda

CAL AIX

VÍCTIMES DEL DEURE

A final d'estiu, d'una manera improvisada i espontània, no se sap si per iniciativa d'alguns companys de feina o d'un grup d'amics, va tenir lloc una festa de comiat en honor d'en Gabriel Alcalde, director del Museu Comarcal de la Garrotxa. Tothom s'ho va passar molt bé, fins i tot en Gabriel que no és gaire donat en aquestes coses. Va ser com dur-lo a l'escorxador enganyat perquè efectivament ell no en sabia res.

Només el fet de parlar en un to crític d'aquest homenatge farà pensar ràpidament en les ganes de tocar el botet que

tenim -diuen- les persones de sempre. No conec altra fórmula que la del comentari públic per allò que, per més intimista i innocent que pugui ser, no deixa de ser un acte públic.

Els actes socials són l'equivalent de la foto de família; corroboren l'estat de les relacions, delimiten l'àmbit de l'adhesió, testimonien els llaços de fidelitat o de traïdoria. La innocència no existeix en un acte públic. Quan l'oposició, en un moment de la història de les festes del Tura, va considerar una impertinència o un gest hipòcrata la participació del consistori en els actes religiosos, va deixar-hi d'anar. No confonguem la coherència amb la descortesia. No tothom assumeix amb desvergonyiment el paper de fariseus que ha jugat tota la classe política catalana arran del casament de la Infanta d'Espanya. És claríssim que tots anaven a la boda a fer negocis, però la gent en general ho ha trobat la mar de bé. Fa tota la impressió que algú ha instrumentalitzat en Gabriel, no sé si per santificar-lo o per donar-li el passaport definitiu. Els homenatges

anomenats populars són infreqüents. Es donen en circumstàncies molt especials. El cas de Mossèn Cinto, per exemple. Tot Barcelona va sortir al carrer el dia del seu enterrament. No era previsible, no era pròpiament protocolaritzable, i malgrat tot l'emoció es desbordà. I amb

l'Urruti passà una cosa semblant...

Ara s'està preparant un homenatge a Joan Casellas, una bona persona, amable, que probablement avui estaria ben situada en el món de la comunicació. Però realment, a què ve aquest homenatge? Per què aquesta necessitat d'inventar-se un "altre" Joan Casellas? La societat i els qui la representen políticament és bo que sigui sensible per captar i valorar l'esforç d'aquelles persones que s'han destacat

per la seva saviesa, per les seves habilitats o per la seva generositat, però no s'ho poden pas inventar artificialment. En Joan Casellas era un bon noi, trempat com tants altres, que començava a escriure, com altres, i que va tenir la dissort de morir a destemps, com solen ser totes les morts precoces.

És un acte innocent? És una gentilesa cap a la família, cap a una mare que es dol encara de la seva absència? És la necessitat de construir herois també entre els conservadors? Què és? Algú pot dir que mentre hi hagi gent quòrum, mentre hi hagi gent disposada a farcir un homenatge ja es pot donar per justificat. Em recorda el tema de la Telebrutícia, si la gent la demana, donem-la-hi. No em negaran que és un subterfugi perillós. Els homenatges, finalment, són inocus, no fan cap mal, deu pensar molta gent. Però un país, de què es fa, de veritats o de mentides? Això d'esprémer fins i tot els morts en benefici d'uns quants "vivalets" no és pas nou d'ara.

➡ Xavier Ruscalleda

DE QUÈ VAS, TIO?,

UNA NOVA VISIÓ DE LA LLENGUA COM A PROCÉS SO- CIAL

El llibre del sociolingüista olotí Joan Pujolar constitueix un nou enfocament, prou estimulant, de la recerca sociolingüística a partir d'un estudi de la vida quotidiana de

dos grups de joves barcelonins. L'editorial Empúries l'ha inclòs dins una col·lecció de divulgació que inclou altres estudis lingüístics, literaris i de pensament en general.

L'autor ha publicat una obra basada, com passa tan sovint, en la seva tesi doctoral, però ha aconseguit allunyar-la de l'academicisme excessiu, i ha construït un text, d'una banda, molt més atractiu, per heterodox, que els estudis sobre llengua a què estem acostumats, i de l'altra, prou equilibrat per moure's còmodament entre el rigor que requereix l'estudi científic i l'agilitat que li dóna la transcripció dels diàlegs i les

experiències dels joves amb qui ha treballat.

A partir de la descripció de la manera com es diverteixen, com es relacionen, com pensen, aquests joves, sabem també com parlen. L'autor no perd de vista l'objectiu primer,

i això que la temptació de deixar-se anar devia ser forta. Així, els conceptes de bilingüisme, lleialtat lingüística, rol, argot, apareixen reflectits en el llibre a partir dels comportaments dels joves, i ens conviden a tots plegats a la reflexió. Treballs d'aquest tipus contribueixen al debat sobre l'ús de la llengua a casa nostra, perquè aporten la visió d'uns col·lectius que mai no s'havien tingut en compte, i ho fan des del respecte i l'interès sincer. És, sens dubte, una obra interdisciplinària, que amb la lingüística com a pretext, ens ofereix un interessant estudi antropològic.

➡ M.F.

MÚSICA

Albert Pla

Dia 13 de desembre, a les 22.30 h. El polèmic cantautor al Teatre Principal d'Olot.

Oskorri

18 de desembre, a les 22.30 h. El grup de folk basc al Centre Artesà Tradicionari, de Gràcia.

Sopa, Gossos, Jarabe de Palo, Adrià

Puntí...

14 de desembre a les 18 h. Dins la inefable Marató de TV3, al Pavelló de Fontajau de Girona.

Mariona Comellas

19 de desembre, a les 20 h. Cançons de bressol i de falda, per a qui encara no les hagi sentit, al Museu d'Art de Girona.

Ja t'ho diré

18 de desembre, a les 22 h. El grup mallorquí a la sala Bikini, de Barcelona.

El Viajante, Sisa Mestres llamado Solfa

De l'11 al 14 de desembre. A l'Espai, de Barcelona, tots en un.

Stupendams

18 de desembre, a les 19 h. Un espectacle a capella al Fòrum FNAC de Barcelona.

The English Concert

17 i 18 de desembre, a les 21 h. El Mesias de Händel al Palau de la Música.

Orquestra de Cambra de l'Empordà.

21 de desembre, a les 18 h. Concert de Nadal.

Escola Municipal de Música
22 de desembre, a les 19 h.

Concert de Nadal.

TEATRE

Dansa-la

19 de desembre, a les 22 h. Espectacle al Teatre Principal d'Olot a càrrec de ballarins locals.

Poemància, de J. Brossa

Del 17 de desembre al 25 de gener, a les 21 h. A l'espai escènic Joan Brossa, de Barcelona, amb direcció de Lluís Solà.

Àngels

Fins al 4 de gener. L'eterna Goyalons, al Tívoli.

Tempus

Fins al 4 de gener. Comediants a la sala petita del gran Teatre Nacional

Històries mínimes

Fins al 4 de gener. 44 diàlegs de Javier Tomeo a la Sala Maria Plans de Terrassa.

Fil de memòria

Del 16 al 20 de desembre. 25 anys des de la mort del poeta Gabriel Ferrater. Els seus poemes recordats amb la veu de Pere Arquillué, al Mercat de les Flors.

Anatomia del beso

Del 18 de desembre al 4 de gener. El creador del Teatre Negre de Praga, ara treballa al Teatre Dibuijat. Al teatre Joventut de l'Hospitalet.

Quadre de Veus de Ràdio Olot

21 de desembre, a les 19 h. El poema de Nadal. Quadre escènic de l'Orfeo.

26 de desembre, a les 17.30 h. **Els pastorets** (versió castellana).

Quadre escènic del Centre Catòlic. 28 de desembre i 1 de gener, a les 17.30 h. **Els pastorets** (versió catalana i castellana, respectivament).

EXPOSICIONS

Records dels Pastorets

a la Sala el Caliu del Centre Catòlic d'Olot. Des del dia 20 de desembre fins 31 de gener. Exposició que commemora el centenari del Centre als locals del carrer Clivillers, on s'hi podran veure fotografies i programes de la representació dels Pastorets i observar l'evolució de la tradicional representació teatral en els anys.

August Strindberg.

Fins a l'11 de gener. Fotos de les seves obres dramàtiques al vestíbul del Romea.

Com feien la lletra.

Fins al 31 de març. L'escriptura d'importants autors gironins, com Bertrana o Vicens Vives, a l'Arxiu Històric de Girona.

Deus ex machina.

Fins a l'11 de gener. L'obra fotogràfica del conegut Jordi S. Carrera al Teatre Municipal de Girona.

El món secret de Buñuel

Fins al 21 de desembre. Objectes, cartes, fotos de la vida de l'autor al CCCB.

L'última mirada

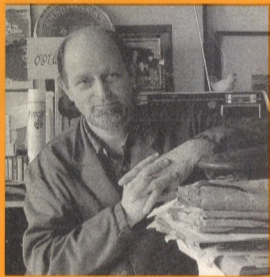
Fins al 6 de gener. 22 darrers autoretrats, impressionants. De Picasso a Matisse, al MACBA

CAN CARBASSERES
Es una antiga fleca especialitzada en l'elaboració del torrell i la coca de llardons típics d'Olot.
Sant Rafael, 5 - Tel. (972) 26 08 59
OLOT (la Garrotxa)

BATAFIA RUSSET
SANT RAFAEL, 5 - OLOT

Can Japot
Elaboració pròpia d'embotits
c/ Roser, 5 - Tel. 26 10 61
17800 OLOT (Girona)

Ben bé d'Olot!

MIQUEL PLANA

Nat a Olot el 1943, entra a treballar en el món de les arts gràfiques als 17 anys, sota el mestratge de Josep Congost. Després de 13 anys de treballar a la impremta, deixa aquesta feina per dedicar-se plenament a estampar gravats, tècnica en la qual ha aprofundit abastament, i tot seguit a editar llibres de bibliòfil. El 1973 inicia aquesta tasca i, 25 anys després, la seva obra de més de 90 volums, es consolida com una de les aportacions més notables en aquest camp que avui podem

comptabilitzar a Catalunya. Actualment, es pot visitar una mostra antològica de tota la seva producció bibliofílica a la Sala Oberta del Museu Comarcal. Artísticament, ha desenvolupat la seva tasca en diversos camps, com el dibuix, l'escultura i el gravat en totes les seves especialitats, des de l'aiguafort al carborúndum, passant per les xilografies, el linòleum, la resina, el burí, la trepa, la punta seca...

 RÀDIO CLOT
99.1 FM

Cap al mig segle

al vostre servei